ARAPÇA'NIN ÖNEMİ

VE
TÜRKİYE'DE
KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR

*** ***

Feriduddin AYDIN

ORCID ID: 0000-0002-6440-6734

ISBN: 978-605-67724-5-0

feriduddin@gmail.com

***

İstanbul – 2003

دار العِبَر للطباعة والنشر

al-Ibar Publishing

İÇİNDEKİLER

Önsöz

Arapça'nın Önemi

Arapça'nın Türkiye'de Bir İletişim Aracı Olarak Algılanamamış Olmasının Temel Nedenleri

Türkiye'de Arapça Öğreten Kurum ve Kuruluşlar ve Bu Merkezlerin Mahiyeti

Arapça Öğretiminde Sistem Sorunları

Arapça'nın Önündeki Engeller

1. Mahalli Dillerin Yapılarından Kaynaklanan Engeller
2. Yaygın Mahalli Dili (Yani Türkçe'yi) Çok İyi Düzeylerde Bilmemekten Kaynaklanan Engeller
3. Bilgisizlik Engeli
4. Çarpık Zihniyetten ve Bağnazlıktan Doğan Engeller
5. Meâlcilik Engeli ve Dil Mantığı
6. Irkçılık Engeli
7. Dincilik Engeli
8. Statüko Engeli
9. İllegal Baskı Engeli

Arapça'nın Türkiye'de Çağrıştırdığı Çelişkiler

Sonuç

ÖNSÖZ

Bu kitabı ilk kaleme aldığım 2003 yılından bugüne kadar geçen 13 yıl içinde şüphesiz çok şey değişti. En önemlisi de Cumhuriyet'in başından beri dine karşı izlenen sert politikalar yumuşadı. Jakoben laikçiliğin duvarları delindi. Onun için, Kur'an'ın dili olan Arapça'ya karşı devletin tutumu da esnemeye başladı. Özellikle AKP iktidarı döneminde Arapça'ya sıcak bakmaya başlandı.

Arap dünyasında patlayan olayların, son beş yıldır gündemi meşgul ediyor olması Arapça'ya karşı Türkiye'de öteden beri hissedilen ürkekliği biraz olsun gidermiştir. Bunun sonucu olarak Arap dünyasında cereyan eden olayları Türkçe aktaracak kimselere son zamanlarda ihtiyaç doğdu. Gerek devletin ilgili kademeleri, gerekse özel medya kuruluşları, Arapça bilen elemanlar çalıştırmaya başladılar.

Özellikle hükümetin 2015 yılında Osmanlıca eğitime kapı aralaması, Arapça lehinde bir politik yumuşama, bir bakıma olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Çünkü Osmanlıca'da, Arap alfabesi ve Türkçe'den daha çok Arapça sözcük kullanılmaktadır. Ancak yaygınlaştığı takdirde; *-deyim yerinde ise-* bir defacto olarak ortaya çıkan «Osmanlıca», *-altı yüz yıl kadar denetimsiz bir şekilde ve Arapça'dan rastgele beslenmiş yapay bir dil olarak-* Arapça'nın önünde büyük bir engel oluşturacaktır.

Bu kitabı yazdıktan 13 yıl sonra güncellemek amacıyla bugün (04 Şubat 2016) tarihinde kaydettiğim yukarıdaki satırları hatırınızda tutarak önsözün 12 yıl önce yazılmış olan aşağıdaki bölümü de dahil, *-daha önce okumuş olsanız bile-* kitabın tamamını yeniden okumanızı önermek istiyorum. Bu suretle Türkiye'de yaşanan değişim süreçlerini karşılaştırma imkânını da bulmuş olacaksınız.

***

Şimdi, 13 yıl önce yazılmış olan önsözü okuyabilirsiniz:

Bu kitabı yazmadan önce aklıma çok ilginç sorular geldi. Bunlara yanıt bulmak zorundaydım. Örneğin:

1. Neden Türkiye'de ısrarla Arap alfabesini kullananlar, Arapça'ya en yabancı kesimlerdir? Meselâ üfürükçüler, büyücüler ve tarikatçılar hemen hemen hiç Arapça bilmezler. Buna rağmen tarikatçılarda, *-Arap harfleriyle yazılmış çok sayıda-* Osmanlıca ve Arap dil gramerini konu alan kitaplar bulunur. Tekkelerinde ve evlerinde yığınlarca bu kitaplardan vardır. Fakat çok ilginçtir ki tarikatçılar arasında *-şeyhleri de dahil-*, Arapça'yı rahat konuşacak kadar bilen hemen hiç kimse yoktur! Üstelik ırkçı Nakşibendi cemaatleri, Arapça'ya

karşı derin bir kin de beslemektedirler. Bu gerçeği, 1987 yılında verdiğim bir konferans sırasında tespit ettim.

Evet, şu soru, gerçekten uzun zaman beni çok meşgul etmiştir: Neden bütün üfürükçüler, muskacılar, büyücüler, medyumlar ve cinciler Arap alfabesini kullanmaktadırlar? Oysa bu adamların hiç biri Arapça bilmemektedir, evet neden?!

2. Türkiye'de namaz kılan milyonlarca insan vardır. Bunlar ibadet sırasında, Kur'ân'dan bazı âyetleri ve birçok duayı Arapça okumaktadırlar da; neden bu büyük kitle içinde -*hiç değilse*- namazda okuduğunun anlamını merak edip öğrenebilmiş olanların oranı % 2'yi bile geçmemektedir?

3. Avrupa ülkelerine ve Amerika'ya giden Türklerin İngilizce, Almanca ve Fransızca gibi Batı dillerini çok kısa süre içinde öğrendikleri bilinmektedir. Bu gerçek, aynı zamanda yapılan araştırmalarla da tespit edilmiştir. Buna karşın, örneğin; Libya ve Suudi Arabistan'da on yıldan fazla kalmış ve hatta yerli halkla düşüp kalkmış binlerce Türk'ten şimdiye kadar bir tek kişi bile Arapça öğrenememiş, ya da öğrenmek istememiştir… Bu nokta çok ilginç değil mi?

   Arap ülkelerinde uzun süre kalmış olup Arapça öğrendiklerini ileri sürenlerin hiç biri aslında bunu kanıtlayamamaktadır. Çünkü bu insanların konuştuğu Arapça, ancak sokakta sıradan insanlarla çok basit konularda haberleşebilmek için kullanılan sınırlı ve «ammîce» tabir edilen bir konuşma tarzıdır. Nitekim bu insanlar, TV. ve radyodan verilen haberleri bile anlayamazlar; Arapça bir gazetenin köşe yazıları şöyle dursun, en basit haberleri bile okuyamazlar. Başkası tarafından okunsa da ancak çok azını belki anlayabilirler.

4. Türkiye'de gerek yasal, gerekse *(fiilen değilse de resmen)* yasak yollarla yüz binlerce insan sırf Arapça gramer kurallarını ezberlemeye çalışmaktadır. Buna da «Arabiyât» adını takmışlar. Bu insanlara, neden böyle yaptıkları ve niçin gramer kuralları yerine Arapça öğrenmek istemedikleri sorulduğunda bunlardan (çok azı hariç), kimse bu soruya yanıt verememekte, ya da vermek istememektedir; bazen de şiddetli tepki göstermektedirler! Bu insanlar acaba neyi amaçlamaktadırlar?

5. Her yıl Türkiye'den hacca giden yüz binden fazla insan arasında, Diyanet İşleri Başkanı, müftüler ve İlâhiyât profesörleri bile neden aydın bir Arapla hiç konuşamamakta veya konuşmak istememektedirler. Oysa küreselleşmeden emperyalizme, İslâm Dinarından ortak kalkınma projelerine, kurban etleri meselesinden İslâm'a mensup milletler arası yardımlaşmaya, temizlikten yozlaşmaya kadar konuşulacak ve dertleşilecek nice önemli konular vardır. Neden Türk din adamları bu konularda kendilerine yöneltilen soruları istisnasız tercüman aracılığıyla açıklamaya çalışmaktadırlar? Oysa bu şahıslar yaklaşık on yıl, hatta bazıları on beş yıl kadar Arapça yazılı kitaplardan ders okumuşlardır.

6. Bazı vakıfların daveti üzerine hemen her yıl imamlara Arapça öğretmek üzere Suudi Arabistan'dan gelen bilim heyeti bu amacında neden hiç başarı gösterememekte ve amacına ulaşamamaktadır?

7. Elinizdeki bu eser, kitaplaşmadan önce birçok internet sitesinde yayınlandı. Bundan amacım; ehil okuyuculardan gelebilecek ilmî ve düzeyli eleştiriler doğrultusunda hataları düzeltmek, çalışmamı daha mükemmel hale getirmek ve ondan sonra kitap olarak yayınlamaktı. Ne var ki iyi niyetli ve seviyeli bir tek eleştiriden başka olumlu hiçbir uyarı almadım. Buna karşı, hakaret ve tehdit dolu birçok mesajlara muhatap oldum. Bu şahıslar, -*çalışmada sergilenmiş olan gerçekleri*- neden acaba soğukkanlılıkla ve bilimsel bir üslup içinde sorgulamak yerine hep öfkelenmişlerdi?

Bu soruları çoğaltmak mümkündür. İşte bu sorular beni çok düşündürdü. Çünkü ben de Arapça ders verdim ve öğrencilerim bir buçuk yıl sonra bir ilke imza attılar. Türkiye'de şimdiye kadar hiç kimsenin başaramadığı dört şeyi başardılar. Evet, isteklerini Arapça yazılı ve sözlü ifade etmeyi, Arapça konuşulanı anlamayı, Arap medyasını ve yayınlarını anlayarak izlemeyi başardılar.

Bunun üzerine ben yukarıdaki sorulara yanıt bulabilmek için bir araştırma yaptım. Çabalarımın ürünü olarak işte bu elinizdeki kitap oluştu. Şimdi bunu sizinle paylaşmak istiyorum. Bu çalışmanın satırları arasında, sanırım ilginç gelecek çok şeyler bulacak ve oldukça şaşıracaksınız, hatta bazen üzüleceksiniz.

Bu kitapta, önce Arapça'nın öneminden kısaca söz ettim. Sonra;

1. Arapça'nın Türkiye'de şimdiye dek bir iletişim aracı olarak algılanamamış olmasının temel nedenleri hakkında,
2. Arapça ile ilgilenen kurum ve kuruluşlar hakkında,
3. Arapça öğretiminde izlenen yollar hakkında ve
4. Arapça'nın önündeki engeller hakkında bilgiler sundum. Özellikle bu son madde üzerinde biraz fazla durdum.

İnsanlar, bu gerçekleri, nasıl olsa şu veya bu şekilde bir gün öğreneceklerdi. Onun için bunların bir süre daha gizli kalmasına gönlüm yatmadı. Çünkü Arapça, vahyin dili olmasının yanında benim de aynı zamanda -*Türkçe ile birlikte*- hem eğitim, hem de aile dilimdir. Ayrıca bu dili öğrenmek isteyenlere yıllarca ders verdim. O süreçte Türkiye'de Arapça'ya ilişkin birçok sorunları ve çelişkileri saptama olanağını da buldum. Zannediyorum ki bunların birçoğu bilgisizliğin ve bilinçsizliğin sonuçlarıdır. Onun için bunlardan dolayı kimseyi suçlamak gerekmez. Fakat bu sorunların temelinde devleti kötüye kullanan, yaptırım gücüne sahip bazı şahıs, örgüt ve kurumların sinsi ve ideolojik tutum ve icraatını saptadım. Özellikle faşist çevrelerin Arapça'ya karşı sert tutumlarına şahit oldum. Hatta bu sert tavırlar bazen şahsımı da hedef aldı. Nitekim yakın geçmişte Arapça konusunda seminerler verdiğim bir vakıfta sırf bu sebeple salona kamera yerleştirilmesi ve çok geçmeden seminerlerime son verilmesi zihnimdeki kuşkuları artırdı. Özellikle de çalışmalarımın dinleyiciler üzerinde Arapça'ya karşı eğilim yarattığı yolunda vakıf yöneticisinin, açıkça sezdiğim olumsuz kanaati üzerine bu kitabı kaleme alma azmim daha da arttı. Türkiye'de temel hak ve özgürlükleri baskı altına alan bu yaygın tutum üzerinde önemle durmam gerektiğine inandım. Bu tutumun aynı zamanda Anayasaya aykırı olduğunu da saptadım. İlerleyen sayfalarda okuyacağınız gibi bu noktaları çok etkileyici biçimde deşifre ederek açıkladım.

Arapça'nın önüne *-daha çok Kur'ân'ın dili olduğu gerekçesiyle-* çeşitli engeller koyan şahıs, kurum ve çevreler ağır bir insanlık suçu işledikleri için bu kitap, aynı zamanda T.C. sınırları içinde bir «suç duyurusu» hükmünü taşımakta ve bütün savcılara ihbardan öte, Allah'ın hesabını ihtar etmektedir.

Bilimsel sistemle Arapça öğrenmek isteyen vatandaşları doğrudan veya dolaylı şekilde engelleyen tüm yasa, yönetmelik, talimat ve benzeri bürokratik yaptırımlar, aynı zamanda Anayasaya açıkça aykırı oldukları için *-daha yayınlanmadan önce-* bu kitaptan, başta Anayasa Mahkemesi olmak üzere, İnsan Hakları Derneği'ne, Mazlum Der'e, Özgürder'e, Dünya İnsan Hakları Mahkemesi'ne, İçişleri Bakanlığına, Milli İstihbarat Teşkilâtına, Avrupa Konseyi Başkanlığı'na, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği'ne, İslâm İşbirliği Teşkilâtı Genel Sekreterliği'ne ve Arap Birliği Teşkilâtı Genel Sekreterliği'ne birer nüsha gönderdim.

Bu çalışmayı esasen ilme hizmet amacıyla yaptım. Çünkü şunu söylemeliyim ki, yaşamım boyunca hep bilgisizlikle savaştım. Bu yüzden çok büyük sıkıntılar da yaşadım. Ama ben bilgisizliği hiç affedemedim. Cehaletle hiç barışmak istemedim ve barışmayacağım. Elimden geldiği kadar insanları kısa yoldan ve gerçekçi bir anlayışla aydınlatmaya çalışarak yoluma devam ettim, bundan sonra da devam edeceğim. Bu ilgiyle, çok iyi biliyorum ki bu kez, başta ırkçılar olmak üzere *(özellikle konu Arapça olduğu için)*, bazı çevreler, tekerlerine çomak sokmakla beni itham edecek ve yine hedef alacaklardır. Ama oyunun galibi yine ben olacağım. Buna kesinlikle inanıyorum. Çünkü ben *-her defasında olduğu gibi-* bu kez de yine insanlardan gizlenen gerçekleri ortaya çıkardım. Bunu başardım. Üstelik konuyu dünyanın gündemine taşıdım. Ve çünkü toplumu aydınlatıyorum….

Sevgili okurlarım,

Kitaplarımı, Türkiye'de hiçbir yayınevi yayınlamak istemediği için bu çalışmamın kitaplaşması da tamamen kişisel çabalarımla gerçekleşmiştir. Onu daha önce fotokopi yöntemiyle çoğaltarak, ilgili herkese gücüm oranında hediye etmeye çalıştım, bundan sonra da yapacağım. Ayrıca bu çalışmam bir süredir, birçok internet sitesinde yayınlandı. Sayaçlardan elde edilen sayısal verilere göre bu kitabı binlerce insan okudu. Dolayısıyla bu çalışma, amacına ulaşmış bulunmaktadır. Önemli olan da budur.

Türkiye'de kitaplar çabuk yaşlanmaktadır. Bunun birçok nedeni vardır. Bunların en önemlisi, Türkçe'nin, hemen her on yıl içerisinde önemli değişikliklere uğramasıdır. Yirmi, otuz yıl önceki Türkçe'nin yeni kuşak tarafından kolayca anlaşılamaması kitapların yaşlanmasını sonuçlandırmakta ve bilginin sonraki nesillere akışını sekteye uğratmaktadır. Ama bu kitap inşallah hiç yaşlanmayacaktır. Bilakis, zaman zaman onu güncellediğim için, gittikçe zenginleşecek ve gençleşecektir. Ayrıca başka dillere de çevrildiği için daima gündemde kalacaktır. Buna rağmen içinde gözden kaçmış bazı hatalar bulunabilir. Onun için kitapta gözünüze çarpabilecek kusurları hoş görmenizi diliyorum. Böyle bir nedenle beni uyaracak değerli okuyucularıma teşekkürü şimdiden bir borç bilirim.

Bu çalışma Türkiye'de, yalnızca Arapça sorununu deşmekle sınırlı kalmamaktadır. Önemli çağrışımlarla bu ülkedeki sosyolojik gerçekleri de satırlar arasında gözler önüne sermektedir. Onun için bu kitaptaki tezlerim dikkatli ve yetenekli sosyologlar

tarafından ele alınacak olursa yapacakları çok yönlü çalışmalar için önemli bir kaynak oluşturacağını söylemek mümkündür.

Son olarak bir hatırlatmada bulunmak istiyorum: Hz. Muhammed'in bile adının «Mehmet» olarak çarpıtıldığı bir ülkede benim adım hemen hiç kimse tarafından doğru telâffuz edilemediği için zorunlu olarak hep «Ferit» mahlâsını kullandım. Dilerseniz, siz de adımı telâffuz etmeyi deneyebilirsiniz. Kitabı okurken bu önemli noktanın da ayrıca sizi derinden düşündüreceğini sanıyorum.

Şimdi de sizi, yukarıdaki soruların yanıtlarıyla baş başa bırakıyor, saygılar sunuyorum.

Feriduddin AYDIN
(Ferit AYDIN)

ARAPÇA'NIN ÖNEMİ

Çok eski belgelerden biri olan ve insanlık tarihine ışık tutan Tevrat'ta Araplardan birçok yerde söz edilmektedir. Örneğin, Arap Kralı **Cevşem**'in adı, Yeremya Kitabı'nda, 2. bâbın 19. âyetinde ve 6. bâbın birinci âyetinde geçmektedir. Yine Yeremya Kitabı'nın 4. bâbının 7. âyetinde Araplardan bahsedilmektedir. Keza, Yeremya Kitabı'nın 25. bâbının 20. ve 24. âyetlerinde; Hezekiel Kitabı'nın da 27. Bâbının 21. ve 22. âyetlerinde **«Arap»** sözcüğü kullanılmaktadır.

İlginçtir; Kur'an ilimlerinde uzman, merhum **Hamdi Yazır**, hangi kaynaklardan yararlandığını belirtmeden –*Yusuf Sûresi'nin 43'üncü âyetine meâl verirken*- şu bilgiyi eklemektedir; *«âyette geçen Mısır Meliki (hükümdarı)* ***Reyyân bin Velîd*** *adında biriydi.* ***Yûsuf aleyhi's-selâm****'a iman etmiş ve O'nun zamanında hak din üzere vefât etmiştir.»* **Reyyân bin Velîd** ismi bir Arap ismidir. Demek ki Arapların kökeni Hz. Yusuf dönemlerine kadar varmakta ve o dönemde Mısır'da krallık gibi etkin durumda bir Arap şahsiyet bulunmaktadır.

Arapların çok eskiden beri, devlet ve millet olarak tarih sahnesinde varlık gösterdiklerini haber veren Tevrat gibi dört bin yıllık geçmişi olan güçlü bir belgeden yola çıkılacak olursa Arapça'nın ne kadar eski bir dil olduğunu tahmin etmek mümkündür. Özellikle günümüzde Arapça konuşanların, Tevrat'ın dili olan İbranca'yı konuşanlardan, neredeyse yüz elli kat daha fazla olduklarına bakılırsa bu dilin ne kadar yaygınlaştığı ve ne kadar canlı kaldığı da rahatça anlaşılacaktır.

Kaynaklarda, başta Yemen olmak üzere, Arap Yarımadasının çeşitli bölgelerinde tarih boyunca irili ufaklı birçok devletler kuran Araplar, dillerini sürekli olarak geliştirmiş ve onu özellikle edebi anlatımda başarıyla kullanmışlardır.

Arapça, Sâmi dillerinden olan Nabatça'nın devamı ve gelişmiş şeklidir. Nabatıylar, Milâttan önce, Arap Yarımadası'nın ortalarından Suriye'nin güneyine kadar yayılarak bu geniş topraklara egemen olmuşlardı. M.Ö. 400 ile M.S. 106 yılları arasında Nabatıylara başkentlik etmiş olan ve Romalılar tarafından işgal edilinceye kadar da bu vasfını koruyan **Ürdün**'deki **Antik Petra kentini** ziyaret ederek eski Arap medeniyeti hakkında bir nebze bilgilenmek mümkündür.

Sebe' Suleym, **Himyer**, **Tayma**, **Semûd**, **Ad** ve **Lahyânîler**'le ırk olarak akrabadırlar. Bütün bu topluluklar, bugünkü Arapların atalarıdır. Bunların, Ârâmca'ya benzeyen ve farklı lehçeleri olan ortak bir dil konuştukları sanılmaktadır. İşte Arapça, zaman içinde bu lehçelerden, özellikle Kureyş lehçesi olarak biçimlenmiş ve ilâhî irade ile vahyin dili olarak seçilmiştir. Kur'ân-ı Kerîm'in aşağıdaki âyetleri bunu ifade etmektedir:

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ لِسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَمِيٌّ وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ. (النحل/103)[1]

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الأَمِينُ * عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنْذِرِينَ * بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ. (الشعراء/193 – 195)[2]

***

Hemen her münasebette tekrar ettiğimiz üzere, yine ifade etmek gerekir ki Arapça çok ehemmiyetli bir dildir. Özellikle İslâm'a mensup milletler için büyük bir önem taşır. Bunu kanıtlayan iki güçlü delil vardır; birincisi, büyük bir mucize olan Kur'ân'ın bu

[1] Meâli: «Gerçek şu ki; "Kur'ân'ı ona biri öğretiyor" dediklerini biliyoruz. Hakikati çarpıtanların "Muhammed'e öğrettiğini" ileri sürdükleri kişinin ise dili yabancıdır. Halbuki, bu Kur'ân fasih, ifade gücüne sahip olan Arapça'dır.

[2] Meâli: «(Ey Rasulüm!), Onu Rûhu´l-emîn (Cebrail) uyarıcılardan olasın diye, apaçık Arap diliyle, senin kalbine indirmiştir.»

dille inmiş olmasıdır, ikincisi de bu dilin düşmanlarının çok olmasıdır! Daha sonra bilhassa bu nokta üzerinde bir nebze durulacaktır.

Arapça'nın başlı başına bir mucize olduğunu söylemek mübalağa sayılmamalıdır. Zaten Kur'an, dillerin farklı farklı olmalarını Allah'ın bir mucizesi olarak açıklamaktadır. Vahyin, Hz. Peygamber (s)'in duyuları tarafından algılanarak zihnine muhteşem bir anlam zenginliği içinde yansımasında görev yapan tek araç olarak Arapça, gerçekten bir mucizedir. Bunu, Arap olmayan yabancılar arasında özellikle oryantalistler algılayabilmişlerdir. Batılı oryantalistler, Arapça'ya karşı duydukları hayranlık ve merakı başka hiçbir dile ve kültüre karşı duymamışlardır. Hatta denebilir ki onlar, başlangıçta İslâm'ı çok merak etmiş olsalar bile, hedefleri doğrultusunda yola çıktıktan sonra İslâm ve Arapça arasında zaman zaman bir gelgit yaşamış, ama yolculuklarının ileri bir durağında İslâm'dan çok Arapça üzerinde yoğunlaşmışlardır. Öyle ise tereddüt etmeden diyebiliriz ki oryantalizmin ana hedefini İslâm teşkil etmiş olsa bile Arapça, oryantalistlerin bilinçaltına çok daha güçlü bir kavram olarak yerleşmiş, onları İslâm'dan daha çok meşgul etmiştir. Bunu kanıtlayan güçlü deliller vardır. Bunlardan iki tanesi önemlidir. Birincisi oryantalistlerin, kendi dillerinin yanı sıra Arapça olarak da bol miktarda eser bırakmış olmalarıdır; ikincisi ise müslim ve «müslüman» topluluklar arasında en çok Araplarla diyalog kurmuş olmalarıdır.

Örneğin, bunların en önemlilerinden biri de ünlü Fransız oryantalisti **Silvestre De Sacy**'dir (1758-1838). Bu zat, **el-Harîrî**'nin «**Makâmât**» adlı eserine şerh yazacak kadar Arapça'ya hâkim olmuştur. O kadar ki, onun çağdaşı olan Lübnanlı Arap-Katolik aydınlardan **Şeyh Nasıf el-Yazıcı**, onunla mektuplaşmış ve tartışmıştır.[3]

Aslında Arapça'nın cazibesini ortaya koyan yönü, onun Kur'ân-ı Kerîm'i kucaklayabilmiş olmasıdır. Bu konudaki yeterlilik sadece ve sadece Arapça'ya özgüdür. Onun içindir ki Kur'ân-ı Kerîm, Fransızca hariç, hemen hemen hiçbir dile ileri derecede çevrilememektedir. O yüzden İslâm'a yeni girmiş aydın bir Fransız, -*doğuştan müslüman ve aydın bir Türk'ten, bir İranlıdan, ya da bir Malezyalıdan*- âyetleri çok daha geniş boyutlarda kavrayabilmektedir.

Bilindiği üzere, Arap dil grameri, daha kitabî hale gelmeden, Kur'ân-ı Kerîm, bu dilin yüzlerce kuralına uygun olarak inmiştir. Örneğin; Kur'ân-ı Kerîm'de geçen bütün fâiller, mübtedâlar ve haberler, ayrıca;(İnne) ve (enne)'nin haberleri, (kâne ve kategorisinin) isimleri merfu'durlar; bütün mef'uller; (İnne, enne, ke'enne, lâkinne, leyte ve lealle) gibi nasb edatlarından sonra gelen bütün isimler; (en, len, key ve izen) gibi edatlardan sonra gelen bütün muzâri' fiiller, hal ve temyiz gibi kayıtlar mansupturlar; bütün muzafun ileyh ve cer harflerinden sonra gelen isimler, mecrurdurlar…

---

[3] Şeyh Nasıf El-Yazıcı'nın, Silvestre De Sacy'e gönderdiği mektubun metni şöyledir:

أمَّا بعد، حمدًا لله على نِعَمِهِ وآلائه، والصلاة والسلام على أنبيائه وأوليائه. فإنّي قد وقفتُ على كتابِكم في شرح المقامات الحريريّةِ أيّها السيّد الكريم، فرأيتُها طُرفةً بديعةً تشهد لكم بالفضلِ والبلاغةِ إلى ما لا مزيدَ عليهِ ولا منتهى إليه. فلو أدركه الحريريُّ لَرَأَى منه ما لا يخطر ببالٍ، ولو تُلِيَتْ على تُربَتِهِ لاهتزّتْ ذاتَ اليمين وذاتَ الشمالِ. غير أنّي قد عثرتُ فيه على شواردَ لا تنطبق على أُصول اللغة فأنكرتُها، وحملتُ بعضًا منها على جهل الكاتبِ، وإن كنتُ في ريبٍ من وقوفِكم على طبعِ الكتابِ ومراجعتِكم له. وعلى كِلاَ الوجهينِ قد أجريتُ هذا البعضَ على عِلاَّتِهِ ولم أتعرّضْ له، وحملتُ البعضَ الآخَرَ على غفلةٍ وقعتْ إمّا منكم لغرابةٍ بقيتْ عليكم في وجه اللغةِ، وإمّا منّي لضعفِ الرويّةِ. وعلى كلا التقديرين قد علّقتُ هذه العبارات لعلّها تُنبِّؤُكم إنْ أصابت، أو تُفيدُني إنْ أخطأتُ.. وقد تطفّلتُ به عليكَ وبي ما بي من المهابةِ، إذ لم تكن ممّن يقابل بمثل هذا، ولم أكن ممّن يختاره لو لا سؤال من تحقّ له الإجابةُ من رجالِكم الكرام."

İlginçtir ki günümüzde bu gerçeği, hiç Arapça bilmeyen Türkiyeli milyonlarca İmam-Hatip Lisesi mezunu ve medreseliler de bilmektedirler! Ve yine ilginçtir ki bu milyonlarca insan arasında bugün bürokratlar, politikacılar, işadamları ve akademisyenler de bulunmaktadır. Arapça'nın taşıdığı olağanüstü önemi ortaya koymak bakımından bu çelişkinin bile ne kadar büyük bir kanıt oluşturduğu, insanı derinden düşündürmektedir.

Hz.Peygamber(s), yazı yazmak şöyle dursun, ilâhî iradenin gereği olarak hayatı boyunca belki bir kez bile kaleme dokunmamıştır. «Kur'ân'ı O yazdı» diye uydurulacak bir iftiranın önüne bu suretle büyük bir set koyarak insanı düşündüren ilâhi irade,[4]bu kitabın Arapça indirilmesinde de yine mucizevî bir hikmet sergilemiştir: Hayatı boyunca kalem ve yazıdan uzak yaşamış olmasına rağmen, Hz. Peygamber (s) her bakımdan bir mucize ve aynı zamanda bir edebiyat hârikası olan Kur'ân-ı Kerîm'i, yüzlerce Arapça gramer kurallarına uygun olarak nakletmiştir.

Dolayısıyla Kur'ân'ı taşıyan bir dil olarak Arapça, *-tıpkı Kur'ân gibi-* başka kitaplara âdeta sığmamaktadır. Bu da bazı bağnaz çevreleri, *(özellikle müslüman ülkelerde!)*[5] ırkçı kesimleri huylandırmakta ve onları oldukça rahatsız etmektedir.

Mahalli dilleriyle yazdıkları binlerce kitap arasından ancak birkaçının yabancı dile çevrildiğini, buna rağmen başta Kur'ân-ı Kerîm olmak üzere binlerce Arapça eserin birçok dile çevrildiğini pekâlâ iyi bilen bu bağnaz kesimler, tahmin edilemeyecek kadar rahatsızdırlar. Türkiye'dekiler şöyle dursun, Vatikan başta olmak üzere, Avrupa ve Amerika'da önemli kütüphanelerin ve ilim merkezlerinin Arapça eserlerle dolup taştığını görerek, bundan huzursuz olan çok sayıda insan vardır. Bu **«Müslüman» ırkçılar**, gördükleri bu gerçek karşısında âdeta kriz geçirmektedirler. Bütün bunlar, yine Arapça'nın taşıdığı önemi başka bir şekilde ortaya koymaktadır.

Doğrusunu söylemek gerekirse her dil, zaten kendi muhiti için çok önemlidir. Ayrıca bir dil, kendi muhitini aşarak başka çevrelerde ilgi uyandırdığı oranda önem kazanır. Bu nedenledir ki dünyada yaygınlaşan diller, bütün insanların dikkatini ait oldukları kavimlerin ve coğrafyaların üzerinde yoğunlaştırmıştır.

Bu ilgiyle belirtmek gerekir ki en az iki dil bilen insan da genel olarak toplum içinde dikkat çeker ve saygı görür. Çünkü böyle kimseler, farklı kültürlerle kolayca temas kurabildikleri için, entelektüel düzeylerine göre bazen oldukça önemli misyonlar da yüklenirler. Bu nitelikteki insanlar arasında özellikle sivrilebilmiş kimselerin, böyle bir

---

[4] «Sen bundan önce ne bir yazı okur, ne de elinle onu yazardın. Öyle olsaydı, Kur'ân'ı çürütme iddiası içinde olanlar bocalayacaklardı». Ankebût Sûresi, âyet: 48.

[5] **«Müslüman ülke»** tabiri ile İslâm'ın eksiksiz ve fazlasız uygulandığı **«İslâm ülkesi»** tabiri çok farklıdır. **«Muslim»**, İslâm'ı kabul edip yaşayanlara Allah'ın verdiği isim olduğu halde **«Müslüman»** kelimesi ilavelerle tahrif edilmiş ve İran etkisinde kalmış bir dinin İran etkisiyle dilimize girmiş şeklidir. Kur'an'da olmayan **«Müslüman»** kelimesini, sahih çizgiden bozulmuş bir dini savunup yaşayan kimseler için kullanıyorum. Bu kimseler kendilerinin **Muslim** olduğunu değil, **«Müslüman»** olduğunu söylüyorlar. Müslümanlık ise *-her şeyden önce-* tam anlamıyla aynen Hıristiyanlık gibi bir tapınak ve mezarlık dinidir. Dıştan göze çarpan bu özelliği ile Müslümanlık Türk laikliği ile çatışmamaktadır. Tam tersine onunla büyük ölçüde örtüşmektedir. Nitekim *(Alevisiyle, Sünnisiyle, ortodoksu ile, heterodoksu ile)* Türk Müslümanlığının hemen bütün bağlıları ortak bir mistik din anlayışına sahiptirler. Buna laikler de dahildir. Türkiye'nin her yerinde yaygın bulunan babalar ve dedeler kültünün binlerce sembolü; Türbeler, sandukalar, anıt mezarlar, mumyalar, katafalklar, çelenkler, adak taşları, padişahlara ve «Ulu Önderler»'e ait özel eşyalar, bu «kutsal» yerlerde düzenlenen ayinler, saygı duruşları, cenaze alkışlamalar, festivaller, ölüler için kesilen kurbanlar, türbelere bağlanan çaputlar, sirke ile oruç bozmalar, kandilleşmeler, ölü için düzenlenen 7. 40. ve 52. günler, ölü tanrıya yazılan dilekçeler, bu alanlarda kullanılan, tespihler, takkeler, sarıklar, okunan mevlitler, cevşenler, salat-ı tefriciyeler, düzenlenen kutlu doğum haftaları, icra edilen anma toplantıları, kortejler, semahlar, rabıtalar, hatm-i hacegânlar ve şeb-i arus'lar gibi zor sayılabilecek inanış biçimleri etkinlikler ve ritüeller Müslümanlığı ve onun paralelindeki laikliği İslâm'dan kalın bir duvarla ayırmaktadır.

ünü hak ettiklerini kanıtlayan bilimsel tespitler vardır. Örneğin, «Psychology and Aging'» dergisindeki habere göre, York Üniversitesi'nde görevli bilim adamları, küçük yaşta iki dil öğrenen kişilerin bilişsel yetilerinin çoğunun, tek dille büyüyen kişilere göre daha iyi olduğunu saptamışlardır. Bunlardan biri ya da her ikisi eğer örneğin Fransızca ve Arapça gibi çok zengin ve köklü dillerden olursa, hiç kuşkusuz o kimsenin ufku çok daha geniş olur. Bu bilimsel tespitle, -*dolaylı da olsa*- Arapça'nın önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

***

Kuşku yok ki bir dilin mükemmel biçimde yapılanabilmesi ve evrensel düşünceyi aktarabilecek bir ilim kaynağı ve uluslararası bir iletişim aracı niteliğini kazanabilmesi için onun, en az bin yıl önce olgunlaşma evresini tamamlamış bulunması gerekir. Günümüzde konuşulan, hatta epeyce yaygınlaşan birçok dil, bu niteliğe sahip değildir. Örneğin Türkçe'yi bu noktada Arapça ile karşılaştırdığımızda, aralarında büyük bir fark görüyoruz. Türklerin «Müslümanlığa» girmesinden ancak çok sonra yazılan, «Türk edebiyatının bugün bilinen ilk eseri» Yusuf Has Hacib'in kaleme aldığı **Kutadgu Bilig** adlı kitaptır. Bu kitap 1069-1070 yıllarında yazılmıştır. Fakat günümüzde birkaç uzman dışında hemen hiçbir Türk tarafından bu kitabın orijinal metni ne okunabilmekte, ne de anlaşılabilmektedir. Üstelik ne bu kitap, ne de ondan iki üç yıl sonra **Kaşgarlı Mahmud** tarafından yazılan **Dîvânu Lugati't-Türk**, bugün hiçbir okumuş Türk'ün dikkatini bile çekmemekte, bazı edebî ve ilmî forumlarda bile içeriği hakkında pek az söz edilmektedir. Bu bir yana, hemen hiçbir Türk, bu kitabın adını bile -*aslına uygun olarak*- telâffuz edememektedir.

Bilindiği üzere kitabın adı, **«Dîvânu Lugati't-Türk»**'tür. Erbabınca bilindiği üzere; bu kalıp içinde yer alan **«Dîvân»** kelimesinin merfû' okunması gerekir. Çünkü bu kelime, mahzuf olan bir mübtedânın haberidir. Bunun takdiri ise **«Hâzâ Dîvânu»**'dur. **«Lugati»** kelimesinin ise mecrûr okunması gerekir, çünkü muzâfu'n-ileyh'tir. Dolayısıyla bu ismin, **«Dîvânu Lugati't-Türk»** şeklinde okunması lâzımdır.

Halbuki Türklerin tamamı, bu adı Dîvân-ı Lügâti't-Türk şeklinde telâffuz etmektedirler. Bu ise yanlıştır. Ayrıca, bu kitabın adı tamamen Arapça'dır; içeriği de Arapça açıklamalarla doludur. Bu küçük karşılaştırmayla bile yine Arapça'nın rekabet kabul etmez üstünlüğü bir kez daha göze çarpmaktadır.

Tarihi kimliklerini saptamada önemli bir belge olarak gördükleri ve sırf kendilerine ait malzemelerle hazırlandığını sandıkları bu kitap hakkında Türklerin bilgisi çok sınırlıdır. Oysa Hz. Peygamber (s)'den önce yaşamış (ya da doğmuş) olan İmru'ul-Qays, Tarafa b. Abd, Zuheyr b. Ebi Selma, Lebîd b. Rabîa, Amr b. Kulthûm, Antara b. Şeddad el-Absî, Harith b. Hilliyze, Nâbiğa ez-Zubyânî ve A'şâ b. Qays gibi İslâm öncesi Arap şairlerinin divanları ve askıları hakkında Türk ilim adamları bile övgü ile söz etmektedirler. Bunlardan biri de **Ord. Prof. Dr. Şerafeddin Yaltkaya**'dır. Bu zat, yukarıda adları geçen şairlere ait **«Yedi Askı»**'nın çevirisini yapmıştır. Üstelik bunu dönemin Milli Eğitim Bakanı **Hasan Ali Yücel**'in önerisiyle (belki de talimatıyla) üstlenmiş ve gerçekleştirmiştir! Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 384 sayılı Bilim ve Kültür Eserleri Dizisi'nin 41 incisi olarak yayınlanan bu kitabın önsözünde çevirmen **Şerafeddin Yaltkaya**, aynen şunları söylemektedir:

«Müslümanlıktan önceki[6] Arap şiirleri, kır çiçekleri gibi sade ve güzeldirler. Bunlar, renklere boğulmuş ve katmer katmer olmuş eserler gibi fikri oyalayıcı ve avutucu olmayıp, açıklıklarıyla ilk okunuşlarında insanı manâ ile karşılaştıran ve ne demek istediğini hemen göz önüne getiren ve tabiiliğe hiçbir şey eklemeyen sade tablolardır.»[7]

Şimdi eğer, **Kutadgu Bilig** ve **Dîvânu Lugati't-Türk** gibi ancak 1070'lerde ortaya çıkmış olan ilk Türk edebiyat örnekleri ile onlardan yaklaşık 500 yıl önce söylenmiş ve divan haline getirilmiş bulunan Arap şairlerinin eserleri karşılaştırılacak olursa mutlaka bu büyük zaman farkı yanında ayrıca edebî değer bakımından da aralarında çok önemli farklar saptanabilecektir. Üstelik **Kutadgu Bilig** ve **Dîvânu Lûgati't-Türk**, İslâm kültür kaynaklarından yararlanılarak ortaya kondukları için Arapça'nın yoğun etkisini de taşımaktadırlar. Yani özgün birer Türkçe eser olmaktan son derece uzaktırlar. Oysa yukarıda adları geçen şairler, İslâm öncesi dönemin insanlarıdırlar. İlhamlarını ne İslâm'dan, ne de başka bir kültürden almışlardır. Buna rağmen söyledikleri şeyler birer şaheser olarak bugün bile edebiyat erbabı tarafından takdir görmekte, yüksek zevke sahip insanları coşturmaktadır. Edebî değerleri yanında, üstün ahlâka ilişkin açıklamalar ve tavsiyeler de taşıyan İslâm öncesi Arap edebiyat örneklerinden bazıları, bu yüzden Hz. Peygamber'in beğenisini de kazanmışlardır. Nitekim, Cahiliye şairlerinden, **Antere b. Şeddâd**'ın: «Karnım açlıktan belime yapışmış olsa da minnetsiz bir yiyecek buluncaya kadar aç yatar, aç kalkarım» dizesini dinleyen Hz. Peygamber; bana anlatılan bedevîlerden bu Antere'yi görmek isterdim, demiştir.

Prof. Dr. Şerafeddin Yaltkaya da «Yedi Askı»'nın çevirisine yazdığı önsözde konuya ilişkin olarak şunları kaydetmektedir:

«Hayat darlığı ve geleneğe bağlılık Arap şiirlerini çerçevelemiş olmakla beraber bu açlık ve kıtlık ülkesinde kız çocukları diri diri gömmek gibi acımak bilmeyen ve daima birbirleriyle çarpışan bu sert muhitte bu kasideleri görmemiz orada aynı zamanda bir bahar havasının estiğini bildiriyor. Peygamberimizle ilk halifelerinin bu parçalanmış Arapları birleştirerek az zamanda cihana hâkim olmaya başlamaları da göstermektedir ki Arapların içinde oldukça yetişkin ve aydın olanlar vardı».

Bu Aydınlık, aslında Arap'tan çok, Arapça'dan kaynaklanmaktadır. Onun için Türkçe şöyle dursun, beş bin yıllık bir tarih ve uygarlığa sahip olan İranlıların dili Farsça'yı da Arapça ile karşılaştırdığımız zaman yine aynı sonuçlarla ve aynı farklarla karşılaşıyoruz. Her şeyden önce bugünkü Farsça'da bile Arapça'nın yoğun etkisini görmek mümkündür. Kaldı ki İranlıların İslâm'a girmesinden sonra Farsça yazılan bütün eserlerde, hem dil olarak Arapça'nın, hem de sosyolojik bir gerçek olarak Arap kültürünün derin izleri bulunmaktadır. İranlı bütün şairler, Araplara ait olan arûzu kullanmışlardır. İranlı edebiyatçılar da Arap edebiyatının ölçülerine bağlı kalmış ve Arap kültürünün argümanlarını işlemişlerdir. Örneğin; Firdevsî (994-1020), Ömer Hayyam (1047-1124), Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî (1207-1273), Sa'dî Şirazî (1213-1292) ve Hafız-ı Şirazî (1325-1390) gibi Farsça büyük eserler vermiş olan ünlü şairlerin divanlarında Arapça'nın ve Arap kültürünün silinmez izlerini görmek mümkündür.

---

[6] Yazar, herhalde bir sürçi lisan olarak bu ifadeyi kullanmış olmalıdır. Çünkü Şerafeddin Yaltkaya aydın bir şahsiyettir. Bu zat, aslında «İslâm'dan önceki…» demek istemiştir.

[7]. M. Şerafeddin Yaltkaya, Yedi Askı, Milli Eğt. Basımevi 384/41. İstanbul-1985.

Arapça'daki bu kudret, kuşkusuz bu dilin tarihsel değeri yanında; onun, *-insanlığa ilim, sanat ve edebiyatı taşırken-* yaptığı önemli işlevi de ortaya koymaktadır.

Arapça'yı, bu yüzden herhangi bir dille karşılaştırmak elbette ki doğru değildir. Esasen diller arasında ideolojik amaçlarla, ya da ırkçı eğilimlerle ayırımcılık yapmak bir ahlâk kusurudur. Çünkü dillerin tümü, eşit düzeyde insanlık ailesinin kültür mirasıdır. Dolayısıyla birini diğerine yeğlemek duygusallıktır. Ancak bilimsel kriterler yardımıyla diller arasındaki ilişkiler, benzeşme ve zıtlıklar elbette ki incelenebilir. İşte bu ilgi ile bir fikir vermesi bakımından burada Türkçe'yi de bir nebze irdelemekte yarar vardır.

Türkçe'yi tarihsel gelişim açısından incelediğimizde onun tarihsel süreç içinde uğradığı deformasyonlar yüzünden bir dünya dili olarak yapılanamamış olduğunu görüyoruz. Bunun temelinde, Türkçe konuşan toplulukların en az bin yıl önceki yaşam tarzlarının, dünya görüşlerinin, eşya ve olaylara bakışlarının, kuşkusuz derin etkisi bulunmaktadır.

Örneğin Yunan Felsefesi, ta Abbasî halifelerinden El-Me'mûn zamanında ve onun bizzat emri ile Arapça'ya çevrilmiştir. Bu dönemde Türklerin büyük bir kısmı «Müslüman» olmuştu ve kendi dillerini kullanıyorlardı. Aynı zamanda devlet merkezi olan Bağdat'ta çok sayıda Türk vardı. Halife'nin Hassa Ordusu bile Türklerden oluşuyordu. Siyasette de Türklerin büyük ağırlığı vardı. Ama Türkçe'yi bir ilim ve uygarlık dili haline getirmeyi o gün için düşünmüyor, akıllarının ucundan bile geçirmiyorlardı. Burada, Abbasi Halifesi El-Me'mûn'un 786-833 yılları arasında yaşadığına özellikle işaret etmek gerekir. Çünkü Yunan Felsefesi'nin Arapça'ya çevrildiği bu dönemden yaklaşık 250 yıl sonra ilk kez Türkçe kitap yazılmaya başlanmıştır. Üstelik bu dönemden çok önce, Arapça yazılmış binlerce eser, bugün dünya aydınları tarafından hâlâ ilgiyle okunmaktadır. Bununla birlikte Arapça, 1975 yılında, Birleşmiş Milletler Örgütü tarafından aynen İngilizce ve Fransızca gibi ünlü dünya dilleri arasında uluslar arası bir dil olarak kabul edilmiştir.

Öyle ise rahatça diyebiliriz ki: Batı kültürü için Latince ve Yunanca ne kadar önemli birer dil iseler, Doğu kültürü için de Arapça o kadar önemlidir.

Okumuş, ancak evrenselliği tam anlamıyla hazmedememiş Türkiyeli birçok insan, bu gerçekler karşısında kimlik bunalımı geçirmektedir. Özellikle son zamanlarda ülkede yaygınlaşan ırkçılığın ve özellikle Arap düşmanlığının temelinde bu psikolojik rahatsızlığın etkisi bulunmaktadır. Türkiye'de o meşhur; **«bizi arkadan vurdular!»** sloganı da bu psikoloji ile yaygınlaştırılmıştır!

İşte buna benzer duygusal nedenlerle Arapça, son yüz yıldır Türkiye'de anlatılması bu kitaba sığdırılamayacak kadar ihmal ve engellerle karşılaşmıştır. Bu engeller belirli oranda halen de mevcuttur. Türkiye, Avrupa Birliğine fiili ve gerçek anlamda girinceye kadar da bu engeller devam edecektir! *(Tabii, Avrupa Birliği'ne girilince, Avrupa dilleri dururken Arapça'ya rağbet eden kalacak mıdır, o da ayrı mesele)* Aslında bu dil, Osmanlı tarihi boyunca da bilimsel yöntemlerle öğretilmemiştir. Bilakis gelenekselliğin etkisi altında gerek Arapça'da, gerekse diğer bilim dallarında eğitim, oldukça sorunlu uygulamalarla verilmiştir. Ancak bu uygulamalar kasıtlı olmamıştır. Bilakis o dönemin şartlarında, *-doğru diye kabul edildiği için-* asırlar önce özenti ve taklitle, *-bir kilise geleneği olan-* kitaptan izleme ve tercüme yöntemi ile dersler verilmiştir. Bu zihniyet yüzünden, kilise ve ruhban etkisi *–farkına varılmadan ve*

bilinçsizce de olsa- halen de birçok medrese ve Kur'ân Kurslarında ne yazık ki sürüp gitmektedir. Dolayısıyla Arapça öğrenimi ve kullanımı ile ilgili olarak Türkiye'de çok büyük boşluklar ve çelişkiler mevcuttur. Toplumumuzun bazı alanlarda ihtiyaç duyduğu kadar Arapça bilen veya bildiğini iddia eden insan sayısı yüz binlerin üzerindedir. Oysa Türkiye'de Arapça'yı bir yaşam dili olarak bilenlerin sayısı *(1992'de yapılan gizli bir nabız yoklamasına göre)* yirmiyi bile geçmemiştir!

Arapça'yı gerçekten bilenlerin sayısının çok az olduğu araştırmasının hakikat olup olmadığını tespit etmek hiç de zor değildir. Nitekim;

1. Arapça'yı -aydın bir Arapla diyalog kurabilecek kadar- konuşabilen,
2. Hiçbir sözlük ve ansiklopediye başvurmadan, *-süreli veya kitap şeklinde süresiz-* her türlü Arapça yayını okuyup anlayabilen,
3. Her istediğini yazılı ve sözlü olarak *-akıcı şekilde ve edebî kalitede-* ifade edebilen Türk kökenli kesimden şimdiye kadar kaç kişi ile tanışabildiniz?

Bu üç sorunun yanıtlarını eğer büyük bir duyarlılıkla aramaya çalışırsanız Türkiye'de Arapça'nın gelip tıkandığı yeri ve içinde bulunduğu durumu çok iyi anlamış olursunuz.

İşte bütün bu boşluklara, olumsuzluklara, baskı ve sıkıntılara rağmen, ülkemizde Arapça'ya olan şiddetli ihtiyacın topluma yansımaması için, sinsi ve politik birçok gayretler hâlâ sürdürülmektedir. Toplum, daha birçok konuda olduğu gibi bu politik hilenin de henüz farkında değildir. Toplumumuzun Arapça'ya düşman olduğunu ileri sürmek doğru olmasa gerektir. Gerçek bu iken Arapça'nın karşısına örülmüş bulunan kalın duvarların kimler tarafından düşünülmüş ve tertiplenmiş bulunduğunu araştırmamak çok büyük bir eksikliktir. Ancak eğer merakınızı tatmin etmek için bu konuda dikkatsiz ve ihtiyatsız davranırsanız önemli tehlikelerle karşılaşabilirsiniz! Dolayısıyla şöyle bir uyarıda bulunmakta yarar vardır: Bu kitapçıkla konu, her ne kadar bir nebze irdelenmişse de, Arapça'nın Türkiye'de karşısına çıkan engeller üzerinde kapsamlı bir araştırma yapmak, daha çok hünerli ve cesur araştırmacıların işidir. Onun için, sıradan birinin bu noktayı fazla deşmesi güvenliği açısından doğru olmayabilir!!!

İşin esası şudur: Türkiye'de Arapça'nın önündeki engeller, onun İslâm'la olan ilişkisinden kaynaklanmaktadır. Bu ilişki çok yönlüdür ve epeyce karmaşık bir içeriğe ve niteliğe sahiptir. Dolayısıyla Arapça'yı bu açıdan burada ele almak hem zaman alacaktır, hem de şimdilik deşifre edilmesinde yarar bulunmayan noktaların gündeme taşınmasına yol açacaktır. Ancak şu kadarını söylemek gerekir ki Türkiye'de İslâm'ın karşıtları (iktidarlar üstü) bir güce sahip bulunduklarından, İslâm'la ilişkilendirdikleri her şey için olduğu gibi Arapça için de zamanla belli bir ortam ve bir zihniyet oluşturmuş, kolay kolay aşılamaz sınırlar koymuşlardır.

Onun için hiç kuşku yok ki bu sınırları zamansız, tedbirsiz, gizli, örtülü ve akılcı olmayan yollarla zorlamak, çok büyük bir yanlış olabilir, telâfisi mümkün olmayan kayıplara yol açabilir.

Bu nedenle, ülkemizde Arapça öğrenmek isteyen gençler, şimdilik daha çok kişisel gayretleriyle bu amaçlarını gerçekleştirmeye çalışmalıdırlar. Ancak bunu yaparlarken hem çok dikkatli, hem de çok özverili olmalıdırlar. İzlenecek şeffaf ve meşru yollarla zaman içinde bu oyunu bozmak, belki mümkün olabilecektir.

Bu amaçla bilinçli ve mü'min gençleri bilgilendirmek için dört nokta üzerinde durmak yararlı olacaktır.

Bunlar;

1. Arapça'nın Türkiye'de şimdiye dek bir iletişim aracı olarak algılanamamış olmasının temel nedenleri,
2. Arapça ile ilgilenen kurum ve kuruluşlar,
3. Arapça öğretiminde izlenen yollar ve
4. Arapça'nın önündeki engeller.

Şimdi bu önemli noktaları teker teker açıklığa kavuşturalım.

***

ARAPÇA'NIN TÜRKİYE'DE BİR İLETİŞİM ARACI OLARAK ALGILANAMAMIŞ OLMASININ TEMEL NEDENLERİ

Arapça'nın Türkiye toplumunda bir iletişim aracı olarak algılanamamasının başlıca iki nedeni vardır:

Birincisi; Arapça'nın dil ve edebiyat kuralları, ileri derecede ayrıntılıdır ve matematikseldir. Dolayısıyla öğrenciyi yıllarca uğraştırır. Eğer günlük konuşmada ihtiyaç duyulan anlatım pratikleriyle değil, tam tersine bu kurallardan başlayarak öğrenciye Arapça öğretmeye kalkışılırsa öğrenci hem bu dili öğrenemeyecektir; hem aynı zamanda bir çeşit hipnoza girerek refleksini yitirecek, Arapça'nın sosyal yaşamla olan ilişkisini hiçbir zaman düşünemeyecektir. Sonuç olarak Arapça'nın bir dil ve bir iletişim aracı olduğunu unutacaktır. Bunun yerine Arapça'yı -*bazı mukaddes kitapları okumaya yarayan*- kutsal metinler dili, ya da lüks bir araç olarak algılayacaktır. Böylece onun zihnine bu şekilde yerleşip kemikleşen «kutsal alet» imajını daha sonra değiştirmek belki artık hiçbir zaman mümkün olamayacaktır.

Türkiye'de, bazı ilim erbabı da bu önemli noktanın farkına varmış ve isabetli tespitler yapmışlardır. Bunlardan biri de Hikmet Cücen adında bir aydındır. Sayın Hikmet Cücen, bu konudaki düşüncelerini şu sözlerle özetlemektedir;

«Ülkemizde Arapça öğrenme aşkı gönlüne düşen herkes, öncelikle arapça dilbilgisi (Sarf-Nahiv)[8] öğrenmeye yönlendirilir. O da büyük bir heyecanla dilbilgisi kurallarını ezberlemeye başlar. İlk zamanlar fiil kalıpları ve çekimleri orijinal ve cazip gelir. Ancak bir süre sonra kişi, sarf-nahiv kuralları arasında kaybolduğunu hisseder ve büyük bir şevkle başlayan Arapça öğrenme sevdası kısa bir kurallar gezintisiyle sona erer. Onlar için Arapça, dil olarak öğrenilemeyecek kadar zor, içinden çıkılamayacak kadar karmaşık olarak görünür. Başarısızlık, insanların içinde acı bir anı olarak kalır. İzleri de çok uzun süre devam eder». [9]

Arapça'nın, Türkiye'de bir iletişim aracı olarak algılanamamış olmasının ikinci temel nedeni ise, bu dilin Türkçe'den çok farklı bir anlatım mantığına sahip bulunmasından

[8] Türkiye'de dindar sünni çevrelere ait medrese ve dinî okullarda oldukça önemsenen Arap dil gramerinin «Nahuw» olarak bilinen adı, -esefle ifade etmek gerekir ki- «Nahiv» şeklinde telaffuz edilmektedir!
[9] H. Cücen, Uygulamalı Arapça öğretimi, 2. Baskı. Aydem yy. Ankara-2008

kaynaklanmaktadır. Her şeyden önce Arapça, sübjektif ve sürrealist düşünceyi dile getirmede oldukça esnek bir karakter göstermektedir. Türkçe'de ise bu özelliği sürekli bulmak mümkün değildir. Dolayısıyla zihinsel faaliyetin ufuklar ötesine sıçrama yapmasına izin vermeyen bir dilin etkisinde yaşayan insan, Arapça karşısında âdeta bocalayarak kendi ana dilinin dar alanına geri çekilmek zorunda kalacaktır. İşte bu gizli şok, Arapça öğrenen insanın dikkatini bu dilin sosyal yaşamla olan ilişkisinden hemen uzaklaştırır.

Arapça bir amaç mıdır, bir araç mıdır? Eğer bir araç ise (ki her dil gibi o da bir iletişim aracıdır, ama), bu dilin de aracı olan gramer kuralları neden Türkiye'de -*tarih boyunca*- sürekli şekilde amaç olarak algılanmıştır? Bu sorular çok önemlidir. Bu sorulara, burada yanıt aramanın bugün için artık zorunlu ve haklı nedenleri vardır. Çünkü Arapça'nın kendisi değil, fakat bu dilin grameri yüzyıllardır Türklerin önemli bir kesimini oldukça meşgul etmiştir. Arapça'nın Türkiye'de bir dil olarak, bir iletişim aracı olarak, şimdiye kadar anlaşılamamış olmasında ise yukarıda sıralanan iki nedenin etkisi büyüktür.

İlginçtir ki Türkler ve onların yönetiminde yaşamış olan (Kürtler, Lazlar, Çerkezler, Boşnaklar ve Arnavutlar gibi) kitleler tarafından gerek Kur'ân'ın, gerekse İslâm'ın, net ve gerçek ölçüleri içinde, şimdilere dek yeterince anlaşılamamış olmasının temelinde, yine Arapça'nın bu iki özelliğinden kaynaklanan çok yönlü nedenler bulunmaktadır. Çünkü hem bu azınlıkların dilleri Türkçe kadar bile gelişememiş ve birer bilim dili düzeyine ulaşamamışlardır, hem de bu azınlıklar kendi mahalli dillerinden çok, Türkçe'nin etkisinde kalmışlardır. Bu sorun, aynı zamanda Türkçe'nin, Arapça karşısında yetersiz kalmış olması şeklinde de bir nebze açıklanabilir.

Türkçe, -*hem asırlar önce sırf göçebe ve asker olarak yaşamış toplulukların dili olması bakımından, hem de Türklerin «Müslümanlığa» girişinden sonra çeşitli nedenlerle hiç gelişmediği için*-, son derece kısır kalmıştır. Bu iki sebepten dolayı, örneğin; Arapça ve Fransızca gibi dillerde çok rahat ifade edilebilecek bir yorumu Türkçe olarak yansıtmak genelde zordur, bazen de hemen hemen mümkün değildir.

Bu ilgiyle burada, -*bilime karşı doğmuş bulunan sorumluluk gereği*- açıklanması âdeta zorunlu olan önemli bir nokta vardır, o da şudur:

Bir düşüncenin, tez, antitez ve sentez aşamalarında zihinsel ve mantıksal süreçleri izleyebilmek amacıyla o düşünceye ilişkin öznel, kurgusal ve kuramsal önermeleri, anlatım ve yorumları Türkçe olarak yansıtmak büyük ölçüde zordur ve çoğu kez de olanak dışıdır. Bu nedenle Türkçe, kendi öz kaynaklarına dayanarak tarihin hiçbir döneminde edebiyat, sanat, diyalektik, din ve felsefe dili olamamıştır; bundan sonra olabileceği de pek mümkün gözükmemektedir.

Yine bu etkiyledir ki Arapça ile meşgul olmuş bir Türk'ün, onu *(yani Arapça'yı)*, bir dil olarak algıladığına pek rastlanmamıştır. Tarih boyunca Arapça'ya yönelmiş hemen her Türk'ün, bu dili bir konuşma ve anlatım aracı olarak algılayamamış olmasının temel nedeni; *(eskiden kullanılan)* Türkçe'nin, Arapça'yı insan zihnine taşıyamamış olmasından kaynaklanmıştır. Dolayısıyladır ki Türkler, Arapça diye hep onun grameriyle meşgul olmuş, Arap dilinin yüzlerce gramer kuralını asırlar boyu ezberlemeye çalışmışlardır. Bu ilginç olaydan haberdar olan Aydın Araplar da daima hayretlerini ifade etmiş, fakat meselenin içyüzünü -*Türkçe bilmedikleri için*- anlayamamışlardır.

Arapça'nın *(ve dolayısıyla Kur'ân'ın ve İslâm'ın da)* Türkiye'de, şimdiye dek yeterince anlaşılamamış olmasında rol oynayan yukarıdaki üç neden üzerinde biraz durmakta yarar vardır.

Bunlardan birincisi, Arapça dil ve edebiyat kurallarına özgü disiplinlerdir. Arapça'nın temel gramer kuralları, ilk kez **Hz Ali** (m. 599-662) ve Onun hizmetinde bulunan **Ebu'l-Eswed ed-Duelî** (605-688) tarafından yaklaşık 1400 yıl önce belirlenmiştir. Onlardan hemen sonra Arap dilinin disiplinleriyle oldukça ilgilenen ünlü bir bilgin daha yaşamıştır ki bu zat, kısaca **Sibeweyh** olarak tanınan İran kökenli **Ebu Bişr, Amr bin Osman bin Qamber**'dir. (? - 797), Sibeweyh, Arap dilinin hemen bütün kurallarını çok esaslı biçimde ve bütün ayrıntılarıyla **«el-Kitâb»** adlı, meşhur eserinde bir araya getirmiştir. Ondan sonra da tarih boyunca gerek Araplar, gerekse İslâm'a *(ya da «müslümanlığa»)* mensup çeşitli milletlerden ilim adamları, bu dalda eserler vermişlerdir. Bunların başında özellikle ünlü şahsiyetlerden bir grup vardır ki, İslâm bilim hazinesine Arap dil kurallarını konu alan dev yapıtlar armağan etmişlerdir. İşte isimleri:

İbn Sikkît, **Ebu Yusuf Ya'qûb b. İshâq** (öl. H. 244), **Ebu Osman el-Mâzinî** (öl. H. 247),E**bu'l-Abbâs, Muhammed b. Yezîd el-Muberred** (öl. H. 285), **Ebu İshâq İbrâhîm b. Seriyy b. Sehl ez-Zeccâc** (öl. H. 311), **Ebu'l-Qâsım Abdurrahmân b. İshâq ez-Zeccâcî** (öl. H. 337), **İbn Atiyya Ebu Bekr Muhammad b. Ömer b. Abdilaziz b. İbrâhîm** (öl. H. 367), E**bu Bekr Muhammad b Hasan ez-Zübeydî** (öl. H. 379), **Ebu'l-Feth Osman b. Cinnî** (öl. H. 392), E**bu Bekr Abdulqâdir b. Abdirrahmân b. Muhammad el-Curcânî** (öl. H. 471), **Ebu Abdillâh Muhammad b. Ahmed b. Hişâm** (öl. H. 571), **Ebu'l-Qâsım Carullâh Mahmûd b. Ömer Ez-Zemahşerî** (öl. H. 538).

Gerek bu şahsiyetlerin, gerekse *-müslim ve gayri müslim-,* daha birçok ilim adamının tarih boyunca Arap dili üzerinde yaptıkları çalışmalar, tabiatıyla bu dilin önemini ortaya koyan güçlü kanıtların başında gelmektedir. Türk dil gramerinin, ancak 1900'lerin başında kaleme alındığını düşündüğünüz zaman, hem Türkçe ile Arapça'yı her bakımdan karşılaştırmanın olanaksızlığını biraz olsun kestirmiş bulunursunuz, hem de Türk insanının *(Arapça öğrenmesi şöyle dursun)*, bu dilin bir iletişim aracı olduğunu anlamakta bile ne kadar zorlanabileceği hakkında bir tahmin yürütebilirsiniz.

Esasen İslâm'dan önce de çok zengin iken Arapça, Kur'ân'ın inmesiyle birlikte engin bir denize dönüşmüş, çok yönlü, yoğun ve kuşatıcı karakterine paralel olarak bol malzemeli sağlam bir altyapıya kavuşmuştur. Arap dil grameri;

1. SARF (türetme ve fiil çekimleri),
2. NAHUW *(kelimenin cümle içindeki son sesini belirleyici kurallar)* olmak üzere iki kol olarak gelişmiş ve kuramsal bir nitelik kazanmıştır.

Bu iki dalda da bin yıldan daha uzun bir zamandır *-biraz önce işaret edildiği gibi-* yüzlerce eser yazılmıştır. Arap dil gramerinin bu iki dalı, «Qawâidu'l-Luğah» diye ortak bir ad altında hem edebiyatı, hem de İslâmî ilimleri birlikte beslemişlerdir. Büyük ihtimalle *-bu kurallar çok iyi bilinmediği takdirde Kur'ân'ın yanlış okunup, yanlış yorumlanabileceği kaygısıyla-* sürekli şekilde yapılan korkutucu uyarılar neticesinde, özellikle Türkler, Arapça'dan çok, bu kurallara yönelmişlerdir. Ancak bu konuda

zamanla tutucu bir yaklaşım izleyerek, -*bir araçtan öte, herhangi bir anlam taşımayan*- Arap dil grameri, Türklerin zihninde hem Kur'ân'ın, hem de Arapça'nın yerini işgal etmiştir. «Benim oğlum Bina okur, döner döner yine okur» özdeyişi bunu kanıtlamaktadır.

Burada, tekrar etmekte yarar vardır ki, Arapça'nın Türkler tarafından bir iletişim aracı olarak hiçbir zaman algılanamamış olmasının temel nedeni, bu dilin Türkçe'den çok farklı bir anlatım mantığına sahip olmasından kaynaklanmıştır.

Örneğin bir Türk; «fırsatı kaçırdım» der. Arap ise bunu; «fâtetni'l-fursah **فَاتَتْنِي الْفُرْصَةُ**», yani: «fırsat beni geçti» şeklinde ifade eder.

Yine Türk; «çalışan kazanır» der. Arap ise bunu; «men˜ictehede fâz **مَنْ اجْتَهَدَ فَازَ**», yani: «kim ki çalışırsa o kazanır» biçiminde dile getirir. Hatta bunu geçmiş zaman kipiyle söyler; yani şöyle der: «kim ki çalıştı kazandı»:

Yine Türk; «öfke ile kalkan, zararla oturur» der. Arap ise bunu; «Mâ nehada ehadun gâdıben illâ celese khâsira **مَا نَهَضَ أَحَدٌ غَاضِبًا إِلاَّ جَلَسَ خَاسِرًا**», yani: «öfke ile kalkan bir kimse yoktur ki zararla oturmuş olmasın». Tümevarımla yapılan bu tür anlatım tarzına, Arap dil edebiyatında «Nefiy ve İspat» sistemi denir.

Bunlara benzer birçok örnek vermek mümkündür. İşte bu örtüşmesi mümkün olmayan anlatım tarzları, Türk insanını oldukça meşgul etmektedir. Dolayısıyladır ki dünya mütercimleri arasında özellikle Türkçe'den Arapça'ya tercüme yapanlar âdeta işkence çekerler. Nitekim Türkçe'den Arapça'ya *(özellikle simültane -ânî ve sözlü- tercüme yapan)* başarılı hiçbir Türk mütercime rastlanmamıştır.

Bu hususla ilgiyli çok önemli bir gerçeği burada açıklamak gerekir; 1975-1990 yılları arasında Arap ülkeleri, Türkiyeli müteahhitlik firmalarına kapılarını açtılar. Bu süre zarfında Türklerle Araplar arasında meydana gelen sorunların en büyük nedeni, daima yanlış ya da yetersiz tercüme oldu.

Yine tekrar edelim ki, Arapça'nın, Türkler tarafından bir iletişim aracı olarak şimdiye kadar algılanamamış olmasının ikinci nedeni, sübjektif ve sürrealist düşünceleri dile getirmede bu dilin, sınırsız denebilecek olağanüstü bir kapasite ve karaktere sahip bulunuyor olmasıdır. Bu konuda esasen dünya dilleri arasında Arapça ile boy ölçüşebilecek hemen hiçbir dil yoktur. Bu nedenledir ki Arapça, oryantalistlerin ve birçok yabancı ilim adamlarının daima ilgi odağı haline gelmiştir.

Arap dilinin köklü karakterleri bu dili âdeta ebedileştirmiştir. Örneğin;

1. Arapça'daki doğal türeme özelliği,
2. Eşanlamlıların bolluğu,
3. Aynı kelimenin farklı yerlerde farklı anlam vermesi,
4. Kelimeler ve kesitler arası ilişkilerle aynı anda birçok şeyin ifade edilebilmesi,
5. Yerine göre tümevarım ya da tümdengelim yöntemleriyle ifadelerin matematiksel netlikte somutlaştırılması gibi bu dile özgü karakterler, onun başka bir dile (özellikle Türkçe'ye) sığmasını zorlaştırmıştır.

Onun için hayal gücünün alabildiğine sınırlarını zorlayarak, gönül ikliminin her çeşit esintilerini, aşk, sevdâ, sevgi, nefret, cesaret ve korku gibi çeşitli duyguları, vicdanın sesini, imanın coşkularını çok rahat, çok akıcı ve çok etkileyici anlatım tarzları içinde resim gibi tablolaştırarak Arapça dile getirmek için mutlaka edip olmak gerekmez. Bu dilden iyi nasip almış olanlar vasat bir konuşma ya da bir yazı parçasıyla da dinleyicilerini ve okuyucularını mest edebilirler. Elbette ki her dilin ustaları vardır ve Türkçe'yi de çok güzel kullananlar bulunur. Fakat Arapça'daki muhteşem etkileyiciliği Türkçe'de yansıtmak kolay değildir.

İşte Arapça'nın, Türk insanı tarafından bir dil, bir iletişim aracı olarak şimdilere dek algılanamamış olmasının temelinde bu nedenler bulunmaktadır.

***

TÜRKİYE'DE ARAPÇA ÖĞRETEN KURUM VE KURULUŞLAR VE BU MERKEZLERİN MAHİYETİ

Türkiye'de sözde Arapça öğretim yaptıran birçok «legal» ve «illegal» merkezler vardır. Bunlar, İmam-Hatip Okulları, İlâhiyat Fakülteleri, Arap Filolojisi, tarikatçılara ait Kur'ân Kursları ve medreselerdir. Bu odakların hiç birinde Arapça öğrenmek mümkün değildir. Sebepleri gâyet açıktır; özet olarak şöyle ifade edilebilir: Bu odaklardan devlete ait olanlar, görevleri icabı zaten öğrenciye Arapça'yı bir yaşam dili olarak öğretmemek için ne gerekiyorsa onu yapmak zorundadırlar. Çünkü bu kurumlar, esasen böyle bir rol için yapılandırılmışlardır.

Tarikatçılara ait Kur'ân Kurslarına ve medreselere gelince bunlar, amaçlarında samimi bile olsalar, Arapça'yı öğrenciye öğretebilecek hiçbir elemana sahip değildirler. Nitekim bu kurs ve medreselerde Arapça konuşabilen, Arapça bir makale, bir mektup, hatta zorunlu ihtiyaçlarını belirten birkaç satır yazmayı başaracak bir tek hoca bile yoktur. Bu önemli gerçek, ciddi araştırmalarla tespit edilmiştir. Nitekim, Ortadoğu ile ticari ilişkileri bulunan Türk firmaları, çalıştırdıkları «Arapça bilen» elemanlarının hiç birini bu kaynaklardan seçmemektedirler. Çünkü yukarıda adları sayılan odaklarca sözde yetiştirilmiş olan kişiler, ne ticarî sektörlerde çalışabilecek niteliktedirler, ne de zaten muhataplarla iletişim kurabilecek bir Arapça bilgisine sahiptirler. Üstelik yıllarca ilâhiyât, medrese ve kurslarda sözde okumuş olanlar ancak «hoca» diye bilinen ve mistik işlerle uğraşan fanatik tiplerdir. Bunlar sanat, ticaret, ekonomi, üretim, seyahat, turizm ve kültürel faaliyetler gibi yaşamın aktif alanlarından uzaktırlar. Ömürlerinin hemen tamamı ibadethanelerde, tekke ve benzeri yerlerde, ev sohbetlerinde ve mezarlıklarda geçmektedir. Devlet bile, Arapça tercüme elemanlarını, uzun yıllar Mısır'da okumuş, ancak kendini iyi yetiştirebilmiş olanlar arasından seçer. Örneğin, devlet tercümanı olan Ahmet Kocaer bunlardan biridir.

Türkiye'de Arapça öğrenmek isteyen gençler, yukarıda çok özet olarak çizilen manzaradan önemli mesajlar almalıdırlar, dersler çıkarmalıdırlar. Bu cümleden olarak şu kurallara uymaya çalışmalıdırlar.

Her şeyden önce Arapça'yı, ana dili olarak konuşan ve bütün öğrenimini bu dille yapmış bulunan formasyon almış, *-öğretme ve eğitme yeteneği yüksek-* birinden ders almalıdırlar. «Falanca medrese hocası», «filanca ilâhiyat profesörü», «Arapça lügat yazarı», ya da başka bir unvan ve nitelikle reklâmı yapılagelen ancak Arapça'yı «yaşam dili» olarak konuşamayan birilerinden ders almak, yıllar sonra büyük bir hayal kırıklığına neden olacaktır.

Bu nokta ile ilgili olarak bilinmesi gereken birçok husus daha vardır ki bunlardan biri de şudur: Bir yabancı dili sadece okulda, fakültede, dershanede, medresede ya da kursta öğrenmek mümkün değildir. Üstelik o dili, eğer onu konuşamayan birinden öğrenmek zorunda kalıyorsanız, bu hiçbir zaman mümkün olmayacaktır. Bir yabancı dili gerçek anlamda öğrenmek isteyenler *(hele öğretmek amacıyla öğrenmek isteyenler)*, mutlak surette o dili ana dil olarak konuşanlarla düşüp kalkmalıdırlar. Bu iş için yabancı bir ülkeye gitmeye de gerek olmayabilir. Yeter ki o dili konuşan bir ya da birkaç kişiyi bulup onlarla sık sık diyalog kurmak mümkün olabilsin. Ama bu fırsatı, daima öğrenci kollamalıdır ve elde ettiği zaman da onu çok iyi değerlendirmelidir; böyle bir fırsatın çok nadir bulunduğunun bilincinde olmalıdır. Dolayısıyla da hocasından çok kendisinin özverili olması gerektiğine baştan inanmalıdır. Eğer bu şekilde akılcı davranabilirse öğrenci, hocasından azami derecede yararlanabilir. Aksine eğer ayrıntılarla uğraşır, hele hocasını uğraştırırsa, ya da fedakârlığı daha çok hocasından beklerse, hocasının zamanını ve enerjisini zorlayacağından, onu yıpratacağından, amacına ulaşamayabilir.

Öğrencinin hocasını sömürmesi kadar ortamı bozan bir sebep yoktur. Zeki öğrenci; hocasını yormadan, duygusal davranışlar sergileyip onu usandırmadan, verdiği bilgileri çarpıtmadan ve onu ticaret metaı haline getirmeden en küçük fırsatı bile değerlendiren başarılı ilim yolcusudur.

***

ARAPÇA ÖĞRETİMİNDE SİSTEM SORUNLARI

Öğrencinin dikkat edeceği en önemli noktaların başında sistem gelmektedir. Öğrenci bilimsel sistemi arayıp bulmalıdır. Asırlarca işe yaramamış, insanların ömrünü

tüketmiş, toplumun gerilemesine sebep olmuş, onları fanatizmin karanlığı içine itmiş -*sözde*- öğretim ve eğitim şekillerinden son derece uzak olmalıdır. Özellikle bugün lâikçilerle tarikatçılar arasında kıyasıya kavga konusu olan medrese ve kurs tedrisat şekilleriyle ilim tahsil etmek, aydınlanmak, Yüce Kur'ân'ı anlayabilmek mümkün değildir. Hele vahyin dilini öğrenmek asla mümkün değildir. Tarikatçıların propagandalarına kapılarak, onların oluşturduğu kuru kalabalıklara değer verme gafletinde bulunarak, onların tedrisat şekillerini kabullenmek yıllar sonra telâfisi mümkün olmayan uzun bir zaman kaybına neden olur! Nitekim 650 yıl boyunca okutulan beş on tane Arap dil gramer kitabından başka hiçbir sermayeleri yoktur. *(Bina, Maksut, Avamil, İzhar, Kafiye ve Mollacami)* adı altında okuttukları birkaç kitabın adını Araplar bile bilmemektedir. Bu kitapların içerikleri ve teknik yönleri de bilimsel ölçülerden son derece uzaktır. Çoğunun yazarı da hem zaten Arap olmadıkları için, hem de bu kitaplar yüzyıllar önce yazılmış bulundukları için bugün hiçbir işe yaramadıkları gibi zararları bile vardır.

Nitekim bu yüzdendir ki Arapça **«Nasara»** fiili, yaklaşık 600 yıllık Osmanlı tarihi boyunca hep **«yardım etti bir er kişi geçmiş zamanda»** diye çok yanlış ve çok ilkel bir ifade ile sözde Türkçe'ye çevrilmiştir. Oysa bu fiilin anlamı asla **«yardım etti»** değil, bilakis **«destekledi»** demektir. İkisinin arasında çok büyük fark vardır. Çünkü hiçbir Arap, örneğin; **«bana yardım et, şu koliyi kaldıralım»** demek için, kesinlikle **«unsurnî, nerfau hazihi'l-ulbe** أُنْصُرْنِي نَرْفَعُ هَذِهِ الْعُلْبَةَ**»** demez. Ve çünkü bu cümle, gerçekte: **«beni destekle, şu koliyi kaldıralım»** demektir ki Türkçe'de de böyle bir cümle ile hitap etmek mantıklı değildir. Ne var ki tarih boyunca hiçbir Türk hocası, bunun ve benzeri yüzlerce hatanın farkında olamamıştır. Çünkü onlar da «Arapça'yı», sözde Arapça öğreten, fakat hiç Arapça konuşamayanlardan ders almışlardır.

Bütün bu tuhaflıkların, bugün Arapça öğrenmek isteyen gençler tarafından bilinmiyor olması çok büyük bir talihsizliktir. Nitekim bu yüzdendir ki yıllarını büyük bir samimiyet ve aşkla bir medrese veya kursun köhne ve ilkel duvarları arasında geçiren binlerce öğrenci bu ülkede, sözde Kur'ân'ın dilini öğrenmek istemekte, fakat onu asla öğrenememektedirler. Bu durumun daha sonra farkında olanlar, ya çok büyük bir hayal kırıklığı yaşayarak içlerine kapanır, bunalım geçirirler; Çünkü bunların hemen tamamı, *-herhangi bir alanı doldurabilecek nitelikli birer eleman olarak yetişemedikleri için-* işsiz güçsüz kalırlar, ya da bu suçun faturasını İslâm'a kestikleri için azılı birer İslâm düşmanı haline dönüşürler. Bu ikinci kategoriye girenler sayı olarak her ne kadar çok az iseler de, ne yapıp yapar, bu kez (sözde çağdaş diye bildikleri) laikçi eğitim sistemiyle kendilerini yetiştirip tam anlamıyla İslâm'a, ilme ve evrensel düşünceye karşı birer militan olarak putçu kadrolarda yerlerini alırlar. Günümüz Türkiye'sinde akademisyen, gazeteci, yazar, hukukçu, sosyolog ve ekonomist olarak İslâm'a karşı savaş veren epeyce medrese kökenli ya da İmam-Hatipli insan vardır. Bu ilginç durumun nedeni ise, hiç kuşkusuz Türkiye'de, Arapça öğretiminde izlenen sistemsizliktir ve ilkel uygulamalardır.

Şu halde öğrenci, eğer gerçekten Arapça öğrenmek istiyorsa ve amacında samimi ise özellikle iki noktaya çok dikkat etmelidir.

Birincisi; ders alacağı hocanın bilgi düzeyi, formasyonu ve Arapça'yı ana dil olarak konuşup konuşamadığı hususudur. Ayrıca hocanın kültür düzeyi de çok önemlidir. Sırf kuralları ezberlemiş, canlı bir ansiklopedi haline gelmiş ama edebiyattan, sanattan,

aktüaliteden uzak ve geniş bir genel kültürden yoksun olan hoca, öğrenciye elbette ki yararlı olamaz. Zengin bir terminoloji bilgisine, hayat, eşya ve olaylar hakkında çok yönlü bakış açılarına, akıcı ve berrak bir anlatım üslubuna ve katkı sağlayıcı bir yorum yapma yeteneğine sahip bulunmayan standart bir medrese hocası, ideal bir Arapça dil eğitimi veremez. Onun için öğrenci -*mutlak surette*- geniş bir bilgi ve kültür birikiminin yanı sıra, Arapça'yı ana dil olarak kullanan formasyon almış bir hocayı tercih etmelidir.

Öğrencinin bu tercihi bilinçli olarak yapabilmesi için onun şu gerçeği önceden bilmesinde yarar vardır: İlâhiyatçı ve İmam-Hatip kökenli hiçbir hoca, -*gerek Türkiye'de, gerekse Türkiye'nin dışında zaman zaman düzenlenen milletlerarası İslâmî forumların hiç birinde*- tebliğini Arapça sunabilecek bilgiye sahip değildir. Bunu şimdiye kadar eğer denemeyi göze alan biri çıkmış ise o, mutlak surette tebliğini bu konuda uzman birine önceden tercüme ettirmiş, defalarca okuyarak prova yapmış ve kürsüde sadece elindeki yazıyı okumakla rolünü yerine getirmiştir!

İkinci nokta ise sistemdir. Yakın geçmişte seminerlerimize katılan değerli gençlere hediye ettiğimiz 4 kitapçığın önsözlerinde anlattıklarımızı burada biraz özetleyerek tekrarlamakta yarar görüyoruz.

Yabancı dil öğretim sistemi ile ilgili olarak çok şey söylenebilir. Nitekim bu konu üzerine kapsamlı çalışmalar yapılmış, kitaplar yazılmıştır. Bunlara ek olarak zaman zaman yeni düşünceler yeni teoriler ortaya atılmakta, ilim adamları tarafından seminerler ve konferanslar verilerek gençler bilinçlendirilmektedir. Ülkemizde Arapça öğrenen gençlerin de bu konuda bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi gerekir. Ne yazık ki Batı dillerinin öğretimi konusunda gayretler çok yoğun olmasına karşın, Arapça'nın modern sistemlerle öğretilmesine ilişkin olarak Türkiye'de hemen hiçbir çalışma yapılmamakta, hatta yapılamamaktadır. Çünkü İslâm'a karşı önyargılı olan şahıs ve çevreler, ilginçtir ki Arapça'yı bu konuda önemli bir bahane olarak görüyor ve onu her fırsatta kullanıyorlar. Türkiye'de Arapça'nın önündeki engeller konusunda bu bahanenin nasıl ele alındığı ve nasıl işletildiği hakkında, yeri gelince aşağıda bir nebze bilgi verilecektir. Ancak, burada özellikle Arapça öğretim sistemi üzerinde biraz durmak gerekir.

Doğrusu, Türkiye'de herhangi bir yabancı dili öğrenmek kolay değildir. Özellikle sistem söz konusu olduğunda sıkıntı daha da artmaktadır. Çünkü genç öğrenci, haklı olarak sistemler arasındaki farkları esasen bilmemektedir. Doğal olarak onun, isabetli düşünen bir kılavuza ihtiyacı vardır. Ne yazık ki bu konuda kendisine öncülük edebilecek biri ile ancak tevafukla karşılaşabilmektedir.

Dolayısıyla değerli gençlere ilk önce şu uyarıda bulunmak yararlı olur: Arapça'yı kolay öğrenebilmek için Türkiyeli öğrencinin bu konuda şimdiye kadar görüp duyduğu hemen her şeyi yeniden gözden geçirmesi ön koşuldur. Çünkü bu şeylerin hemen tamamı yanlıştır.

Örneğin önce gramerden başlamak yanlıştır. Yüzyıllardır Türkiye'de bu yanlışlık üzerinde ısrar edilmiştir. Dolayısıyla ne Osmanlı döneminde, ne de cumhuriyet döneminde Arapça'yı bir konuşma ve yazı dili olarak öğrenebilmiş hemen hiç kimse yoktur. Son Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi'nin yardımcısı Zahid El-Kevserî, Arapça'yı her ne kadar yazıda başarılı olarak kullanabilmiş ise de konuşma dili olarak onu kullanamamıştır. Bunun eleştirisini Zirikli'nin El-A'lâm'ında bulabilirsiniz.

Arapça öğretim sisteminin sakatlığı, Osmanlı Devleti'nin ancak yıkılış döneminde hissedilebilmiştir. Bunu ilk kez, dirâyetli devlet adamlarından Münif Paşa çok iyi sezmiş ve konuyu gündeme getirmiştir. Onun, bu sorunu ele aldığı bir makalesi Doç. Dr. İsmail Doğan tarafından sadeleştirilmiş ve Milli Eğitim Dergisi'nin 151'inci sayısında yayınlanmıştır. Münif Paşa «EHEMMİYET-İ TERBİYE-İ SIBYÂN» başlığı altında kaleme aldığı makalesinin bir kesitinde şunları söylemektedir:

«Bugün yürürlükte olan eğitim yönteminin de çocukların zihin ve kavrayışına uygun olmadığı bilinmekte olup, sarf ve nahiv ve mantık ve meâni ismiyle öğrencinin "öğrendim" ve öğretmenin ise "öğrettim" diyerek memnun oldukları ve onur duydukları şeyler, çocuğun tam anlamını ve kullanış şeklini ve hatta ne amaçla olduğunu bilmeden, yalnız papağan gibi telâffuz ettiği bir takım kurallardan ve terimlerden ibarettir. Çocuklar, belirtilen ilimleri okumayıp, öğrenmekten maksat olan Arapça'nın mahiyetinden habersiz olduğu hâlde, onun ilâl, irâb ve emsâli dakîk (ince) kurallarını ve felsefesini nasıl kavrayabilir? Ve henüz en sade ibareyi anlayıp kurmaya gücü yok iken, fesâhat ve belâğat üzere merâmını anlatma usûlünü öğrenmekten ne istifade edebilir acaba? Çocuk eğitimi ile uğraşan öğretmenlerin hangisi öğrettiği Arapça'nın kurallarını ve mantığını sözlü veya yazılı olarak icraya muktedirdir?»

Münif Paşa, yönelttiği bu sorularla, devrin eğitim sistemini haklı olarak eleştirmektedir. Çünkü bu zat Arapça'yı çok iyi biliyordu, ayrıca geniş kültüre sahip bir şahsiyet idi. 1828-1910 yılları arasında yaşamış olan Mehmet Tahir Münif Paşa aynı zamanda, çok iyi derecede Farsça ve Fransızca da biliyordu. Yabancı dil konusunda sahip bulunduğu başarı ve ün sebebiyledir ki Kavalalı Mehmet Ali Paşa onu, çocuklarına Farsça öğretmek için Mısır'a davet etti. Esasen Münif Paşa Arapça'sını bu sırada pekiştirme fırsatını elde etmiş ve bu dilin geniş kültürünü alabilmiştir.

Şu noktayı da bilhassa vurgulamak gerekir ki, Arapça'yı bir yaşam dili olarak konuşmayan, *-daha doğrusu konuşamayan-*, bir hocadan bu dili öğrenmeye kalkışmak çok daha büyük bir yanlıştır. İlginçtir ki özellikle bu iki yanlışta hep ısrar edilmiştir, halen de ısrar edilmektedir. Günümüzde binlerce öğrenci Kur'ân Kurslarında, İmam-Hatip Liselerinde, İlâhiyat ve Filoloji Fakültelerinde sözde Arapça öğrenmeye çalışmaktadırlar ve tabiatıyla onu bir türlü öğrenememektedirler. Çünkü sözü edilen bu yerlerin hiç birinde aslında Arapça öğretilmemektedir. Buralarda yalnızca Arap dil gramer kuralları ezberletilmektedir! Oysa, örneğin İstanbul, Marmara, Boğaziçi, Ortadoğu, Hacettepe ve Bilkent Üniversitelerinde İngilizce ve öbür Avrupa dilleri, bilimsel sistemlerle öğretilmektedir. Meselenin vahim yanı ise devletin ve iktidarların bu çelişkili durumu biliyor, fakat susuyor olmasıdır!

Aslında hem modern sistemle (Batı dillerini) öğreten üniversiteler, hem de öğrencilere (Arapça'nın sırf gramerini okutan) bütün ilâhiyat fakülteleri devlete ait kurumlardır. Buna rağmen Türkiye'nin hemen bütün üniversitelerinde modern sistemler uygulanarak Batı dilleri özenle öğretilirken, İlâhiyât fakültelerinde Arapça'yı âdeta öğretmemek için büyük engeller konmuştur. Bu tutum ise iktidarları yönlendiren **«Balkanlılar polit Bürosu»**'nun niyetini açıkça ortaya koymaktadır!

Tuhaftır ki sözde Arapça öğretenler, bu çelişkileri bilmezlikten veya görmezden gelmekte ve yukarıda sözü edilen yanlışlar üzerinde her şeye rağmen ısrar etmektedirler. Bu yanlışların açtığı sorunlar ise sanıldığından çok daha büyüktür. Onun

için Arapça öğrenmek durumunda olan her öğrenci, her şeyden önce bu büyük yanlışın farkına varabilmeli, emsallerini bu konuda uyarmalı ve bu yanlışların düzeltilmesinde akılcı stratejiler kullanarak bilimsel sistemlerin bir an önce hayata geçirilmesine yardımcı olmalıdır.

Bu stratejilerin en önemlisi, öğretmenlerin, derste yalnızca Arapça konuşmasını sağlamaktır. Eğer öğrenciler, Arapça dersi veren hocalarına örneğin, toplu şekilde ve ısrarla:

- Hocam, derste Türkçe konuşmanızı istemiyoruz. Bize, lütfen öğretmekte olduğunuz dille hitap ediniz. Çünkü bir yabancı dilin ancak bu şekilde öğrenilebileceğini, aksinin ise mümkün olmadığını kesin şekilde tespit ettik; nitekim İngilizce, Fransızca ve Almanca gibi diller bu şekilde öğretiliyor ve öğreniliyor diye hocalarına ve okul yönetimlerine uyarıda bulunur ve bunda ısrarlı olurlarsa, sorun kısa zamanda çözülebilir. Çünkü sözde Arapça öğreten hocalar, bu ısrarlı istekler karşısında zamanla mahcup olacak ve sonunda Arapça bilmediklerini itiraf etmek zorunda kalacaklardır. Evet bunu itiraf etmek zorundadırlar. Çünkü eğer gidip -*sözde Arapça bildiğini ileri süren*- bir ilâhiyat profesörüne örneğin;

- Hocam, «iki kere iki dört eder» cümlesini lütfen Arapça'ya çevirir misiniz? diye bir soru yöneltecek olursanız onun, bu çok basit cümleyi bile çevirmekten nasıl aciz kaldığını bizzat gözlerinizle görecek ve hayretler içinde donacaksınız! Türkiye'de, sözde topluma İslâm'ı öğretmek üzere eleman yetiştiren, bu şahısların Arapça bilgisi hakkındaki gerçekler işte bu kadar açıktır ve güçlü kanıtlara dayanmaktadır.

Nitekim farz edelim ki; Türkiye'de bir yayın organında Arapça bir makale yayınlanmak istense, böyle bir yazıyı Arapça'ya tercüme edebilecek bir tek İlâhiyat profesörü bulunamayacaktır. Bunun canlı örneği olarak Kudüs Dergisi'ni gösterebiliriz. Araplara hitap etmesine ve yazarları arasında, Üstelik Mardinli bir İlâhiyat profesörünün bulunmasına rağmen, bu dergide nadiren yayınlanan Arapça yazılar, gerçek anlamda Arapça bilen birine tercüme ettirilmektedir! Yani bu dergi ve benzerlerinde yazanların hiç biri, Arapça'yı bir yazı ve konuşma dili olarak kullanamamaktadır!

Onun için şunu tekrar etmekte yarar vardır: Gerek İmam-Hatip Liselerinde, gerek İlâhiyat Fakültelerinde, gerek Kur'ân Kurslarında ve gerekse medreselerde, sözde Arapça öğrenen gençler eğer hocalarını Arapça konuşmaya zorlarlarsa onların bir gün pes ederek bu yanlıştan geri adım atmak mecburiyetinde kalacaklarına kesinlikle inanmalıdırlar. Bu ise öğrencilerin ilk zaferi olacaktır. Bu aşamadan sonra öğrenci, hiç değilse bu dilin gerçek anlamda öğretildiği merkezlere yönelme zorunluluğunu hissedecektir.

Arapça öğrenmede atılacak ilk ciddi adım budur. Eğer bu öneri Türkiye'de, öğrenci çevrelerinde yankı bulacak olursa, eğitimde müthiş bir devrimin müjdesi olabilir. Nitekim, tabandan yükselen akılcı, haklı ve legal tepkiler daima olumlu kazanımlara ortam hazırlamıştır. Bu, esasen sosyolojik deneyimlerin aynı zamanda tescil olmuş bir kanıtıdır. Dolayısıyla yüzbinlerce öğrencinin bu şekildeki haklı isteği, eğer bir tek ses olarak günün birinde yükselecek olursa, bunun uyandıracağı etki ve izlenimler, Arapça dil eğitiminin Türkiye'de rasyonelleşeceği günleri hızla yaklaştıracaktır. Böyle bir günün ise hiç de uzak olmadığına inanmak gerekir.

Şu halde Arapça da dâhil, herhangi bir yabancı dili öğrenebilmek için mutlak surette o dili hatasız konuşan ve onu bir yaşam dili olarak kullanan, aynı zamanda gramer ve edebiyat kurallarını da çok iyi bilen aydın ve öğretmenlik formasyonuna sahip birinden eğitim almak gerekir. Bu hayırlı tavsiyeyi ciddiye alarak, aşağıda açıklanacak kurallara göre adımlarını atan öğrenciler elbette ki Arapça'yı kolayca öğrenebileceklerdir.

Bir yabancı dili en kolay biçimde ve en kısa zamanda öğrenebilmenin yolu bilimsellikten geçer. Uzmanların bu konuda şimdiye kadar saptadığı gerçeklerin özü ise şudur:

1. Yabancı dili öğreten kişinin, o dili kesinlikle yazılı ve sözlü anlatımda hatasız, güncel ve akıcı şekilde kullanıyor olması gerekir.

2. Yabancı dil, sıfır yaştaki bebeğe -*yaklaşık yedi yaşına gelinceye kadar annesi, babası ve çevresi tarafından*- öğretilen ana dilinin fıtrî yöntemiyle verilmelidir. Yani dersler, yaşamın her alanından konusunu –*dengeli ve serpiştirilmiş olarak*- alan bir çeşitlilik içinde verilmelidir.

3. Öğrencinin derse, sıcak ve seri diyaloglarla katılımı sağlanmalı; uygulama sırasında öğrenci sırf dinleyici, sırf okuyucu veya sırf yazıcı olarak kalmamalıdır.

4. Öğrenciye, ders konusunun kapsadığı olaylar, görsel ve duyumsal olarak elverdikçe yaşatılmalıdır. Bunun için çeşitli materyal ve bol resimli kitaplar kullanılmalı, laboratuarda uygulamalar yapılmalı, ayrıca kısa aralıklarla öğrenciler gerek şehir içinde, gerekse şehir dışında geziye çıkartılarak çevre ve olaylar üzerinde (sırf Arapça konuşmak suretiyle) onlara bilgi verilmeli ve diyalog kurulmalıdır. Bu şekilde öğrencinin kulak alışkanlığı sağlanmalıdır.

Ancak bu gibi uygulamalar için Türkiye'de bugün ne resmi prosedür, ne de zihniyet müsaittir. Grup halindeki öğrencileriyle örneğin bir parkta ya da bir müzede Arapça konuşmayı göze alabilen bir öğretmenin, nelerle karşılaşabileceğini tahmin etmek güç değildir. Dolayısıyla Türkiye'de uygarlaşma ve İslâmlaşma ortamı doğmadan bir öğretmenin bu tür bir uygulamaya girişmesi elbette ki risklidir.

Oysa, yabancı dil öğretiminde bugün ilim otoriteleri tarafından öngörülen ve gittikçe yaygınlaşan dört önemli uygulama vardır. Bunlar:

a) Gramer ve edebiyat bilgileri, günlük konuşmalara serpiştirilmiş olarak öğrenciye verilmelidir.

b) Öğretimde kolaydan zora, yakından uzağa, basitten bileşiğe doğru bir açılım yelpazesi izlenerek konular işlenmelidir.

c) Çağdaş normlara uygun olarak; -tarih, coğrafya, biyoloji, sağlık, psikoloji, matematik, geometri, ekonomi, ticaret, din, felsefe, sosyoloji ve mantık gibi temel bilimler başta olmak üzere- ahlâk, temizlik, çevre, seyahat, turizm, bilgisayar, küreselleşme, feminizm, afetler, savaşlar, teknoloji, uygarlık, uzay, zaman, enerji, büyü, spor, sanat ve müzik gibi genel kültür konularına kadar akla gelebilecek hayat gerçekleri bu derslerde işlenmelidir. Öğrenci, ana dilde

orta öğretim sıralarından geçmiş ve hatta yüksek öğrenim görmüş olsa bile bu derslerin konuları (Arapça öğretilirken) ilkokul düzeylerine indirgenerek verilmelidir. Bundan amaç, öğrenciye Arapça öğretirken konuları temelden ele almak ve onun, her meselede düşüncelerini bu dille biraz ifade edebilmesini sağlamaktır.

d) Öğrenciye edebi anlatım yeteneği kazandırmak için Arapça deyimlerin yoğun olarak yer aldığı metinler ve diyaloglar okutturulmalı, şiirler ezberlettirilmeli ve ona yazılı kompozisyon pratikleri yaptırılmalıdır.

Ancak bu münasebetle bir uyarıda bulunmak yararlı olacaktır. Bilindiği üzere dil eğitimi konusunda tarikatçıların en çok karşı oldukları iki şey vardır:

Bunların birincisi; tarih, coğrafya, matematik, geometri, fizik, kimya, biyoloji ve astronomi gibi bütün pozitif bilimlerdir. Tarikatçılar, Arap dil grameri ile (formalite gereği) akaid, fıkıh, hadis ve tefsir gibi İslâmiyâtın ve mistisizmin dışında herhangi bir bilim dalında (özellikle kültürel konularda), eğitim verenlere şiddetle karşıdırlar.

Onların karşı oldukları ikinci şey ise öğrenciye Arapça'yı konuşma ve yazı dili olarak öğretmektir. Dolayısıyla eğer hoca, (gramer kurallarını ezberletme dışında) öğrenciye, Arapça'yı *-pratiğe yönelik bir sistemle-* öğretmeye kalkışacak olursa, *-büyük ihtimalle, lâikçilerden kendisine yönelebilecek tehlikelerden önce-* tarikatçıların birinci derecede hedefi haline gelebilir.

Yabancı dil eğitiminde titizlikle uyulması gereken önemli ilkelerden biri de öğretmenin, öğrencileriyle diyalogunu ana dilde sürdürmemesidir. Sadece *(sık olmamak koşuluyla ve) -ancak Türkçe cümleleri onlara dikte ettirirken-* Türkçe'yi kullanmalıdır. Öğretmenin, her derse girerken önce beş dakika kadar, işleyeceği konu ile ilgili bir konuşma yapması çok yararlı olur. Ancak bu konuşma tamamen Arapça olmalıdır. Çeviri işlemi sırasında da öğretmen, öğrencileriyle diyalog halinde olmalı, zamanını çok ekonomik kullanmalıdır. Çeviri sırasında duruma göre alternatif cümlelerin yanı sıra, deyimsel kalıpları, eş anlamlıları ve zıtları da sunmalı, öğrencinin zengin bir anlatım gücü kazanabilmesi için çeşitli bilgileri ona Arapça olarak vermelidir.

Yabancı dil öğretiminde en önemli nokta, yabancı dil ile ana dil arasındaki mantık farklarıdır. Unutulmamalıdır ki her dilin kendine göre lengüistik özellikleri, belli bir karakteri ve mantığı vardır. Özellikle çeviri sırasında çok daha belirgin bir şekilde ortaya çıkan bu mantık ve karakter farklarından dolayı çeviri yapan öğrenci büyük sıkıntılar çeker.

Bu münasebetle vurgulamak gerekir ki, (ب، على، عن، إلى، مِنْ حتّى) gibi edatların kullanımı da çok önemlidir. Arapça'da genellikle fiillerin çoğundan sonra gelen edatlar, hemen her fiile göre farklılık gösterirler. Bunlar ancak çok okuyarak ve çok yazarak belleğe yerleştirilebilirler. Örneğin, *(Arapça'yı orta düzeyde bilenlerin de az çok fark edebilecekleri gibi)* aşağıdaki örneklerde bunu etkili şekilde görmek mümkündür.

Örnek 1- Aşağıdaki Arapça deyimin, (ona yardım etti anlamında), Türkçe tam karşılığı: «elinden tuttu» demektir. Bu deyim şöyledir: أَخَذَ بِيَدِهِ. Fakat bu deyim içindeki (بِ)

edâtını eğer (على) ile değiştirecek olursanız, tamamen farklı bir anlam elde etmiş olursunuz. Yani başka bir tabirle eğer, أَخَذَ بِيَدِهِ yerine bu kez أَخَذَ عَلَى يَدِهِ derseniz, bunun anlamı; «onu men etti», yani onu engelledi, demektir ki bu kalıp içindeki bir tek edâtın başka bir edatla değiştirilmesinin sonucu olarak bu farklı anlam elde edilmiş olur.

Örnek 2- Aşağıdaki Arapça deyimin, Türkçe tam karşılığı: «ona gönül rızasıyla verdi» demektir. Bu deyim şöyledir: أَعْطَاهُ عَنْ طِيبِ نَفْسٍ. Fakat bu deyim içindeki (عن) edâtını eğer herhangi bir edatla değiştirecek olursanız, ifadenin anlamını tamamen bozmuş olursunuz. Bu durumda ise Arap muhatabınız maksadınızı anlasa bile sizin bu dili iyi konuşamadığınızı hemen kestirir. Dolayısıyla lisânın bu konudaki incelikleri de dâhil, bütün esprilerini çok iyi kavrayabilmesi için öğrencinin, ders olarak işlediği metni defalarca okuyup birkaç kez de yazması gerekli ve yararlıdır.

Yabancı dil öğreten hocanın işte bu konuda derin bilgi ve birikime sahip bulunması gerekir. Yoksa yabancı dilin deyim ve özel tabirlerini öğrencisine aktaramaz. Bu yüzden de öğrenci, ne kadar emek verirse versin o dili hakkıyla öğrenemez!

Arapça öğrenirken öğrencilerin, olağanüstü bir dikkatle önem vermeleri gereken bir nokta da aksandır. Yani Arapça kelimeleri, bir Arap gibi seslendirmektir. Harflerin gerek ağızdaki, gerekse hançeredeki belli mahreçlerden çıkarılması son derece önem taşır. Bu hususla ilgili öğrencileri şu şekilde uyarmak yararlı olacaktır: Arapça'da (ü) sesi yoktur. Örneğin (kitaplar) demek olan (kutub) kelimesinin (Kütüb) ya da (kütüp) olarak seslendirilmesi çok yanlış ve büyük bir kusurdur. Bir Arapla konuşurken kelimeyi böyle seslendirmek yanlış anlamalara da yol açabilir; muhatap olan Arap, kelimeyi anlamayabilir. Eğer anlarsa, bu kez konuşan kişi gülünç duruma düşer.

İslâm'a mensup toplumlar arasında özellikle (Tecwîd) kurallarına çok önem vermekle ünlü olan Türklerin -*hele Kur'ân okurken*- bu sesi kullanmaları çok düşündürücüdür. Bunun, bir dereceye kadar -*Kur'ân eğitimi görmemiş kimseler için*- Türkçe'nin (1390 lardan sonra) aldığı karakterden kaynaklandığını kabul etmek mümkün ise de, özellikle (Tecwid) talimi görmüş kimselerin bu sesi çıkarmada ısrar etmesi bir talihsizliktir! Çünkü yapılmış bazı araştırmalar sonunda, -*sözde arabizme karşı misilleme anlamında bu yanlışta bilinçli olarak ısrar edildiği*- anlaşılmıştır![10] Kur'ân-ı Kerîm'e, hiç değilse okurken bu kadarlık bir değişiklikle Türk'e özgü bir özellik kazandırma kompleksi olarak ortaya çıkan bu sorun, yanlış yoldaki insanları tatmin etse bile Kur'ân'ın özgün vasıflarına aykırıdır ve her zaman tepki görecektir! Üzüntü ile belirtmek gerekir ki Türkiye'de kimlik bunalımının belirtileri tehlikeli boyutlara dayanmıştır. Özellikle «Doğu Anadolu»'da, merkez halkının çoğu Türk kökenli olan bir ilimizde yuvalanmış ırkçı odakların bu kompleksi azdırdığı bilinmektedir. Kent halkının sağduyulu sakinleri ile ilim erbabının bu tuhaflıklara perva etmeyeceği ise açıktır.

---

[10] Aslında (ü) sesi, Arapça'da olmadığı gibi, Eski Türkçe'de de yoktur. Anadolu halkı, misafirini uğurlarken halâ ısrarla «gule gule» der, «güle güle» demez. Bu gerçek belgesel olarak gözümüzün önündedir!

Balkanların ilk fetihlerinden biri olarak Kosova zaferi, merhum Birinci Murat tarafından Allah Teâlâ'nın yardımıyla kazanıldıktan sonra İslâm dinini kabul eden Boşnakların ve Hırvatların etkisiyle (ü) sesi Türkçeye girdi. Bu olay 1389'dan sonradır. Ondan önce Türkler de aynen Araplar gibi, kendi dillerdinde hiç bir zaman (ü) sesini kullanmamışlardır.

Sistem hakkında fikir ortaya koyarken hiç unutmamalıyız ki bugün, dünyanın her yerinde bir sistemler savaşı yaşanmaktadır. Devletler, partiler, gruplar, cemiyetler, örgütler ve şirketler hep kendi alanlarında yeni bir sistem bulup onunla daha çok açılmak, daha çok kazanmak, daha çok ilerlemek, tutunmak ve ünlenmek isterler. Durum içeride de böyledir. Ancak rekabetin meşruluğu elbette ki genele yararı ile ölçülebilir. Amaçlarının gereği olarak, kendi çıkarlarını genelinkine tercih edenler için sistem, -*başka gerekçeler gösterilse bile*- ticaridir. Ancak eğitim ve öğretim alanları için düşünülen sistemlerin her şeyden önce insanî ve evrensel olması lâzımdır. Ne var ki bu da yetmez. Sistemin aynı zamanda çağdaş ve verimli olması da gerekir.

Eğitim ve öğretim alanında gerek birçok araştırma merkezi, gerekse bağımsız araştırmacılar çok yönlü olarak çalışmaktadırlar. Bütün bu çalışmalardan amaç; genç insanın, bilgi kaynaklarına en hızlı biçimde ulaşabilmesini ve isteğini rahat ve akıcı biçimde dile getirebilecek yetenekler kazanmasını sağlamaktır; ona, bu imkânları kullanabilecek bol anahtarlar sunmaktır. Bu anahtarların en güçlülerinden biri de dildir. Bilgi edinmek, mevcut bilgileri gerektiğinde arttırmak, gerektiğinde de yenilemek, onları başkalarına aktarmak, doğru bilgi ve kültürü yaygınlaştırmak, bu suretle bilgi toplumunun yapılanmasına katkıda bulunmak ve sonuç itibariyle de insanlık âlemi için hayatı kolaylaştırmak dille mümkündür. Tabir yerinde ise dil, bilgi hazinelerinin en değerli anahtarı ve anahtarların en değerlisidir. Bu anahtarın en kalitelisini edinmiş olan insanlar, hayatları boyunca gittikleri her yerde saygı ile karşılanmışlardır. Daha sonra üzerinde gerektiği kadar durulacağı üzere önce ana dili ondan sonra da geçerli ve yaygın dünya dillerinden birkaçını çok iyi bilmek, kendini keşfedebilmiş, insana ve insanlığa gerçekten yararlı hizmetler yapmak isteyen her ferdin ideali olmalıdır. Bu ise eğitim, öğretim ve öğrenim için en doğru sistemleri bulup uygulamakla olur.

Bu nedenle Arapça öğrencisi, en birikimli ve en başarılı hocayı, en uygun ders ortamını ve en ileri öğretim sistemini ısrarla aramalıdır. Bunu, gerekirse yetkin ve malumat sahibi rehberler ve araştırmacılar yardımıyla yapmalıdır. Özellikle, -*ilginç bir sosyal dokuya sahip bulunan*- Türkiye gibi bir ülkede öğrenci, bu araştırmasını çok daha dikkatli yapmalıdır. Çünkü bu ülkede, Sünni-Alevi, sağcı-solcu, zengin-yoksul, her kesim, kendi tercihine göre kapalı muhitinde yandaşlarıyla anlaşarak bir şekilde resmi eğitimin dışında başka bir sistemi daha uygulamaya çalışmaktadır. Bu da resmi eğitimin hiçbir kesimi tatmin etmediği sonucunu doğurduğuna göre, hele yabancı dil gibi duyarlı ve çok önemli bir konuda statükodan medet beklemek abesle iştigal olur.

Sadece yabancı dille sınırlı değil, istisnasız, -*diğer tüm alanlarda olduğu gibi*- eğitimin her alanında da uygulanabilecek çağlarüstü evrensel tek sistem İslâm'ın getirdiği sistemdir. Bu sistem bizzat Hz. Peygamber (s) tarafından uygulanmış, dünyanın en bilgili, en kültürlü, en âdil, en dürüst, en çalışkan, en temiz, en şefkatli, en cesur ve en coşkulu üç kuşağı olan **«ashâb»**, **«tabiîn»** ve **«tebe-i tabiîn»** işte bu sistemle yetiştirilmiştir.

Bu çağlarüstü evrensel sistemin üç dinamiği vardır:

a) تَكْلِيم : Teklîm : Diyalog sistemi,

b) تَحَاوُر : Tehâwur : Tiyatral sistem

c) خِطَاب : Khıtâb: Konferans sistemi.

Günümüzde uygar dünya işte bu üç sistemi benimsemiş bulunmaktadır. Bunlar, İslâm literatüründen batı terminolojisine: a) Dialogue System; b) Theatrical System; c) Conference System şeklinde geçmiştir.

Gerçekten de İslâm tarihi, özellikle siyer tarihi araştırıldığında Hz. Peygamber (s)'in daima ashabına irticalî olarak hitap ettiği görülür. Ashabı da aynen bu şekilde davranmış, oldukça bilgili yetiştikleri için, herhangi bir kaynağa, bir yazıya bir taslağa hiçbir zaman ihtiyaç duymadan konuşmuş, bilgi alışverişinde bulunmuşlardır. **Hz. Ebubekr**'in, **Hz. Ömer**'in ve özellikle **Nehcu'l-Belağa** adlı kitapta derlenmiş bulunan **Hz. Ali**'nin irticali konuşmaları, yüksek edebi değere sahip etkileyici belgeler olarak bu güne intikal etmişlerdir. Oysa günümüzde ve toplumumuzda, değil eğitimciler, sözde on yıllarca tahsil görmüş, geniş kültür almış, ihtisas sahibi olmuş (?) ve devletin en üst kademelerine kadar tırmanmış siyasetçiler ve politikacılar bile önceden bir şeyler karalayıp ellerine almadan kendi anadillerinde bile isteklerini rahatça ifade edememektedirler. Çünkü yoz ve yavan laikçi eğitim çarkının, bugün Türkiyeli insana sunabileceği bir sistem yoktur.

***

ARAPÇA'NIN ÖNÜNDEKİ ENGELLER

Engel deyip hemen geçmemek lâzımdır. İnsanı, sevdiği şeylerden mahrum bırakan nice değerli ve hayatî amaçların gerçekleşmemesinde rolü ve etkileri bulunan, programları aksatan şeylerin hepsine engel diyoruz. Türkiyeli, yabancı dil öğrenicisinin Arapça

öğrenmesine set çeken, bu uğurda onun, candan ve içten beslediği niyetleri *–bütün imkânlarını seferber ederek-* harcadığı çabaları boşa çıkaran birçok engel vardır.

Engel kavramına determinist bir bakışla yaklaşmak gerekir. Bir amacın gerçekleşmesini önleyen her şey engeldir. Onun için bunları, direkt ve dolaylı diye birbirinden kalın çizgilerle ayırmak, pragmatik açıdan doğru değildir. Dolayısıyla sizinle hedeflerinizin arasına giren her şey *(bir ayrıntı bile olsa)* eğer amacınızı gerçekleştirememiş olmanızda rol oynamışsa, elbette ki sonuç itibariyle o, önünüze çıkmış, hızınızı kesmiş ve maksadınıza ulaşmanızı imkânsızlaştırmış bulunan engellerden biridir.

Örneğin ilerleyen sayfalarda, üzerinde bir nebze duracağımız (bilgisizlik), işte böyle bir engeldir. Bilgisizlik, aynı zamanda (ırkçılık başta olmak üzere, lâikçilik, tarikatçılık ve kökten putçuluk gibi) birçok marjinal akımların, sapkın eğilim ve tutumların doğmasında da etkisi bulunan çok yönlü bir engeldir. Hayırlı birçok hedefin de aynı zamanda önüne çıkan bilgisizliğin, Türkiye'de Arapça'nın önüne nasıl bir engel olarak çıktığını aşağıda çarpıcı örnekler ışığında ibretle okuyacaksınız.

Aslında ülkemizde gerek Arapça eğitim veren kurum ve yuvaların şartlarından kaynaklanan çeşitli olumsuzluklar, gerekse konuya ilişkin ikincil sorunlar, burada anlatılacaklarla sınırlı değildir. Bu ülkede siyah kedi ve köpekleri yaklaşık yüzyıldır «Arap, Arap!!» diye çağıran zihniyet, hiç kuşkusuz Arapça'nın önüne büyük barikatlar koymuştur. Bu tertipler, yine şüphe yok ki vaktiyle çok bilinçli olarak düşünülmüş ve yaygınlaştırılmıştır. Arap milletinin antipatik, çirkin, hatta düşman olarak toplumumuza lanse edilmiş olmasının arkasında çok yönlü amaçlar vardır. Bunların en önemlilerinden biri de Arapça'ya karşı savaştır. Batının müziğinden giyim tarzına; dillerinden, düşünce ve inanışlarına kadar her şeyi uygarlık sayan egemen azınlık, Arapça'ya karşı yüz yıldır sürdürdüğü savaşa hiçbir zaman ara vermemiştir. Buna rağmen Türkiye'de her yıl yüz binlerce insan *–yanlış yöntemlerle de olsa-* bu dili öğrenmek için çaba harcamaktadır, âdeta laikçi düzene direnmektedir. Bu gerçek, toplumumuzda Arapça'ya karşı, temelde iyi niyetli büyük bir kitlenin var olduğunu kanıtlamaktadır.

Şu var ki egemen azınlık tarafından çok yönlü olarak sömürülen bu geniş kitlenin hiç değilse Arapça'ya ilişkin sorunlar hakkında aydınlatılması gerekir. Çünkü bu topluluktan birçok öğrenci, şimdiye kadar hep tarikatçıların tuzaklarına düşerek ancak Arapça ile tanışabilmiş, fakat onların ilkel yöntemleri yüzünden bu dilde rasyonel bir eğitim alamamışlardır.

Bu kitleyi bilimsel bir yaklaşımla ve **«doğrudan sistem»**le Arapça öğrenmeye yönlendirmenin ön koşulu, önce soğukkanlılıkla ve medenî yollarla toplumu aydınlatmaktır. Şu anda **«doğrudan sistem»**le ve bilimsel yöntemlerle Arapça öğretimi ilâhiyat fakülteleri de dâhil, Türkiye'nin hiçbir yerinde yapılmamaktadır. Çünkü bu yolların önünde büyük engeller vardır.

Türkiye'de Arapça'nın ve Arapça öğrencisinin karşılaştığı sorunlar çoktur. Özellikle konuyu gündeme getirecek birinin bulunmaması bu sorunların en büyüğünü oluşturmaktadır. Bu nokta çok dikkat çekicidir.

Nitekim bugün Türkiye'de Batı dillerinin en iyi şekilde öğrenilmesi ve öğretilmesi konusunda birçok aydınlatıcı yayın bulabilirsiniz. Gerek devletin, gerekse sivil toplum kuruluşlarının katkılarıyla bu konuda çeşitli araştırmalar yapılmakta, konferanslar ve sempozyumlar düzenlenmektedir. Konu ile ilgili sorunların çözüme kavuşturulması için hazırlanmış doyurucu çalışmalar azımsanamaz. Fakat Arapça için durum tamamen farklıdır. Arapça'nın önünde ne gibi engeller vardır, kim, hangi amaçlarla bu engelleri koymuştur, bunlar nasıl aşılabilir, gibi sorulara cevap bulmak, -*son yıllarda yaşanan açılımlara rağmen*- bugünün Türkiye'sinde, henüz mümkün değildir.

Demek ki Arapça'ya ilgi duyan insanlara Cumhuriyet tarihi boyunca öyle bir gözdağı verilmiştir ki bugün hiç kimse, Arapça'nın ve Arapça öğrencisinin bu ülkede karşılaştığı sorunlar hakkında konuşma cesaretini kendinde görememektedir! Üstelik bu amaçla yola çıkmış ve her türlü engele rağmen Arapça öğrenmek isteyen gençlerin sayısı Batı dillerinden birini öğrenmek isteyenlerin sayısından da az değildir. Türkiye'de zaman zaman darbelerle sertleşerek özgürlükleri kısıtlayan rejim, Arapça öğrencilerini daima tarikatçı kesimler arasında görmek istemiştir. Bu nedenle de Arapça öğrenmek isteyen herkes potansiyel suçlu sayılmış ve bu ülkede hak etmediği iki ayrı cezaya çarptırılmıştır:

1. Arapça öğrenmekten engellenmiş olmak,
2. Fanatik tarikatçı kesimlerle birlikte gerici olarak damgalanmış olmak.

Arapça'nın ve Arapça öğrencisinin üzerindeki bu şiddetli baskı sırf statükocuların tavır ve politikalarıyla da sınırlı değildir. Bu noktada, üzerinde durulması gereken bir gaflet ve zihniyet bozukluğu da söz konusudur. Toplum, kimlerin neye, niçin yasak koyduğu hakkında yeterli bilgilere sahip değildir ve bunun arayışı içinde de değildir. Dolayısıyla eğer bu sorunu irdelerken, Arapça'ya doğal olarak karşı durmaları gereken insanları ve kesimleri suçlayacak olursak paradoksal bir hata yapmış oluruz. Onun için sadece Cumhuriyet tarihi boyunca hükümetleri yöneten ve yönlendiren Makedon Yahudilerini, bu politikayı ürettikleri için suçlamak mantıklı olmaz. Onlar elbette ki kendi inanç ve ideolojilerine uygun politikalar üretmek durumundadırlar. Dolayısıyla onların bu tavır ve politikalarını âdeta desteklemiş olan başka bir engeli, daha doğrusu başka engelleri aramak gerekir. Bunları sekiz ana noktada toplayabiliriz.

1. Mahalli dillerin yapılarından kaynaklanan engeller,
2. Yaygın mahalli dili (yani Türkçe'yi) çok iyi düzeylerde bilmemekten kaynaklanan engeller,
3. Bilgisizlik engeli,
4. Çarpık zihniyetten ve bağnazlıktan doğan engeller,
5. Meâlcilik engeli,
6. Irkçılık engeli,
7. Dincilik engeli,
8. Statüko engeli,
9. İllegal baskı engeli.

Aslında bu engellerin, zincirleme olarak birbirlerini doğurduklarını söyleyebiliriz. Şimdi de bunları teker teker açıklamaya çalışalım:

***

Mahalli Dillerin Yapılarından Kaynaklanan Engeller

Bunların başında hiç kuşkusuz Türkçe gelmektedir. Çünkü Türkçe hem en yaygın, hem de resmi dildir.

Türkçe, Ural-Altay dilleri grubundan gösterilmektedir. Arapça ise Sâmi Dilleri grubundandır. Yani bu iki dil, temelde çok farklı kökenlerden gelmektedir ve tabiatıyla birbirinden çok farklı yapı ve karakterlere sahiptir. Bu tespit ilk bakışta, sözü edilen iki dilden birini ana dil olarak konuşan kimsenin öbür dili öğrenmekte oldukça zorluk çekeceği anlamına gelmektedir. Bu ise hatırdan asla çıkarılmaması gereken çok çarpıcı bir gerçektir. Nitekim bunun şöyle bir kanıtı da vardır: Belli bir yaştan sonra Türkçe'yi merak etmiş hiçbir Arap, bu dili asla iyi düzeyde öğrenememiştir. Keza, belli bir yaştan sonra Arapça öğrenmek istemiş hemen hiçbir Türk, bu amaca, ideal düzeyde ulaşamamıştır. Bunu yalanlayabilecek hiçbir kanıt henüz yoktur! *(Bu iki dilde «bilingual» olarak yetişenler elbette ki müstesnadırlar)* İki taraf için de belki en büyük şanssızlık işte bu noktada odaklaşmaktadır. Yeri gelmişken söylemek gerekir ki bu gerçek, İslâm karşıtlarını daima sevindirmiş ve onları bu fırsattan yararlanarak çeşitli komplo teorileri üretmeye sevk etmiştir.

Bu noktadaki engel, hiç kuşkusuz iki dilin yapı bakımından birbirine oldukça aykırı özellikler taşıyor olmasından kaynaklanmaktadır. Bu aykırılık, sözü edilen iki dilin her birine özgü cümle kuruluşundaki sadece söz dizimine ilişkin disiplinlerin farklılıklarıyla da sınırlı değildir. Bunun yanı sıra her iki dilin anlatım mantığı arasında da oldukça önemli aykırılıklar vardır. Bu nedenledir ki tarih boyunca Türkler ve Araplar birbirlerini doyasıya anlayamamışlardır. Özellikle çok iyi derecede Türkçe bilmeyen bir Arabın, bir Türk tarafından anlaşılabilmesi ihtimali oldukça zayıftır. Dolayısıyla -*aralarındaki ortak güçlü bağlara rağmen*- bu iki milleti birbirine karşı antipatik hale getiren önemli nedenlerden biri de işte budur. Arapça'daki çok yönlü nüansların Türkçe'ye çevrilemiyor olması bu sorunun önemli kaynağıdır. Nitekim bu nedenledir ki Arapça'ya Türkiye'de *(egemen azınlık)* tarafından duyulan derin nefrete rağmen, hâlâ karşılıkları üretilemediği için Türkçe'de binlerce Arapça kelime mevcuttur.[11]

---

[11] Türkçe'de öteden beri kullanılmış olan Arapça kelimelerin listesi şöyledir:
A: aba, abbas, abdal, abdülaziz, abdülbaki, abdülbari, abdulcebbar, abdülcelil, abdülfettah, abdülgaffar, abdülgafur, abdülhakim, abdülhamit, abdülkadir, abdülKerîm, abdullah, abdüllatif, abdülmecit, abdülmelik, abdurrahim, abdurrahman, abdürrezzak, abdüsselâm, abdülvahap, abdülvahit, abes, abide, ablak, abullabut, abraş, abus, abuzer, acaba, acayip, acele, acem, acemi, acep, acil, aciz, aclân, acur, acuze, acz, adalet, adam, adap, add, adem, adese, adet, âdet, âdeta, adî, âdil, adl, âdilâne, adlî, adliye, adnan, af, afakî, afet, afif, afiyet, afyon, ağyar, ah, ahali, ahar, ahbap, ahdî, ahfat, ahi, ahir, ahiren, ahit, ahize, ahkâm, ahlâk, ahlâkî, ahmak, ahmet, ahret, ahşa, ahşap, ahval, ahzu-kabz, aidat, aidiyet, aile, ailevî, ait, akait, akamet, akap, akar, akaret, akıbet, akıl, akif, akide, akik, akil, akim, akis, akit, aklıselim, aklî, akraba, akran, akrep, aksiseda, aksülamel, aktar, (attar), aktariye, (attariyye), akvam, âla, Alaettin, alâka, alelacele, alelhusus, alelumum, alelusul, alem, âlem, alenen, alenî, aleniyet, alet, alevî, aleyh, aleykümselâm, (aleykumusselâm), ali, âlî, alîl, âlim, alimallah, Allah, allâme, âmâ, ama, aman, amber, amca, amel, amele, amelî, ameliyat, ameliye, amenna, amentü, âmil, amin, amir, amme, amut, amudî, an, anane, anasır, anî, anzarot, ar, araba, âraz, arazi, arbede, ardiye, arıza, arızî, ârî, arif, arife, ariyet, ariza, arsa, arş, aruz, asa, asabî, asalet, asaleten, asap, asgarî, ashap, asıl, âsım, asır, asi, asil, aslı, asker, askeri, askeriye, asla, aslen, aslî, aşâr, âşık, aşk, aşiret, aşure, atâ, atalet, atfen, atıf, atıl, âtî, atik, atlas, avam, avane, avarız, avdet, avret, ayan, âyan, ayar, âyet, ayıp, ayn, aynen, aynî, ayniyat, ayniyet, ayşe, ayyar, ayyaş, ayyuk, aza, azamet, azamî, azap, azil, azim, azimet, aziz, azmi;

B: babıalî, badana, badema, badire, bahaettin, bahar, bahir, bahis, bakaya, baki, bakiye, baki, bakir, bakire, bakkal, bakkaliye, bakla, bakliyat, balgam, baliğ, bamya, bap, bariz, barut, basiret, basit, basri, basur, basübadelmevt, batıl, batın, battal, battaniye, bayat, bayezit, bayır, bayi, baytar, bazen, bazı, bedel, beden, bedevî, bedia, bedrettin, bedri, beis, bedriye, behçet, behiç, behice, behiyye, behlül, beka, bekir, belâ, belâgat, belde, belediye, beleş, beraat, berat, bereket, berrak, besim, besime, besmele, beşer, beşir, beşire, beşuş, bevvap, beyan, beyaz, beyit, beyn, beynelmilel, beytülmâl, beyza, bez, bezir, bezzaz, bızır, biat, bid'at, bidâyet,

bihakkın, bilahare, bilâistisna, bilakaydüşart, bilakis, bilcümle, bilâvasıta, bilfarz, bilfiil, bilhassa, billahi, bililtizam, billur, bilmukabele, bilumum, bilvasıta, bilvesile, bina, binaen, binaenaleyh, bismillah, bittabi, bizatihi, bizzat, bornoz, budala, buhar buhran, buhur, buhurumeryem, bukalemun, bulûğ, burak, burç, burhan, buşra, butlan, buut, bühtan, büluğ, bünyan, bünye,

C: cafer, caiz, cadde, cahide, cahit, camia, casus, cazibe, cazip, cebbar, ceberut, cebir, cebren, cebrî, cedit, cefa, ceffelkalem, cehalet, cehil, cehit, cehrî, celâdet, celâl, celep, cellât, celse, cemaat, cemal, cemalettin, cem'an, cemil, cemile, cemiyet, cemre, cenah, cenap, cenaze, cenubî, cenup, cephe, cep, cerahat, cerrah, cerrahî, cesamet, cesaret, cesim, cesur, cetvel, cevaben, cevabî, cevap, cevat, cevaz, cevelân, cevdet, cevir, ceviz, cevval, ceza, cezir, cezmi, cidar, cidal, cidden, ciddi, ciddiyet, cihat, cihaz, cihet, cilâ, cildiye, cilt, cin, cinaî, cinas, cinâyet, cinnet, cinsî, cinsiyet, cisim, cismanî, civar, coğrafya, cudi, cuma, cumhur, cumhuriyet, cumhurreisi, cüppe, cühelâ, cülûs, cümle, cümleten, cümudiyet, cüneyt, cünup, cüret, cüruf, cürüm, cüsse, cüz, cüzam, cüz'î, çeyiz, çul (cull),

D: dâhi, dahil, dahilî, dahiliye, dahl, daima, daimî, daire, dakik, dakika, deha, dalâlet, darbe, darbımesel, darbuka, darp, darülaceze, darulfünun, dava, davul (tıbl), def, defaten, defin, define, deha, dehalet, dehşet, delâlet, delil, derece, dereke, ders, derz, desise, dessas, deva, devam, deveran, devir, devlet, devre, devren, devrî, devriye, deyyus, dibace, dimağ, din, dinî, diyanet, diyar, diyarbakır, dolap, dua, duhul, dumur, dübür, dükkân, düldül, dünya, dünyevî, düriye, düstur,

E: ebat, ebedî, ebediyyen, ebediyet, ebeveyn, ebleh, ecdat, ecel, ecinni, ecir, ecnebi, eda, edat, edebî, edebiyat, edep, edevat, edibe, edip, ednâ, edvar, efdal, efkâr, efkârıumumiye, efrat, ehemmiyet, ehil, ehlî, ehliyet, ehven, ekalliyet, ekmel, ekrem, ekser, ekseriyet, elan, elvan, elem, elbette, elbise, elbistan, elhasıl, elifba, emanet, emare, emaret, emel, emin, emine, emir, emlâk, emniyet, emraz, emsal, emtia, emval, ender, enkaz, enes, enfiye, enis, enver, erbap, erzak, erzincan, erzurum, esami, esaret, esas, esasen, esasî, esat, esbap, esef, eser, esham, esir, esma, esmer, esna, esra, esrar, esvap, eşkâl, eşkıya, eşhas, eşraf, eşref, eşya, ethem, etraf, evham, eviye, evkaf, evlâ, evleviyyet, evliya, evrak, evsaf, evvel, evvelâ, evveliyat, ey, eylül, eymen, eytam, eyvallah, eyyam, eza, ezel, ezelî, eziyet,

F: faal, faaliyet, fahiş, fahişe, fahrettin, fahrî, fahriye, fahrünnisa, faik, fail, faiz, fakih, fakir, fal, falan, fani, filan, faraş, faraza, farazî, fare, fariğ, farika, fariza, fark, faruk, farz, fatma, fasıl, fasıla, fasih, fasit, fatih, fayda, fazıl, fazilet, fecaat, feci, fecir, feda, fedaî, fehamet, fehim, fehmi, fehva, fek, felâh, felç, felek, fellâh, felsefe, felsefî, fen, fena, fennî, feragat, ferağ, ferah, feraset, ferç, fert, ferdî, fer'î, ferih-fahur, feriha, ferik, ferit, fersah, ferdî, ferid, fethi, fethiye, fethullah, fesahat, fesat, fesih, fethiye, fetih, fetret, fettan, fetva, fevc, feveran, fevk, fevkalade, fevrî, fevzi, fevziye, feyezan, feyiz, feyza, feyzullah, feza, fezleke, fıkra, fırka, fırsat, fısk, fıskiye, fıtık, fıtrat, fıtrî, fidye, fikret, fiil, fiilen, fiilî, filiyat, fikir, fikrî, fikren, fikriyat, fil, filân, firak, firar, firkat, firkateyn, fistan, fitil, fitnat, fitne, fitre, fiyat, filhakika, fuzulî, fücceten, fücur, fütur,

G: gabavet, gabi, gaddar, gafil, gaflet, gafur, gaile, gaip, gaita, galat, galebe, galeyan, galibiyet, galip, galiz, gammaz, ganimet, garaz, garip, gark, garp, gaseyan, gasil, gasp, gaybubet, gaye, gayret, gayrı, gayur, gaza, gazel, gazeliyyat, gazi, gazve, gıyaben, gıyabî, gıyap, gıybet, gıyasettin, gudde, gufran, gurbet, gurup, gurur, gusül,

H: habaset, habbe, haber, habibe, habip, habis, hacamat, hacet, hacim, hacir, haciz, had, hadde, hademe, hâdî, hadim, hadise ,hafakan (afagan), hafif, hafiye, hafriyat, hail, hain, haiz, hak, hakaret, hakem, hakeza, hakikat, hakiki, hakim, hakimiyet, hakir, hakkaniyet, hakkı, hal, hala, hâlâ, halâs, hale, halef, halel, halen, halet, halhal, haliç, halife, halim, halime, halis, halise, halide, halit, halk, halka, hallaç, halt, haluk, halvet, hamail, hamakat, hamal, hamam, hamaset, hamasî, hamdi, hamdullah, hamil, hamile, hamiş, hamit, hamiyet, hamle, hamule, hamur, hamza, hançer, hançere, hanife, hap, harabat, harabe, haraç, haram, haramî, harap, hararet, harbe, harbiye, harç, hardal, hareket, harem, harf, harfiyyen, haricen, haricî, hariciye, hariç, harika, harikulade, haris, harnup, harp, hars, has, hasan, hasankeyf, hasar, hasat, hasmî, hasenat, haset, hâsıl, hâsıla, hâsılât, hasır, hasibe, hasis, hasiyet, haslet, hasret, hassa, hassasiyet, hassaten, haşa, haşarat, haşere, haşim, haşhaş, haşim, haşin, haşir, haşiş, haşiye, haşmet, hat, hata, hatır, hatıra, hatırat, hatice, hatip, hatta, hattat, hava, havale, havarî, havas, havsala, havuz, havya, havza, haya, hayal, hayalî, hayat, haydar, hayır, hayran, hayrat, hayrettin, hayri, hayriye, hayrullah, hayrünnisa, haysiyet, hayvan, hayvanat, hayvanî, haz, hazakat, hazf, hazım, hazır, hazin, hazine, haziran, hazire, hazne, hazret, heba, hece, hedef, heder, hediye, hekim, helâ, helâk, helâl, helecan, helezon, helva, hendese, hendesî, hesabî, hesap, heybet, heyecan, heyelân, heyet, heyhat, heykel, heyulâ, hezel, hezeyan, hizmet, hezimet, hınzır, hırs, hıyar, hiyanet, hızır, hibe hicap, hiciv, hicret, hicri, hidâyet, hiddet, hikâye, hikmet, hikmetullah, hilâf, hilâl, hile, hilkat, hilkaten, himaye, himmet, his, hisar, hu, hububat, hudut, hukuk, hukuki, hulasa, hulasaten, hulul, hulus, humar, humma, hurafe, huri, hurç, hurufat, huruç, husul, husumet, hususi, hususiyet, husye, hutbe, huzme, huzur, hüccet, hücre, hücum, hükmen, hükmî, hükümet, hüküm, hülle, hüsna, hür, hürmet, hürmeten, hürriyet, hüsamettin, hüseyin, hüseynî, hüsnü, hüsnühat, hüsna, hüsün, hüsran, hüviyet, hüzün,

I – İ: ırk, ırz, ıslah, ıslahat, ısrar, ıstılah, ıstırap, ıtır, ıtriyyat, ıttıla, iade, iaşe, ibadet, ibare, ibaret, ibate, iblâğ, ibra, ibraz, ibre, ibret, ibrik, icabet, icap, icar, icazet, icmal, icra, icraat, idadi, idam, idame, idare, idareten, idarî, iddia, idman, idrak, ifa, ifade, iffet, iflah, iflas, ifna, ifrat, ifraz, ifrazat, ifrit, ifsat, ifşa, ifşaat, iftar, iftariye, iftihar, iftira, ihale, ihanet, ihata, ihbar, ihbariye, ihdas, ihlâl, ihlâs, ihraç, ihraz, ihsan, ihsas, ihtar, ihtida, ihtifal, ihtikâr, ihtilâç, ihtilâf, ihtilâl, ihtilâm, ihtilât, ihtimal, ihtimam, ihtira, ihtiram, ihtiras, ihtisar, ihtisas, ihtiyar, ihtiyat, ihtiyaten, ihtiyati, ihtizaz, ihram, ihya, ihzar, ihzari, ikame, ikamet, ikaz, ikbal, ikdam, iklim, ikmal, ikna, ikrah, ikram, ikramiye, ikrar, ikaz, iksir, iktibas, iktidar, iktifa, iktisadî, iktisadiyat, iktisap, iktisat, iktiza, ilaç, ilâh, ilâhe, ilâhî, ilâhiyat, ilâm, ilâmaşaallah, ilân, ilânen, ilânihaye, ilâveli, ilelebet, ilga, ilhak, ilham, ikrah, ille, illet, ilmî, ilmiye, ilmuhaber, iltibas, iltica, iltifat, iltihak, iltihap, iltimas, iltizam, ima, imal, imalât, imale, imame, imar, imaret, imbisat, imdat, imha, imkân, imtihan, imtina, imtisal, imtiyaz, imtizaç, imza, inat, inâyet, indî, indifa, infaz, infial, infilâk, infisah, inha, inhidam, inhilâl, inhina, inhisar, inhitat, inikâs, inikat, inkâr, inkıbaz, inkılâp, inkıraz, inkıta, inkıyat, inkisar, inkişaf, insaf, insan, insicam, insiyak, inşa, inşirah, intaç, intak, intan, intanî, intaniye, intibah, intibak, intihar, intikal, intikam, intisap, intişar, intizar, inzal, inzibat, inzimam, inziva, iptal, iptida, iptidaî, iptilâ, irade, iradî, irap, irat, irca, irfan, irs, irsal, irsen, irsî, irşat, irtibat, irtica, irticaî, irticalen, irtifa, irtifak, irtihal, irtikâp, irtişa, isabet, isale, ishal, isim, iskân, islahiye, ismen, ismet, isnat, ispat, istiap, istiare, istibdat, istical, isticar, isticvap, istida, istidat, istidlâl, istifa, istifade, istifham, istifra, istifsar, istiğna, isitğrak, istihale, istihbarat, istihdaf, istihdam, istihfaf, istihkak, istihkâm, istihkar, istihlâk, istihrac, istihsal, istihza, istika, istikamet, istikbal, istikra, istikrah, istikrar, istikraz, istikşaf, istifa, istimal, istimdat, istimlâk, istinabe, istinaden, istinaf, istinat, istinkâf, istinsah, istintak, istirahat, istirdat, istirham,

istiskal, istismar, istisna, istisnaî, istişare, istitrat, istizan, isyan, işaret, işba, işgal, işret, iştah, iştial, iştigal, iştikak, iştirak, iştiyak, ita, itaat, itfa, ithaf, ithal, ithalât, itham, itibar, itibaren, itibarî, itidal, itikat, itilâf, itimat, itina, itiraf, itiraz, itiyat, itizar, itlâf, ittirat, ittifak, ittihaz, ivaz, izabe, izaç, izafe, izafet, izafeten, izafiyet, izah, izahat, izale, izan, izaz, izdiham, izdivaç, izhar, izin, izmihlâl, izzet, izzettin;

K: kabahat, kabız, kabiliyet, kabir, kabul, kâbus, kabzımal, kadeh, kademe, kader, kadayıf, kadı, kadife, kadim, kadir, kadri, kadriye, kafes, kâfi, kâfir, kafiye, kâfûr, kahır, kâhil, kâhin, kahkaha, kahpe, kahve, kaide, kakûle, kail, kaim, kâin, kâinat, kalben, kalbî, kale, kalem, kalevî, kalıp, kalleş, kalp, kalubelâ, kâmil, kâmilen, kamus, kanaat, kandil, kani, kantar, kanun, kanunen, karabet, karar, kari, kariha, karine, karnabit, kasa, kasap, kasavet, kâse, kasım, kasıt, kaside, kasten, kastî, kasvet, kâaşif, katar, kati, kâtibe, kâtibiadl, katil, kâtip, katiyen, katiyet, katran, katre, kavas, kavat, kavi, kavis, kavim, kavmî, kavmiyet, kayıp, kaza, kazaen, kazasker, kâzım, kaziyye, kazurat, kebap, keder, kefalet, kefe, kefen, kefere, kefil, kefiye, kehanet, kelâm, kemal, kerahet, keramet, kerem, kerhen, kerih, Kerîm, Kerîme, kesafet, kesat, kesif, kesir, kerrake, kesre, kesret, keşif, kaşşaf, ketum, ketumiyet, kevser, keyfî, keyfiyet, keza, kezzap, kıdem, kılıf, kına, kınnap, kıraat, kırmızı, kısas, kısmen, kısmet, kısmî, kıssa, kıstas, kıta, kıvam, kıyam, kıyamet, kıyas, kıyamet, kibar, kibir, kibrit, kimya, kimyevî, kinaye, kira, kitabe, kispet, kitabet, kitabî, kitap, kubbe, kubur, kudret, kudüm, kûfî, kule, kumar, kumaş, kurban, kurna, kusur, kudbettin, kutsî, kutsiyet, kutup, kuvvet kuyudat, külfet, küllî, külliyat, külliyet, külliyen, künh, küre, kürevî, kürsü, küsur, küsurat, künye,

L: lâdin, lâdinî, lâfzî, lâğıv, lâhavle, lâhika, lâhin, lâhit, lâhmacun, lâhût, lâhûtî, lâhza, lâkap, lâkaydî, lâkayt, lâklaka, lâklakiyat, lâlettayin, lâmi, lamia, lânet, lâteşbih, lâtif, lâtife, laubalî, lâyemut, lâyık, lâyıha, lâzım, leh, lehçe, lehim, leman, letafet, levazım, levha, leylâ, leylek, leylî, lezzet, libas, lif, lisan, liva, liyakat, lûtî, lugat, lütfen, lütfiye, lütfü, lütuf, lüzum,

M: maada, maalesef, maarif, maaş, maazallah, mabad, mabed, mabeyn, mabude, mabut, macide, macit, macun, madde, maddeten, maddi, maddiyat, madem, maden, madenî, madun, mafevk, mafsal, mağara, mağaza, mağdur, mağduriyet, mağfiret, mağfur, mağlubiyet, mağlup, mağmum, mağribî, mağrip, mağrur, mağşuş, mahal, mahalle, mahallî, maharet, mahbup, mahcubiyet, mahcup, mahcur, mahcuz, mahdum, mahdut, mahfaza, mahfil, mahfuz, mahir, mahiyet, mahkeme, mahkûkât, mahkûm, mahkûmiyet, mahlas, mahlep, mahlûk, mahlûkât, mahlûl, mahlût, mahmut, mahmudiye, mahmul, mahmur, mahpus, mahreç, mahrek, mahrem, mahremiyet, mahrukat, mahrum, mahrumiyet, mahrutî, mahsuben, mahsul, mahsulât, mahsun, mahsup, mahsur, mahsus, mahşer, mahşerî, mahut, mahviyet, mazhar, mahzen, mahzun, mahzur, mail, maişet, maiyet, makabil, makale, makam, makara, makas, makat, makber, makbul, makbuz, maksat, maksure, maktu, maktul, makul, makule, makûs, mal, malayani, malî, malik, maliye, maliyet, malûm, malûmat, malzeme, mamafih, mamelek, mamul, mamulât, mamur, mamure, manâ, manen, manevî, maneviyat, mangal, mani, mania, mansur, mantık, mantıken, mantıkî, manzara, manzum, manzume, maraz, marazî, marifet, mariz, maruf, maruz, maruzat, masal, masarif, maskara, maslahat, maslak, masnuat, masraf, mastar, mastara, mastur, masum, masumiyet, masun, masuniyet, maşallah, maşer, maşlah, maşrapa, maşrık, maşuk, matah, matara, matbaa, matbu, matbuat, matem, matkap, matla, matlup, matrah, matrak, matuf, matuh, maval, mavera, mavi, (semavî) mavna, mayi, mazarrat, mazbata, mazbut, mazeret, mazhar, mazhariyet, mazi, mazlum, mazmun, maznun, mazruf, mazur, meal, mealen, mebde, meblağ, mebni, mebus, mebzul, mebzuliyet, mecal, mecaz, mecazen, mecazî, mecbur, mecbure, mecburen, mecburî, mecburiyet, meccanen, meccanî, mecelle, mecidiye, mecit, meclis, meclup, mecmu, mecmua, mecnun, mecra, mecruh, meczup, meçhul, meçhulat, medar, meddah, meddücezir, medenî, medeniyet, medet, medlul, medrese, mefahir, mefharet, mefhum, mefkûre, meflûç, mefruşat, mefsuh, meftun, meful, mehabet, mehaz, mehdi, mehil, mekân, mekkâre, mehdi, mehmet (muhammed) meksefe, mektep, mektup, melâl, melanet, melce, meleke, melfuf, melik, melike, mel'un, memat, memba, memduh, memleha, memleket, memlûk, memnuiyet, memnun, memnuniyet, memur, memure, memurin, memuriyet, men, mendil, menfaat, menfez, menfi, menfur, menhus, meni, menkıbe, menkul, menkuş, mensubiyet, mensucat, mensup, mensur, menşe, menzil, merak, meram, merasim, meratip, merbut, merbutiyet, mercan, merci, merhaba, merhale, merhamet, merhem, merhum, merhume, merih, mer'iyet, merkep, merkez, merkezî, merkeziyet, merkup, mermi, mersiye, mertebe, merve, mesafe, mesaha, mesai, mesamat, mesane, mescit, mesel, meselâ, mesele, meserret, mesih, mesire, mesken, meskûkât, meskûn, meskût, meslek, meslekî, mesmu, mesnevi, mesrur, mestur, mesture, mesudiye, mesul, mesuliyet, mesut, meşakkat, meşale, meşgale, meşgul, meşguliyet, meşher, meşhur, meşkûk, meşrep, meşru, meşrubat, meşruhat, meşruta, meşruten, meşrut, meşrutiyet, meş'um, meşveret, meta, metanet, metfun, methal, methiye, metin, metrûk, metrûkât, mevcudiyet, mevcut, mevdu, mevduat, mevhum, mevki, mevkuf, mevkute, mevlâ, mevlevî, mevlit, mevsim, mevsuk, mevta, mevut, mevi, mevzîî, mevzu, mevzuat, mevzun, mevzuubahis, meyil, meymenet, meyus, meyyal, meyyit, mezalim, mezar, mezat, mezbaha, mezbele, mezhep, meziyet, mezkûr, mezraa, mezru, mezun, mezuniyet, mıknatıs, mıntıka, mısra, mızrak, mızrap, mide, midevî, miftah, miğfer, mihenk, mihnet, mihrak, mihver, mikâp, miktar, mikyas, milâdî, minare, minkale, minnet, minval, miraç, miras, misafir, misak, misal, misk, miskin, mithat, miyar, mizah, mizahî, mizan, muaccel, muadele, muadelet, muadil, muaf, muafiyet, muahede, muaheze, muahhar, muallâ, muallak, muallel, muallim, muallime, muamelât, muamma, muammer, muannit, muarefe, muariz, muasır, muaşeret, muattal, muavenet, muavin, muayene, muayyen, muazzam, muazzep, muazzez, mubassır, mubayaa, mucip, mucit, mucize, mudi, mufassal, mugaddi, mugalata, muganni, muganniye, mugayir, muğber, muğlâk, muhabbet, muhabere, muhabir, muhaceret, muhacim, muhacir, muhafaza, muhafız, muhakeme, muhakkak, muhalefet, muhalif, muhallebi, muhammed, muhammen, muhammes, muhammin, muharebe, muharip, muharrem, muharrer, muharrik, muharrir, muhasamat, muhasara, muhasebat, muhasebe, muhasip, muhassala, muhatap, muhatara, muhavere, muhavvile, muhayyel, muhayyer, muhayyile, muhbir, muhip, muhit, muhkem, muhlis, muhrip, muhsin, muhsine, muhtaç, muhtar, muhtariyet, muhtasar, muhtekir, muhtelif, muhtelit, muhtemel, muhtemelen, muhterem, muhterif, muhteris, muhteşem, muhteva, muhtevî, muhteviyat, muhtıra, muhzır, muin, mukabele, mukabil, mukaddem, mukaddema, mukaddeme, mukadder, mukadderat, mukaddes, mukaddesat, mukaffa, mukallit, mukannen, mukarenet, mukarrer, mukarrerat, mukataa, mukavele, mukavemet, mukavim, mukavva, mukavves, mukayese, mukayyet, mukayyit, mukim, muktebes, muktedir, muktesit, munis, muntazam, muntazaman, muntazır, munzam, murabaha, murabaa, murabıt, muradiye, murafaa, murahhas, murakabe, murakıp, murat, musahabe, musahhih, musahip, musakka, musalla, musallat, musibet, muska, musluk, mustafa, muta, mutaassıp, mutabakat, mutabık, mutaf, mutantan, mutariza, mutasarrıf, mutasavver, mutasavvıf, mutat, mutatabbip, mutavaat, mutavassıt, mutazarrır, muteber, mutedil, mutekit, mutemet, mutena, muteriz, mutfak, muti, mutlak, muz, muzaffer, muzip, mübadele, mübadil, mübahase, mübalağa, mübarek, mübareze, mübaşeret, mübaşir, mübayenet, müberra, mübrem, mücadele, mücahit, mücavir, mücbir, mücehhez, mücellit, mücerret, mücerrep, mücessem, mücevher, mücevherat, mücmel, mücrim, müçtehit, müdafaa, müdahale, müdahil, müdana, müdara, müdavi, müdavim, müddei, müddeialeyh, müddeiumumi, müddet, müdebbir, müdekkik, müdellel, müderris, müdevven, müdevvenat, müdevver, müdire, müdrik, müdrir, müdür, müdüriyet, müebbet, müeddep, müellif, müemmen, müennes, müesses, müessif, müessir, müessis, müeyyide, müezzin, müfessir, müfettiş, müflis, müfredat, müfret, müfreze, müfrit, müfsit, müftehir, müfteri, müftü, mühendis,

müheyya, mühim, mühimmat, mühlet, mühmel, mühtedî, mükâfat, mükâleme, mükellef, mükellefiyet, mükemmel, mükemmeliyet, mükerrer, mükeyyifat, mükremin, mükrim, müktesebat, müktesep, mülahaza, mülahazat, mülahham, mülakat, mülâki, mülâyemet, mülâyim, mülâzım, mülemma, mülevves, müleyyin, mülga, mülhak, mülhakat, mülhem, mülhit, mülk, mülkî, mülkiye, mülkiyet, mülteci, mültefit, mümanaat, mümarese, mümasil, mümbit, mümessil, mümeyyiz, mümin, mümkün, mümtaz, münacat, münadi, münafık, münakalât, münakale, münakasa, münakaşa, münasebet, münasip, münavebe, münazara, müncer, mündemiç, münderecat, münebbih, müneccim, münekkit, münevver, münferiden, münferit, münfesih, münhal, münhasır, münhasıran, münir, münire, münkariz, münkir, münşeat, münşi, müntahabat, müntahip, müntehir, müntesip, münteşir, münzevi, müphem, müphemiyet, müptedi, müptelâ, müptezel, müracaat, müradif, mürai, mürailik, mürebbi, mürebbiye, müreccah, müreffeh, mürekkep, mürettebat, mürettip, mürit, mürşit, mürteci, mürtekip, mürteza, mürur, mürurruzaman, mürüvvet, müsaade, müsabaka, müsabık, müsademe, müsadere, müsait, müsamaha, müsamere, müsavat, müsavî, müsebbip, müeccel, müseddes, müsekkin, müsellem, müselles, müsemma, müshil, müskirat, müslim, müspet, müsrif, müstacel, müstaceliyet, müstafi, müstağni, müstahak, müstahdem, müstahkem, müstahsil, müstahzar, müstahzarat, müstait, müstakar, müstakbel, müstakil, müstamel, müstantik, müstear, müstebit, müstecir, müstefit, müstehcen, müstehlik, müstehzi, müstemleke, müsteniden, müstenit, müstenkif, müstensih, müsterih, müstesna, müsteşar, müsteşrik, müstevî, müstevlî, müstezat, müsvedde, müşabehet, müşabih, müşahede, müşahhas, müşahit, müşareket, müşarünileyh, müşavere, müşavir, müşekkel, müşerref, müşevveş, müşevvik, müşir, müşfik, müşkül, müşkülât, müşküle, müştak, müşteki, müştemilât, müşterek, müştereken, müşteri, mütalaa, mütareke, müteaddit, müteahhit, müteakiben, müteakip, müteallik, müteammim, mütearife, mütebahhir, mütebaki, mütebasbıs, mütebessim, mütecanis, mütecasir, mütecaviz, mütecessis, mütedair, mütedavil, mütedeyyin, müteessif, müteessir, mütefekkir, müteferrik, müteferrika, mütegallibe, mütehakkim, mütehammil, müteharrik, mütehassıs, mütehassis, mütehavvil, mütehayyir, mütehevvir, müteheyyiç, mütekabil, mütekabiliyet, mütekait, mütekâmil, mütekebbir, mütekellim, mütemadi, mütemadiyen, mütemayil, mütemmim, mütenakıs, mütenasip, mütenavip, mütenazır, mütenekkir, mütenekkiren, mütenevvi, müteradif, müterakim, mütercem, mütercim, müstereddit, mütenasip, müteselli, müteselsil, müteşebbis, müteşekkil, müteşekki,r mütevakkıf, mütevazı, müteveccih, mütevccihen, müteveffa, mütevehhim, mütevekkil, mütevelli, mütevellit, müteverrim, müteyakkız, müthiş, müttefik, müttefikan, müttehiden, müttehit, müvekkil, müverrih, müvesvis, müvezzi, müyesser, müzaheret, müzahir, müzahrefat, müzakerat, müzakere, müzayaka, müzayede, müzekker, müzeyyen, müzevvir, müzmin,

N: naaş, naat, nabız, naci, naciye, nadim, nadir, nadirat, nadiren, nafaka, nafi, nafia, nafiye, nafiz, nağme, nahit, nahide, nahiye, nail, naim, naime, naip, nakarat, nakden, nakdî, nakıs, nakış, nakil, nakit, nakkare, nakkaş, naklen, naklî, nakliyat, nakliye, nakzen, nal, nalın, nar, (ateş) nas, nasp nasır, nasihat, nasip, nasranî, naşir, natıka, natır, natuk, nazar, nazaran, nazarî, nazariyat, nazariye, nazım, nâzım, nazmiye, nazır, nazil, nazire, nebahat, nebat, nebatat, nebatî, nebze, necaset, necat, necati, necdet, necip, necibe, necmettin, necmi, nevlâ, nedamet, nedbe, nedim, nedime, nedret, nefaset, nefer, nefes, nefha, nefir, nefis, nefise, nefret, nefsani, neharî, nehir, nekahet, nekbet, nema, nesep, nesibe, nesim, nesime, neşe, neşet, neşide, neşir, neşren, neşriyat, neşvünema, netice, nevazil, nevale, nezaret, nezih, nezihe, nezir, nezle, nısfiye, nısıf, nida, nifak, nihaî, nihâyet, nikâh, nikap, nimet, nisaî, nisaiye, nisap, nispet, nispeten, nisyan, nişadır, niyabet, niyet, niza, nizam, nizamî, nizamiye, numan, nur, nuranî, nurettin, nuri, nuriye, nurullah, nüfus, nüfuz, nükhet, nükte, nüsha, nüve, nüzûl,

O-Ö: osman, ömer, özür;

R: rabıta, rabia, radde, rafızî, rağbet, rağmen, rahat, rahibe, rahim, rahîm, rahime, rahip, rahman, rahmanî, rahmet, rakam, rakım, raks, (rakıs) rakip, rakkas, rakkase, ramak, ramazan, raptiye, rasat, rasim, rayiç, rayiha, razı, raziye, reaya, recaî, recep, recim, reddiye, redif, refah, refahiye, refakat, refik, refika, rehavet, rehin, rehine, reis, reisicumhur, rekabet, rekâket, remil, remiz, remzi, resen, resim, resmen, resmî, resmiyet, ressam, resul, reşat, reşadiye, reşide, reşît, ret, revaç, revak, revakiye, revnak, rey, reyhan, rezalet, reze, rezene, rezil, rifat, rika, rıdvan, rıza, rızk, riâyet, rica, rical, ricat, rikkat, risale, rivâyet, riya, riyaset, riyazet, riyazî, riyaziye, rubaî, ruh, ruhanî, ruhban, ruhen, ruhî, ruhiyat, ruhsat, ruhsatiye, rumuz, rutubet, rücu, rüçhan, rukiye, rüknettin, rükün, rüsum, rüsumat, rüşt, rüştiye, rüştü, rüşvet, rütbe, rüya, rüyet, rayiç, revnak,

S: saadet, saat, sabah, sabahattin, sabık, sabıka, sabır, sabi, sabiha, sabit, sabri, sabun, sac, sacide, sadaka, sadakat, saadet, sadık, sadır, sadme, sadrazam, saf, safa, safahat, safari, saffet, safha, safir, safiyet, safiyye, safra, safran, safsata, saha, sahaf, sahan, sahavet, sahi, sahibe, sahih, sahil, sahip, sahne, sahra, sahur, saik, saika, saim, saime, sair, sait, sakar, sakat, sakatat, sâki, sakil, sakim, sakin, sakene, salabet, salah, salahiyet, salep, salih, salik, salim, salimen, salise, salisen, samimi, samur, sanat, sanayi, sandal, sandalye, sanem, saniye, saraç, sarî, sarih, sathî, satıh, satır, savlet, sayfa, sayfiye, sayha, saykal, sebat, sebebiyet, sebep, sebil, seciye, seda, sedat, sedef, sedir, sefa, sefalet, sefaret, sefer, seferî, sefih, sefil, sefine, sefir, sefire, seher, sehven, sekene, sekte, sel, selâm, selâmet, selâmî, selâset, selâtin, selef, selika, selim, selime, selis, selma, selp, selva, selma, selman, semaî, semavî, semen, semih, semiha, semt, sena, senet, senevî, seracettin, seretan, seri, serserî, servet, setre, setriavret, sevap, sevda, seviye, sevk, sevkiyat, seyahat, seyelân, seyfettin, seyfi, seyfullah, seyir, seyis, seyit, seyitgazi, seylâp, sıfır, sıhhat, sıhhî, sıhhiye, sınaî, sınıf, sıddık, sıdkı, sihir, sikke, silâh, sima, simsar, simya, sinan, sirâyet, sirkat, sof, somak, somaki, sual, suat, süikast, sukut, sulh, sulp, sulta, sultan, sultanî, sunî, suphi, sur, surat, suret, sureta, sübut, sübyan, süflî, süheyl, süheyla, sühunet, sükun, sükunet, sükût, sülâle, sülük, sülüs, sümbül, sünnet, sünnî, sürahi, süreyya, sürfe, sürur, sürurî;

Ş: şaban, şafak, şahadet, şahap, şahıs, şahika, şahit, şahne, şahsen, şahsi, şahsiyet, şaibe, şair, şak, şakayık, şaki, şakir, şakul, şakulî, şalvar, şamil, şan, şarabî, şarap, şark, şarkî, şarkiyat, şart, şaşaa, şahsiyet, şavk, şayi, şayia, şeamet, şebabet, şebek, şebeke, şecaat, şecere, şeci, şeddadî, şedde, şedit, şefaat, şeffaf, şefik, şefika, şefkat, şehevî, şehit, şehriye, şehevanî, şehvet, şek, şekavet, şeker, şekil, şeklen, şeklî, şekva, şelâle, şemail, şamata, şemsettin, şemsî, şemsiye, şenaat, şer, şerafettin, şerait, şerare, şerbet, şerc, şeref, şerefe, şerefiye, şerh, şerha, şer'î, şeriat, şerif, şerik, şerir, şerit, şetaret, şetim, şevk, şevket, şey, şeyh, şeytan, şeytanet, şeytanî, şiar, şiddet, şifa, şifahen, şifahî, şifre, şikâyet, şimal, şimalî, şimalen, şirk, şirket, şirret, şiryan, şua, şuayp, şubat, şube, şuhut, şule, şura, şuur, şüheda, şükran, şükür, şükrü, şümul, şüphe, şüreka, şüyu,

T: taaccüp, taaddüt, taafün, taahhüt, taalluk, taam, taammüden, taammüm, taammüt, taannüt, taarruz, taassup, taayyün, taayyüş, tababet, tabak, tabaka, tabasbus, tabi, tabiat, tabii, taallukat, tabiiyet, tabut, tabya, tacettin, tacil, tacir, taciz, taç, tadil, tadilât, tafra, tafsil, tafsilât, tegaddî, tegallüp, tegayyür, tağşiş, tağyir, taha, tahaccür, tahaffuz, tahakkuk, tahakküm, tahammül, tahammür, taharri, tahassür, tahassüs, tahattur, tahavvül, tahayyül, tahdit, tahfif, tahin, tahkik, tahkikat, tahkim, tahkimat, tahkir, tahkiye, tahlil,

Türkçe ile Arapça arasındaki yapı, karakter ve mantık farkları o kadar büyüktür ki bu konu, bağımsız bir çalışma içinde ancak ele alınabilir. Ne yazık ki bu önemli mesele hakkında bugün Türkiye'de bir tek kitap bile bulmak mümkün değildir. Bunun sebebi ise gâyet açıktır ve o da şudur. Eğer bir araştırmacı çıkar da, bu iki dil arasındaki yapı, karakter ve mantık farklarını açıklayacak olursa, her şeyden önce Türkiye'de pervasızca Arapça öğretmeye kalkışan binlerce bilgisiz insanın, bu işin asla ehli olmadıklarını, hiç birinin Arapça konuşamadığını, bu konuda allâme geçinenlerin hiç birinin, Arapça bir mektup bile yazamadığını ve yazamayacağını ortaya koyacak ve bunu kanıtlayan ciddi deliller sıralayacaktır. Peki bunu kim yapabilecektir? İşte bu sorunun cevabı da çok önemlidir. Çünkü bu iş sanıldığı kadar kolay değildir. Çünkü bu konuda da iki önemli engel mevcuttur. Bunlardan biri, bu görevi üstlenebilecek kişinin, her şeyden önce bizzat kendisinin de Türkçe'nin yanı sıra Arapça'yı da mükemmel seviyede bir yaşam

---

tahlilî, tahlis, tahlisiye, tahliye, tahmil, tahmin, tahminen, tahminî, tahmis, tahnit, tahribat, tahrif, tahrifat, tahrik, tahrikat, tahrip, tahrir, tahrirat, tahriren, tahrir, tahriş, tahsil, tahsilât, tahsis, tahsisat, tahşiye, tahvil, tahvilât, taife, takaddüm, takallüs, takarrür, takat, takaza, takbih, takdim, takdir, takdis, takibat, takiben, takip, takiyye, takke, taklidî, taklit, takriben, takribî, takrir, takriz, taksim, taksimat, taksir, taksirat, taksit, taktir, takvim, takviye, takyit, talak, talebe, talep, talha, talî, talih, talik, talim, talimat, talip, taltif, tam, tamah, tamam, tamamen, tambur, tamburî, tamim, tamir, tamirat, tanassur, tandır, tantana, tanzifat, tanzim, tanzimat, tanzir, taraf, tarafeyn, taravet, taraz, tarh, tarık, tarif, tarife, tarih, tarihî, tarik, tarikat, tariz, tasallut, tasavvuf, tasavvufî, tasavvur, tasdik, tasfiye, tashih, tasnif, tasrif, tasrih, tasvip, tasvir, tasvirî, tatbik, tatbikat, tatbikî, tatil, tatmin, tavassut, tavattun, tavazzuh, tavır, taviz, tavsif, tavsiye, tavus, tavzif, tavzih, tay, tayfa, tayin, tayyar, tayyare, tayyip, tazim, tazimat, tazip, taziye, taziz, tazmin, tazminat, tazyik, teadül, teaddüt, teakup, teali, teamül, tearuz, teati, tebaa, tebahhür, tebarüz, tebcil, tebdil, tebeddül, tebeddülât, tebellüğ, tebellür, teberru, teberrüken, tebessüm, tebeşir, tebeyyün, tebligat, tebliğ, tebrik, tebriye, tebşir, tebyiz, tecahül, tecanüs, tecavüz, tecdit, teceddüt, tecelli, tecemmu, tecennün, tecessüs, tecezzi, tecil, tecrit, tecrübe, tecrübî, tecvit, tecviz, tecziye, techil, teçhizat, tedafüî, tedahül, tedaî, tedarik, tedavî, tedavül, tedbir, tedennî, tedfin, tedhiş, tedip, tediye, tedricen, tedricî, tedrisat, tedvin, tedvir, teeddüp, teehhül, teehhür, teemmül, teenni, teessüf, teessür, teessüs, teeyyüt, tef, tefahür, tefavüt, tefcir, tefehhüm, tefekkür, tefenni, teferruat, teferrüç, teferrüt, tefessüh, tefevvuk, tefeyyüz, tefhim, tefrik, tefrika, tefriş, tefrit, tefsir, teftiş, tefviz, tegafül, teganni, tehacüm, tehalük, tehcir, tehdit, tehevvür, teheyyüç, tehir, tehlike, tehzil, tekabül, tekâlif, tekâmül, tekâsüf, tekâsül, tekaüdiye, tekaüt, tekebbür, tekeffül, tekellüf, tekellüm, tekemmül, tekekrrür, tekevvün, tekfin, tekfir, tekit, tekke, teklif, tekmil, tekrar, tekrir, teksif, teksir, tekvin, tekzip, telaffuz, telâfı, telâki, telâkki, telaş, telef, telefat, telhis, telif, tel'in, telkih, telkin, tellâk, tellâl, tellâliye, temadi, temaruz, temas, temayül, tembih, temcit, temenna, temenni, temerküz, temerrüt, temettü, temevvüç, temeyyüz, temin, teminat, temkin, temlik, temmuz, temrin, temsil, temyiz, tenafür, tenakuz, tenasüh, tenasül, tenasüp, tenazur, teneffüs, tenevvu, tenevvür, tenezzüh, tenezzül, tenkiye, tenkil, tenkis, tenkit, tennure, tensip, tenvir, tenvirat, tenzih, tenzil, tenzilât, tephir, terakki, terbi, terbiye, terbiyevi, tercih, tercihen, tercüman, tercüme, tereddi, tereddüt, terekküp, teressüp, terettüp, terfi, terfian, terfih, terhin, terhis, terk, terkibî, terkip, tertibat, tertip, terviç, tenzil, tesadüf, tesadüfen, tesadüfî, tesahup, tesanüt, teselli, tesellüm, teselsül, tesettür, teseyyüp, teshil, teshin, teshir, tesir, tesis, tesisat, tesit, teskin, teslim, teslimat, teslimiyet, tesmiye, tespih, tespit, tesviye, teşbih, teşci, teşdit, teşebbüs, teşekkül, teşekkür, teşerrüf, teşevvüş, teşhir, teşhis, teşkil, teşkilât, teşmil, teşri, teşrif, teşrifat, teşrih, teşrîî, teşrik, teşvik, teşyi, tetabuk, tetebu, tetkik, tetkikat, tevabi, tevafuk, tevahhuş, tevakkuf, tevali, tevarüs, tevatür, tevazu, tevcih, tevdi, tevdiat, teveccüh, tevehhüm, tevekkel, tevekkül, tevellüt, teverrüm, tevessü, tevessül, tevettür, tevfik, tevfikan, tevhit, tevil, tevki, tevkif, tevkil, tevlit, tevliyet, tevsi, tevsik, tevzi, tevziat, teyakkuz, teyit, tezahür, tezahürat, tezat, tezayüt, tezekkür, tezellül, tezelzül, tezhip, tezkere, tezkiye, tezvir, tezvirat, tezyif, tezyin, tezyinat, tezyinî, tizyit, tıbben, tıbbî, tıbbiye, tıfıl, tılsım, ticaret, ticarî, tilmiz, timsah, timsal, tuba, tufan, tufeylî, tuğyan, tuhaf, tuhafiye, tulânî, tulû, tulûat, turfa, türap, türbe,

U-Ü: ubeydullah, ubudiyet, ucube, udî, uf, ufkî, ufuk, ufunet, ukalâ, ukde, ukubet, ulema, ulûfe, uluhiyet, ulvî, ulviyet, umman, umumî, umumiyet, umur, usare, uşşak, ut, utarit, uzlet, uzuv, uzvî, uzviyet, ümera, ümmet, ümmügülsüm, ümmühan, ümraniye;

V: vaat, vaaz, vade, vadi, vahamet, vahdet, vahim, vahşet, vahşî, vaiz, vak'a, vakar, vakfiye, vakıf, vâkıf, vaki, vakit, vakkas, vakur, vali, valide, vâris, varit, vasat, vasatî, vasfi, vasfiye, vasıf, vasıl, vasıta, vasi, vasiyet, vatan, vatanî, vaveylâ, vay (veyl), vazıh, vazife, vaziyet, veba, vebal, veca, vecibe, vecit, vecihi, veciz, vecize, veçhe, veda, vedia, vefa, vefat, vehim, vehleten, vekâlet, vekâleten, vekil, vekilharç, velâdet, velâyet, velet, velev, velhasıl, velhasılıkelâm, veli, veliaht, velinimet, velût, velvele, veraset, verem, verese, vesaik, vesair, vesait, vesâyet, vesika, vesile, vesselâm, vesvese, vetire, vezaret, vezin, vezir, vezne, vicahen, vicahî, vicdan, vicdanen, vicdanî, vikaye, vilâyet, virt, visal, vuku, vukuat, vukuf, vuslat, vusul, vuzuh, vücut, vükelâ, vüs'at;

Y: yani, yasin, yekûn, yemin, yetim, yevm, yümni;

Z: zaaf, zabıt, zabıta, zabit, zafer, zafiyet, zahir, zahire, zahiren, zahirî, zahit, zahmet, zahter, zail, zait, zakir, zakkum, zalim, zam, zaman, zamir, zanlı, zapt, zarafet, zarar, zarf, zarif, zarp, zaruret, zarurî, zat, zaten, zatî, zatülcenp, zatülkürsi, zatürree, zaviye, zayıf, zayi, zayiat, zaamet, zebanî, zeberat, zebra, zebun, zecren, zecrî, zefir, zehap, zekâ, zekâvet, zeker, zeki, zekiye, zelil, zelzele, zem, zembil, zemheri, zencefil, zencî, zephiye, zerk, zerre, zevahir, zeval, zevat, zevce, zevç, zeveban, zevk, zeyil, zeynep, zeytin, zeytunî, zeyyat, zıddiyet, zıkkım, zılgıt, zımnen, zimmi, zındık, ziya ,zifaf, zihaf, zihin, zihnen, zihnî, zihniyet, zikir, zillet, zilyet, zimmet, zina, zincir, ziraat, zirai, zirve, ziya, ziyade, ziyafet, ziyaret, ziynet, zuhur, zuhurat, zuhurî, zulmet, zulüm, zübde, zübeyde, zübeyir, züccaciye, zühal, zühre, zührevî, züht, zühul, zükâm, zül, zülâl, zümre, zümrüdî, zümrüt, zürafa, zürra, zürriyet, züyuf.

dili olarak kullanıyor olması gereklidir, hatta şarttır. Esasen böyle bir kimse, Türkçe'yi ve Arapça'yı **«bilingual»** olarak kullanıyor olmalıdır. Peki bu nitelikte biri var mıdır? Türkiye'de eğer böyle biri bulunmuş olsaydı, şimdiye kadar mutlak surette ortaya çıkacak ve hiç değilse şu satırlarda anlatılanlar meâlinde konuya dokunacaktı. Veya başka bir engel dolayısıyla bunu geniş boyutlarda işleyemeyeceğine ilişkin mazeretini ortaya koyup topluma zimmetini ibra ettirecekti. Çünkü bilgi, kutsal bir emanettir ve sahibine sorumluluk yükler. Şu var ki, bu konuyu enine boyuna işlemek elbette ki tehlikesiz değildir. İşte ikinci engel de budur.

Türkiye'de Arapça'nın öğrenim ve öğretiminde Türkçe'den kaynaklanan engellerden biri de asırlar önce Türkçe'ye alınmış olan Arapça kelimelerin hemen tamamının yanlış kullanılıyor olmasıdır. Evet, ne yazık ki bu bir gerçektir. Yıllardır sözde «Türkçe'yi yabancı unsurların etkisinden kurtarmak» amacıyla yüzlerce Arapça kelime Türkçe'den çıkarılmış olmasına rağmen, halen kullanımda olan yine yüzlerce Arapça kelime, günümüzde Arapça öğrenmek isteyenlerin karşısına âdeta birer baş belası olarak çıkmaktadır.

Geçmişte sadece devletin ve sosyete sınıfının dili olan Osmanlıca son zamanlarda tam anlamıyla bir veba halini almıştı. Osmanlıca, devletle halkın arasında oluşan uçurumun adıydı. Ömrünü tükettiği için değil, esasen hiçbir işe yaramadığı için, zamanı gelince âdeta çöpe atıldı. Bugün o dille yazılmış ne bir kitabı, ne bir divanı hiç kimsenin elinde bulamazsınız. Oysa daha dün kökü kazındı bu karakoncolos dilin… Atılmasına atıldı, ama Türkçe'de öyle bir dikenli yol bıraktı ki bugün özellikle Arapça öğrenenler için bu yol tam anlamıyla bir tuzak niteliğini taşımaktadır!

Arapça öğrenmek isteyen gençlerin çoğu, genelde tarikatçılara, Nurculara ve Osmanlıcı-ırkçı fanatiklere ait odaklara ilk önce uğradıkları için buralarda zihinlerine Osmanlıca ister istemez bulaşır. Onun için bu gençler daha sonra aydınlık bir ilim yuvasıyla tanışsalar bile uzun zaman kendilerini Osmanlıca'nın etkisinden kurtaramazlar. Bu da Arapça öğrenmelerine belirli oranda engel oluşturur.

Türkçe'ye girmiş ve Arapların kullanmadığı anlamlarda kullanılmış, halen de kullanılmakta olan birçok kelime vardır ki Arapça öğrencisi bunları teker teker tanımalı ve onları Türkçe'de kullanıldıkları anlamlarda kullanmaktan sakınmalıdır. Bu sorunu çok iyi bilen birinin yardımıyla bu kelimelerin Arapça'daki doğru anlamlarını öğrenmelidir.

Prof. Dr. Emrullah İşler adında bir araştırmacı, **«Türkçe'de Anlam Kaymasına Uğrayan Arapça Kelime Ve Kelime Grupları»**[12] başlığı altında bunlardan bir miktarını derleyip yayınlamış bulunmaktadır. Ancak sözü edilen araştırmacının, kibarca yukarıdaki başlığı kullanması, yüzyıllarca bu milleti uğraştırmış olan yanlışların sahiplerini hoş gördüğü izlenimini uyandırmaktadır. Bu da günümüzde ırkçılığın bir başka sembolü olan Osmanlı hayranlığının ilimle uğraşanları bile ne hale getirdiğini göstermek bakımından ibret vericidir!

***

[12] Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı-1997

Ana Dili Çok İyi Düzeylerde Bilmemekten Kaynaklanan Engeller

Türkçe, Türkiye halkının yaygın olarak konuştuğu dildir. Asırlardır geçirdiği evrelerden sonra bugün *–ileri derecede olmasa bile-* epeyce yapılanmış, Türkiye coğrafyasında iletişim, basın-yayın ve eğitim dili haline getirilmiştir. «İstanbul Türkçesi» olarak kabul görmüş olan şekli, öbür bütün şivelere göre daha estetik bir fonetiğe de sahiptir. Bugün, düzenin meşruluğunu tartışan sivil entelektüel kesimler bile Türkçe'ye, rejimin resmi dili olma niteliğinin üzerinde bir değer olarak bakmakta ve onu korumaya çalışmaktadır. Çünkü bu dil, rejimin ve onu dayatan **«Balkanlılar Musevi kulübü»**'nün değil, bilakis halkın dilidir, Türklerin dilidir. Onlara ait üstün bir değerdir. Kur'ân-ı Kerîm'in Rum suresi, yirmi ikinci âyet-i Kerîmesinde ifade buyurulduğu üzere, İslâm'ın ölçüleri bakımından da bütün diller Allah'ın birer kudret mucizesi sayıldıklarından Türkiye'li «müslümanlar» Türkçe'ye önem vermek zorundadır. İslâm Ümmetinin çok diri ve hareketli bir parçası olan Türklerin dili olması bakımından Türkçe, ayrıca büyük önem taşımaktadır. Onun için, gerek milli sınırlar içinde, gerekse koloniler halinde yaşadıkları ülkelerde Türklerin, sürekli biçimde Kur'ân'ın mesajlarını alabilmeleri ve tabiatıyla Kur'ânın dilini de öğrenebilmeleri için önce kendi dillerine sahip çıkmaları gereklidir. Özellikle Türk kökenli genç mü'minlerin Türkçe'yi her bakımdan çok iyi öğrenip, yazılı ve sözlü anlatımda onu başarıyla kullanmaları hem inançlarının gereğidir, hem de varlıklarını ve değerlerini korumak ve savunmak için muhtaç oldukları zaruri bir araç ve güçlü bir silahtır.

Ne var ki son yıllarda baş gösteren çeşitli sosyo-politik sorunlar, toplumda eğitim ve kültür düzeyinin düşmesine neden olmuş, bu sonuç ise Türkçe'yi kurallarına ve aksanına uygun biçimde kullanamayan çok büyük kalabalıkları cesaretlendirmiştir. Özellikle ana dili Türkçe olmayan etnik kitleler, kısmen asimile olma korkusu ile, kısmen de ihmal sonucu olarak Türkçe'ye önem vermemişlerdir. Oysa Türkçe'yi kurallarına ve aksanına uygun olarak kullanmanın, Türk kökenli olmayanların inançlarına ve değerlerine hiçbir zararı yoktur. Tam tersine faydası vardır. Nitekim statükocu egemen azınlığın dayatmalarına karşı gerekli savunmaları ancak Türkçe yapmak mümkündür. Aynı zamanda Türkiye toplumunun Arap, Kürt, Zaza, Lâz ve Çerkez gibi başka kökenlerden gelen mü'min unsurları, *-sosyolojik gerçeklere bakılırsa-* Türk kökenli mü'min kardeşleriyle ancak Türkçe iletişim kurmak durumundadırlar. Bu meseleye fıkhî açıdan bakıldığında, *-hangi kökenden gelirlerse gelsinler-*, Türkiye'de yaşayan Müslimlerin bu dili öğrenmeleri farz-ı kifayedir, denebilir. Eğer bu dili hem yazılı hem sözlü anlatımda başarılı şekilde kullanamazlarsa Türk kökenli müslim ve «Müslüman»larla ideal düzeyde iletişim kuramazlar. Bu ise Türk kökenli olmayan Türkiyeli mü'minlerin insan ilişkilerinde büyük sıkıntılarla karşılaşmalarına neden olabilir. «Müslümanların» da *–her şeye rağmen-* aynen müslimler gibi en büyük ortak değerlerinden biri hiç kuşkusuz Türkçe'dir. Türkçe'nin kaliteli düzeyde kullanılması ve bu sayede Arapça'nın Türkiye'de ihya edilmesi, onların zaman içinde İslâmlaşmasına da katkı sağlayabilir. Çünkü Ümmetin ortak dili olan Arapça'nın, Türkiye'de ihyası için lâzım olan araçların başında kesinlikle Türkçe gelmektedir. Dolayısıyla Türkiye'de yaşayan, istisnasız her insan için Türkçe son derece önemlidir.

Bu gerçek çok açık biçimde ortadayken, ne ilginçtir ki yabancı dil öğrenmek isteyen birçok genç, Türkçe'yi kullanmakta beklenen başarıyı gösterememektedir. Hele Türk

kökenli gençlerin kendi ana dillerini başarıyla kullanamamaları büyük bir kusurdur! Oysa yabancı dil öğrenmek isteyen her insanın önce kendi ana dilini her bakımdan çok iyi bilmesi ve onu en girift ve en çetrefil kavramları açıklamada başarıyla kullanması gerekir. Çünkü yabancı dil hedeftir; mahalli dil ise o hedefe ulaşmak için çok yönlü bir araçtır. Yabancı dili, uzun bir mesafeyi kat ettikten sonra ancak ulaşılabilecek bir saraya benzetirsek, mahalli dili de, o saraya bizi götüren güzergâha, araçlara, yol işaretlerine ve yolculuk boyunca ihtiyaç duyacağımız şeylerin tümüne benzetebiliriz. Hal böyle olunca yabancı dil öğrencisi, nasıl olur da kendi mahalli dilini ihmal edebilir!

Yabancı dillerden birini, özellikle Arapça'yı öğrenmek isteyen gençler, Türkçe'yi vasat ve sıradan bir düzeyde değil, onu grameriyle edebiyat kurallarıyla, deyimleriyle ve çok yönlü terminolojisiyle öğrenmek ve başarıyla kullanmak zorundadırlar. Özellikle Türk kökenli olmayan gençler bu konuda çok daha fazla gayret göstermelidirler. Çünkü onlar genellikle aile ve muhitlerinin etkisi altında Türkçe'yi aksanına ve mantığına uygun olarak kullanamıyor olabilirler. İşte bu nedenle onların bu konuda biraz daha fazla gayret sarf etmeleri gerekir.

Bu tavsiyenin muhatapları, başta Kürt kökenli Türkiyeliler olmak üzere öbür etnik kitle mensuplarıdırlar. Arapça öğrenmek isteyen, özellikle Türkiyeli Kürtlerin ve Arapların Türkçe'yi çok iyi düzeyde ve aksanıyla öğrenmeleri şarttır. Çünkü -*bir bilim dili niteliğini kazanamamış olsa bile*- Türkçe, Kürtçe'den çok daha ileri derecede yapılanmıştır. Kürtçe zaten hiçbir zaman bir bilim dili haline gelememiştir ve bundan sonra da gelme ihtimali hemen hemen yoktur. Dolayısıyla Türkiye şartlarında Kürt kökenli gençler, herhangi bir yabancı dili ve tabiatıyla Arapça'yı da ancak Türkçe aracılığıyla öğrenebilirler.

Günümüzde Siirt'in Tillo (Aydınlar) ilçesinde hâlâ varlığını sürdüren ve **Molla Burhan** adında bir şahsın ders okuttuğu medreseye benzer yerlerde Kürtçe aracılığıyla sözde Arapça öğrenmeye çalışan Kürt kökenli softalar asla Arapça öğrenemezler. Asırlardan beridir bu medreselerde okumuş ve sözde «âlim» diye ünlenmiş hiçbir kimse esasen Arapça öğrenememiştir. Bu medreselerde sözde ders veren müderrisler de -*yığınlarca kitap okumuş*- birer cahilden başka bir şey değildir. Müderrisler bu sözü kendilerine yapılmış bir hakaret saymamalıdır. Tam tersine kendilerini test etmelidirler. Örneğin, kendilerine şu soruları yöneltip cevaplarını bulmalıdırlar:

1. Eğer milletlerarası bir konferansa konuşmacı olarak davet edilecek olursam ve benden, (meselâ küreselleşme konusunda) İslâm'ın bakış açısı hakkında Arapça bir konuşma istense ben böyle bir konuşma yapabilir miyim?

2. Kendilerine Arapça öğrettiğim öğrencilerimden, günün birinde İlkokul düzeyinde bile olsa, matematik ve geometri dersi vermem için bana bir teklif gelse halim ne olur? Onların karşısında ne duruma düşerim?

3. Bir gün öğrencilerimden biri bana örneğin, «Hocam, insan iskeletini meydana getiren kemiklerin her birinin Arapça adını biliyor musunuz?» diye bir soru yöneltecek olsa, ben ona nasıl bir cevap veririm? Üstelik Arap ülkelerinde okutulan çok basit bir biyoloji kitabını eğer getirir ve bana: «Bakınız hocam! Adlarını bilmediğiniz kemiklerin, her birinin üzerinde adı yazılı bulunuyor ve bu kitap Arap ülkelerinde İlköğretim okullarında okutuluyor; siz bu dereceye

düşmüş bilgisizliğinizi nasıl açıklayabilirsiniz?» derse, ben ona nasıl bir yanıt verebilirim, ben bunu nasıl açıklayabilirim?

Evet kimliklerini ve faaliyetlerini gizleyerek hâlâ ortaçağ kilise sistemiyle «sarf ve nahuw» dersleri vererek yüzlerce gencin hayatını karartan bu müderris efendilere sadece yukarıdaki sorular yöneltilecek olsa bile bu şahısların kim oldukları ve topluma verdikleri zarar ve yıkımın yanında Arapça'nın karşısında da ne büyük birer engel oluşturdukları ortaya çıkacaktır. Kaldı ki bunların çoğu doğru dürüst Türkçe de bilmezler! Fakat Türkiye'de hiçbir medya kuruluşunun bu şahıslara bir muhabirini gönderip onlarla küçük bir röportaj yapmayı bile (bilinçli olarak) düşünmediğine göre, bu adamların sırf Arapça'ya zarar vermeleri için «Derin Devlet» tarafından nasıl korunduklarını kanıtlamaktadır. Çünkü bu medreselerin her biri bir tarikatçı cemaate aittir. Ve lâikçi rejimi ayakta tutan en güçlü destek bu odaklardan gelmektedir!

Bu medreselerde Arapça'nın karşısında zincirleme birçok engel daha vardır. Bunlardan biri de ders anlatımında kullanılan Kürtçe'dir. Uygar dünyadan soyutlanmış bir bölge olduğu için, buralarda, hiç kimse bu sorunun üzerinde durmayı aklının ucundan bile geçirmemiştir.

Tekrar etmekte yarar vardır ki Türkiyeli gençler -*hangi kökenden olurlarsa olsunlar*- her şeyden önce Türkçe hakkında en ileri düzeyde bilgi sahibi olmadıkları ve onu en başarılı biçimde kullanamadıkları sürece herhangi bir yabancı dili ve tabiatıyla Arapça'yı da hakkıyla öğrenme şansını elde edemezler.

***

Bilgisizlik Engeli

Çok genel bir kavram olan bilgisizliğin, Arapça'ya engel oluşturan nedenlerden biri olarak burada özelleştirilmesini yadırgayanlar olabilir. Çünkü bilgisizlik, tabiatıyla -*Arapça da dâhil olmak üzere*- hemen her şeyle birlikte söz konusu olabilecek göreceli bir kavramdır. Bilgisizlik, birçok yanlışlığın ve başarısızlığın nedeni olarak sık sık işlenen genel bir sorundur. Bu nedenle Türkiye'de Arapça'nın karşısına çıkan çok özel, çok belirgin ve somut engeller arasında bilgisizlik gibi genel bir sorunun gösterilmesini tuhaf karşılayanlar olabilir. Ancak önemle vurgulamak gerekir ki bu görüşte olanlar, salt bilgisizliği, sık tekrarlarla birçok olumsuzluğun temel nedeni olarak göstermekten de kendilerini alamazlar. Onun için özellikle Arapça'nın karşısına -*çok yönlü ve çok sonuçlu olarak*- çıkan bilgisizliği, bu önemli ilgiyle burada biraz irdelemekte yarar vardır. Kaldı ki burada Arapça'ya ilişkin bilgisizlikten ilk amaç, bu dil hakkındaki genel bilgisizliktir. İkinci amaç da bu sorunun yine Türkiye'de birkaç araştırmacıdan başka hiç kimse tarafından bilinmediğine dokunmaktır.

Bu tespitten de anlaşıldığı üzere, pek farkına varılamayan bu engelin sebep ve sonuçları son derece ilginçtir. Bilgi ve onun tersi olan bilgisizlik, binlerce yıldır filozofları ve düşünürleri meşgul etmektedir. Bilgisizliğin doğurduğu hemen hiçbir sonuç hayırlı ve yararlı değildir.

Önce vurgulamak gerekir ki bilgisizliğin nedenleri de sonuçları da sayılamayacak kadar çoktur ve -*tabir caizse*- dallı budaklıdır. Çünkü bilgisizlik, zincirleme olarak birbirini doğuran birçok tehlikeye ve tahmin edilmedik yanlışlıklara, olumsuzluklara ve

karmaşaya kaynaklık eder. Bu sonuçlardan biri de yararlıyı zararlıdan ayırt edememektir. İşte bu yönü ile bilgisizliğin sonuçlarından biri de konumuzu çok yakından ve ilginç bir açıdan ilgilendirmektedir.

Bilgisizliğin ya da bilgi eksikliğinin, son derece ilginç olarak nitelenebileceği belki tek yer, bilgiyi bilgisizlik aracılığıyla aramaktır. İşte bu, çok tehlikeli ve çok vahim bir eylem ve davranıştır. Günümüz Türkiye'sinde pek yaygın biçimde yapılan yanlışlık budur. Arapça ile ilgili olarak da bu yanlışlık karşımıza sık sık çıkmaktadır.

Bilgisizliğin, önemli sonuçlarının başında Türkiye'de eğitim sistemlerinin rasyonel, bilimsel ve çağdaş olmaması gelmektedir. Türkiye'de gerek rejimin yönlendirdiği ideolojik eğitim, gerek tarikatların ve çeşitli sivil kuruluşların, gerekse ailelerin uyguladığı ırkçı-gerici eğitim şekilleri akılcılıktan, bilimsellikten ve çağdaşlıktan uzaktır. Bu uygulamaların hemen tamamı geleneklere dayanmaktadır ve tabiatıyla çarpıktır. Özellikle rejimin yönlendirdiği eğitim sistemi çok daha çarpıktır. Çünkü rejimin bütün uygulamaları ideolojiktir, lâikçidir, dayatmacıdır, şekilcidir ve inatçıdır. Rejimin bu konuda sergilediği dayatmacılık, inkârcılık ve inatçılık -*anlatımı buraya sığdırılamayacak kadar*- büyük bir sorundur. Bunun, yakın gelecekte çözümlenmesi de hemen hemen mümkün değildir.

Türkiye'de eğitim uygulamaları, akılcılıktan ve bilimsellikten uzak olduğu için bu uygulamaların etkisinde kalan toplumun genelinde kör taklit, insanbiçimcilik, putçuluk ve hurafecilik yaygınlaşmıştır. Bu olgu ise büyük ölçüde kültür yoksulluğuna, zevksizliğe ve görgüsüzlüğe yol açmıştır. Nitekim «halkının yüzde doksan dokuzunun müslüman olduğu» ileri sürülen Türkiye toplumunda bugün, Kur'ân'daki evrensel gerçeklerden ve bu gerçeklere insanı büyük ölçüde götüren edebiyattan, şiirden, sanattan, felsefeden, hukuktan, adaletten ve mantıktan, pozitif bilimlerin hikmet ve sırlarından anlayan ve bunlardan zevk alanlar, ders ve ibret çıkaranlar, çok küçük bir kitledir. Toplumdaki bu yaygın gafletin bir gerçek olup olmadığını test etmek zor değildir.Dilerseniz, siz de her gün beş on kişi ile kuracağınız sıcak sohbetler sırasında örneğin; küreselleşme, çevre kirliliği, kitle imha silahları, uyuşturucu maddeler, salgın hastalıklar, terör, açlık, yoksulluk, sağlık, özgürlükler, insan hakları, medeniyetler savaşı, masonluk, Siyonizm, dünya barışı, moda, sinema, müzik ve spor gibi günümüzde tüm insanları meşgul eden konulara bir bahane ile giriniz. Ondan sonra etrafınıza bakınız, çevrenizdeki insanların sizi ne kadar tuhaf bakışlar arasında dinlediklerini ve genelde sizi anlamadıklarını gözlerinizle göreceksiniz. Demek ki örneğin, sırf cep telefonu kullanmak, televizyon seyretmek ya da kravat takmak, bilgili, bilinçli ve uygar olmak anlamına gelmemektedir.

Yabancı dilin, özellikle Arapça'nın *(bir ilim ve medeniyet dili olarak)* ne kadar önem taşıdığını kavrayabilmek için şüphesiz yeterli bir kültürel seviye sahibi olmak gerekir. Oysa bugün örneğin nefes borusu ile yemek borusunu birbirinden ayırt edemeyen, hücrenin, dokunun, alyuvarın, atomun, molekülün, adlarını bile hayatında bir kez olsun duymamış bulunan, karenin ve üçgenin bile alanını hesaplayamayan, baz ile asit arasındaki farktan haberi bulunmayan, zifiri karanlıkta bile karanfille gülün kokularını birbirinden nasıl fark edebildiğini anlatamayan, Türkiye'yi dünya haritası üzerinde gösteremeyen, hatta okuma yazma bilmeyen yığınlarca insan bu ülkede yaşamaktadır. Bunların dünyaya getirdiği ve sözde okullara gönderip yetiştirdiği milyonlarca insan daha vardır ki onların da, ailelerinin ve çevrelerinin etkisinden hiçbir zaman kurtulamadıkları, bu nedenle, *–ne kadar öğrenim görürlerse görsünler-*, uygarlıktan

yeterli bir nasip alamadıkları ve alamayacakları açıktır. Nitekim bu ülkede doktor, mühendis, avukat ve ekonomist gibi uzun yıllar eğitim görmüş, yüksek ihtisas yapmış nice insan vardır ki görgüden, saygı ve sevgiden yoksundurlar.

İşte uygarlığa ve onun yabancı diller gibi önemli araçlarına direnen Türkiye'nin genel manzarası budur. Bilgisizliğin ve kültür fukaralığının doğurduğu zihniyet bozukluğu sebebiyledir ki Avrupa olarak bildiğimiz uygar dünya, Türkiye'yi bünyesine almamak için direnmektedir. Bunun yanı sıra, dünyanın en perişan milleti olan Arap camiası bile Türkiye'yi bu yüzden hiçbir zaman İslâm âleminin organik bir parçası olarak görmek istememiştir. Bilgisizliğin ve kültür yoksulluğunun müteselsil biçimde doğurduğu birçok olumsuzluktan yararlanmak için Amerika ve İsrail gibi süper güçler de sadece sömürü amacıyla Türkiye'ye yanaşmışlardır. Böylece yabancı milletlere ve dillerine karşı Türkiye'nin duyduğu yersiz ve sebepsiz ürküntü, onu dünyada yapayalnız bırakmıştır. Bu gerçeği, bugün Türkiye'de binlerce insan, *«Türk'ün Türk'ten başka dostu yoktur»* sözü ile dile getirmektedir.

Hiç kuşku yok ki yabancı düşmanlığı ve yabancı dillerden ürkmek uygarlaşmaya engeldir. Uygarlaşmanın bir yolu da yabancı milletlerle tanışmak onların bilime, sanata ve yaşama yaptıkları katkılardan ve hizmetlerden yararlanmaktır. Bu imkânı elde edebilmek için elbette yabancı dile önem vermek gerekir. Bu dillerin başında ise Arapça gelmektedir. Onun için günümüzde birer süper güç haline gelmiş olan Amerika ve İsrail, Arapça'ya büyük önem vermektedir. Oysa Türkiye, Arapça'ya ve Ortadoğu'ya sırf kendi çıkarları için de olsa önem vermeye daha önceliklidir. Hem büyük yeraltı zenginliklerine sahip bulunan bu ülkelere komşudur, hem de gerçekçi anlamda olmasa bile bu ülkelerle *«tarihi ve kültürel bağlarla»* irtibatlıdır. Ne var ki çeşitli faktörlerin de etkisi altında yaygınlaşmış bulunan bilgi eksikliği ve kültürsüzlük dolayısıyla bu ülke insanı, manevi değerlere karşı büyük ölçüde kayıtsızdır. Bu değerlerin başında ise Arapça gelmektedir.

Bilgisizlik, bilgi eksikliği ya da yanlış bilgi, Türkiye toplumunda birbirini doğurmuş olan çeşitli ahlâk ve zihniyet bozukluklarının da aynı zamanda temel kaynağıdır. Bu sorunların başında ırkçılık, ayırımcılık ve yabancı düşmanlığı gelmektedir, örneğin son yıllara kadar Türkiye'de yaygın bir Yunan düşmanlığı, Ermeni düşmanlığı, İran düşmanlığı ve Arap düşmanlığı vardı. Bu tutumun temelinde elbette ki başta bilgisizlik yatmaktadır. Bu eğilim, günümüzde -*Avrupa'nın baskısı altında*- hızını biraz kesmiş ise de egemen azınlık tarafından yeniden körüklenebilir.

Ayırımcılık, toplumun anlayışına da egemendir. Nitekim bu zihniyetten dolayı halk: Sünni-Alevi, lâikçi-dinci, muvahhit-putçu, hanîf-tarikatçı, ortodoks-heterodoks, sağcı-solcu, ilerici-gerici, dindar-dinsiz, mütesettire-dekolte ve hatta cahil-kültürlü diye çeşitli karşıt gruplara ve kamplara ayrılmıştır. Yasalar sözde ayırımcılığı yasaklamış olmasına rağmen Kürtlere, Araplara ve daha nice etnik gruplara, -*yakın geçmişe kadar*- kendi dilleriyle konuşmak bile yasaktı. Binlerce yıldır, kullandıkları orijinal dillerini bu kitlelere yasaklamanın acaba açıklaması nasıl yapılabilir? Her yasak, acaba zorla gerçekleştirilebilir mi? Eskiden şimdiye kadar -*çok sıkı denetimler altında bile olsa*- yasaklanmış her inanç, her düşünce ve her gelenek acaba tamamen ortadan kaldırılabilmiş midir, yoksa bunlar çok mu daha köklü biçimde yerleşmiş ve yayılmışlardır? Seksen yıldır Kürtçe'yi ve Arapça'yı yasaklamak Türkiye'ye acaba ne gibi yararlar sağlamıştır? Bütün bu uygulamalar karşısında bugüne dek susmuş bulunan

bir toplumun mantığından söz edilebilir mi? Bu sorular, ilim platformlarında uzmanlarca tarafsız olarak tartışılmaya gerçekten değer.

Bilindiği üzere Türkiye, uygar dünyanın baskısına daha fazla dayanamayarak nihâyet Kürtçe'yi ve Arapça'yı şimdilik belli sınırlarda serbest bırakmıştır. Fakat Avrupa'nın baskısı altında alınmış olan bu kararda samimiyet ve dürüstlük var mıdır? Hem ayırımcılığı yasaklamak, hem de şu veya bu kitleye; sen -*İngilizce, Fransızca ve Almanca konuşabilirsin*- ama kendi ana dilini konuşamazsın, sen çocuğuna şu ismi veremezsin, sen şu kıyafeti giyemezsin diye engeller koymak acaba ne anlama gelir? Bu çelişkiler uygar dünyaya nasıl anlatılabilir? Üstelik zaman zaman bazı yetkililer tarafından *«Bin yıldır birlikte yaşadığımız Kürtlere ve Araplara Türkçe'yi öğretememiş olmak büyük ayıptır»* şeklinde verilen acımasız, seviyesiz ve saygısız demeçler, bu ülkeye ne kazandırabilir?![13]

Elbette ki bütün bunlar -*ahlâksızlıktan çok*- temelde bilgisizliğin ve onun kronik aşaması olan idraksizliğin sonuçlarındandır. Çünkü bu sözleri sarf eden insan, bir an için kendini ve mensubu olduğu egemen azınlığı başka dille konuşan bir çoğunluğun içinde küçük bir kitle olarak tasavvur edecek olsa, herhalde biraz daha düşünerek, daha dikkatli konuşmak zorunda olduğunu öğrenebilecektir. Ancak bunu takdir edememek ve baskıyı bir kural olarak benimsemek vahimdir.

İşte bu idraksizliğin bir sonucudur ki dünyanın en zengin, en köklü ve en ünlü dili olan Arapça, Türkiye'de, içinden çıkılmaz bir dizi sorunun konusu haline getirilmiştir. Aşağıdaki tespitlere bakınız, Arapça Türkiye'de hangi odaklarca, nerelerde ve nasıl içinden çıkılmaz bir sorunlar yumağına dönüştürülmüştür; şimdi de bu nokta üzerinde biraz duralım.

1. İmam-Hatip Liselerinde sözde Arapça öğretilmektedir. Oysa bu okullarda gerek ders verenlerin, gerekse mezun olanların hiçbiri Arapça'yı yazılı ve sözlü anlatımda kullanamamaktadır.

2. İlâhiyât Fakültelerinde ve filolojilerde de durum bundan farksızdır. Bu kurumlarda ne ders veren bir akademisyen, ne de onun mezun ettiği herhangi bir öğrenci, Arapça'yı sözlü ve yazılı anlatımda kullanamamaktadır. **Prof. Dr. Cemal Muhtar** (Artık hayatta değil)**, Dr. Osman Zeki Soyyiğit, Prof. Dr. Halil İbrahim Kutlay, Prof. Dr. M. Hakkı Suçin, Dr. Cengiz Ketene, Mehmet Kocaer** ve **Adem Varıcı** gibi, birkaç nadir istisna, bu gerçeği yalanlamaya kalkışacaklara kanıt olarak elbette ki yetmeyecektir! Kaldı ki gerek bu şahsiyetler, gerekse hep görmezlikten gelinmiş ve ihmal edilmiş olan; **Ali İhsan Okur** ve **Mehmet Yağcı** gibi değerli aydınlar, Arapça'yı Türkiye'de değil, öğrenim gördükleri Arap ülkelerinde öğrenmişlerdir.

3. Türkiye'de çeşitli tarikat cemaatlerine ve şeyhlere ait Kur'ân kursları ve medreseler halen faaliyet göstermektedir. Bu kurs ve medreselerin hepsinde de sözde Arapça tedrisat yapılmaktadır. Fakat buralarda da ne bir hoca, ne de onun

[13] «Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Nijerya ziyaretine katıldığını aktaran Cemil Çiçek, orada Türk okulları olduğunu, Nijeryalıların Türkçe'yi öğrendiklerini fakat, Hakkari'dekine, Diyarbakır'dakine halen Türkçe'yi öğretemediklerini söyledi. Çiçek, bu durumun devletin eğitime yeteri kadar önem vermemesinden kaynaklandığını ve bedelini de ağır ödediğini söyledi.» Basın; http://www.haber7.com/siyaset/haber/567211-nijerya-ogrendi-hakkariye-ogretemedik 12,07.2010

okutup mezun ettiği bir öğrenci Arapça bilmektedir. Bunlar sadece gramer kurallarını ezberlerler.

Bu medreselerde: **Emsile**, **Bina**, **İzzi**, **Avamil**, **Zuruf**, **Terkib**, **İzhar**, **Kâfiye**, **Şerhu'l-Muğnî**, **Hallu'l-Maaqid**, **Sa'dullah Gewra**, **Netaic**, **Elfiye Şerhi** ve **Molla Cami** gibi sırf gramer kitapları okutulmaktadır. Bunların çoğunu öğrenciler *–aynen Kur'ân ezberler gibi-* ezberlemektedirler. Üstelik bu ilkel yuvalarda ders veren hocalar, Türkçe'yi de iyi kullanamamaktadırlar. İşte bütün bu çarpıklıkların temelinde yine bilgisizlik yatmaktadır. Çünkü bu medreselerde ders veren hocalar o kadar bilgiden yoksundurlar ki bunlardan bir tek kişi bile örneğin «iki kere iki dört» cümlesini Arapça söyleyecek kadar bir Arapça bilgisine sahip değildir! Bu gerçek konusunda kuşkusu bulunanlar, medrese hocalarına ve hatta ilâhiyat profesörlerine gidip, örneğin şu on basit cümleyi, Arapça söylemelerini isteyerek onların ne durumda olduklarını gözleriyle görebilirler. Evet bu adamlara örneğin şu cümleleri veriniz:

1. Adam çıt bile çıkarmadı.
2. Kaza, üç kişinin yaralanmasıyla sonuçlandı.
3. Umarım verdiğin sözde durursun.
4. Artık yürüyecek durumda değil
5. Neredeyse elimden düşecekti.
6. Kendini savunmak için elinden geleni yaptı.
7. Delili ortaya koyunca, karşıtını susmak zorunda bıraktı.
8. Onun tekrar dönmesi, uzak bir ihtimal değildir.
9. Çabaları boşa çıktı.
10. İşkence en büyük suçtur.

Evet, bu on cümleyi, Türkiyeli İlâhiyat profesörlerine, imamlara, müftülere, Kur'ân kursu ve medrese hocalarına ve hatta onların olağanüstü bir saygı ile yücelttiği tarikat şeyhlerine veriniz ve onlardan bu cümleleri Arapça'ya çevirmelerini rica ediniz. Bunlar arasında edep ve görgüden biraz nasip almış olanlardan çok azının, nasıl susup belki de sizden özür dilediklerini, geriye kalanların ise nasıl öfkelendiğini ve sizden intikam almak için tahmin edilmedik yollara başvuracaklarını bizzat görecek, hayretler içinde kalacaksınız!

Evet, Türkiye'de din adamlarının ve medrese hocalarının hemen tamamı, Arapça'yı, -*orta düzeyde basit bir günlük hayat dili olarak bile*- kullanamamaktadır. Örneğin kırk yılı aşkındır Siirt'te Arapça ders okutulan ve çevreden çok büyük destek gören medreseler, yasalara rağmen halen faaliyetlerini sürdürmektedirler. Bu medreselerde ders veren sözde müderrisler bile gramatik Arapça'yı kullanamamaktadır ve Arapça modern yayınları anlayamamaktadır. Bu hocaların hiç biri, hayatında bir kez bile herhangi bir konferansa, bir sempozyuma, bir panele katılmamış; bir forumda toplumu, insanlığı ve dünyayı ilgilendiren herhangi bir konuda Arapça bilimsel bir konuşma yapmamıştır! Bütün bunlar şöyle dursun, bu hocalardan herhangi birinin, bir gün Arapça bir gazete ya da bir dergi okuduğuna bile hiç kimse tanık olmamıştır. Üstelik bu hocaların tümü de Siirtli ve Arap kökenlidirler! Oysa örneğin Irak gibi özgürlüklerin tartışıldığı bir ülkede, Kerküklü Türklerin çoğu, *(günlük olmasa bile)* Türkiye'den sağladıkları Türkçe gazete ve dergileri yaygın şekilde okumaktadırlar.

Türkiye'de *(Arap filolojisi hariç),* İmam-Hatip Liseleri, İlâhiyat Fakülteleri, medrese ve kursların hiç birinde, -*Arap ülkelerinde öğrenim görmüş*-, Arap kökenli bir öğretim

üyesi çalıştırılmamaktadır. Arap Filolojisinde de sürekli değil, arada bir sözleşmeli personel olarak çalıştırılan sadece bir iki Arap kökenli öğretim üyesine önem verilmediği için bu elemanlar Türkiye'de uzun zaman kalamamaktadır. Oysa Batı dillerini öğreten üniversitelere dışarıdan getirilen sözleşmeli personel sayısı hem çoktur, hem de bunlara *(aşağılık kompleksi biçiminde kendini gösteren aşırı hayranlıkla)* oldukça önem verilmektedir.

Bu nedenlerin yanında ayrıca şu nokta çok önemlidir: Türkiye'deki din okullarının tamamında, keza medrese ve Kur'ân kurslarında sözde ders veren hocaların hepsi Türk, Kürt Lâz, Pontus, Gürcü, Boşnak veya Çerkez gibi Arap olmayan kökenlerden gelmektedirler. Arap ülkelerinde eğitim görmüş olanlar müstesna, bu şahısların hiç biri, Arapça'yı yazılı ve sözlü anlatımda kullanamamaktadır. Tabiatıyla başkalarına da bu dili öğretme imkânına sahip değildir. Onun için bu hocaların tümü de sadece gramer kurallarını okutmaya çalışmaktadır. **Sarf** ve **Nahuw** kuralları dışında Arapça olarak hiçbir şey bilmemektedir. Bu insanlar Arapça'ya o kadar yabancıdırlar ki okuttukları «**Nahuw**» ilminin adını bile yanlış telaffuz ederler. Nitekim bu hocalar da dâhil Türkiye'de Arapça ile ilgilenen yüz binlerce insan bu kelimeyi **«Nahiv»** şeklinde yanlış telaffuz etmektedir! Bu dereceye varmış olan bilgisizliğin karşısında ürpermemek mümkün değildir.

Bu nokta üzerinde eğer biraz derin düşünecek olursak özellikle Arapça ile ilgili olarak bilinçli bir bilgisizliğin ön plâna çıktığını görürüz. Bunu şöyle açıklamak mümkündür:

Yukarıda adları geçen okullar ve fakülteler tabiatıyla devlete aittir. Öyle ise devlet, hem bir yandan Arapça bilmeyen *«öğretim görevlilerini»* sözde bu dili öğretmek için âdeta bilinçli olarak kullanmakta, öbür yandan da yüz binlerce öğrenciyi yanıltmaktadır! Tekrar etmek gerekir ki devleti yönetenler, bu noktada bilinçlidirler. Örneğin gerek YÖK, gerekse Milli Eğitim Bakanlığı bu durumu çok net biçimde bilmektedir. Dolayısıyla bu kurumları yöneten insanların, bilgisizliği bilinçli olarak özendiriyor olması, açıklaması mümkün olmayan bir çelişkidir. Bu durumdan elbette ki eninde sonunda Avrupa haberdar olacaktır. İşte o zaman Türkiye bu çelişkiyi hiçbir şekilde açıklayamayacaktır.

Bu dünyada beşerin yaptığı hiçbir şey gizli kalmaz. Hele somut ve çarpıcı gerçekleri sonsuza kadar gizlemek mümkün değildir. Aynı zamanda ne bir toplumu, ne de tüm dünya insanlarını uzun zaman yanıltmak mümkün olabilmiştir. Bunu göze alabilen iktidarların, koydukları yasaların, kurdukları organizasyonların, hazırladıkları müfredatların ve nihâyet onları iktidar yapan zihniyetlerin bir gün en az bu satırlarda bütün dünyaya deşifre olduklarını bir an için düşününüz; aymazlığa, bağnazlığa, yobazlığa, idraksizliğe ve nihâyet inada ve acımasızlığa kadar varan bilgi yoksulluğunun sözde devlet adamı olmuş, öğretim üyesi olmuş, binlerce insanı aklın, bilimin ve mantığın karşısında hangi düzeylere düşürebileceğini ibretler içinde değerlendirebilirsiniz. Gerek bu zihniyet, gerekse onun desteğindeki din okulları, Kur'ân kursları ve medreseler, hiç kuşkusuz idraksizliğe dönüşmüş bir bilgi yoksulluğunun ürünüdürler. Nitekim eğer bu toplum Kur'ân ile tanışmış olabilseydi İslâm'ın temel dili olan Kur'ân'ın diline önem verecek, hatta Türkçe, Kürtçe ve benzeri azınlık dilerini de Arapça sayesinde geliştirme imkânını elde edebilecekti.

Seksen milyon nüfuslu Türkiye'de bugün çok iyi düzeyde Arapça bilen en az yüz kişiye ihtiyaç duyulmaktadır. İslâm'ı ve dini bir kenara koysak bile sosyal bilimler alanında

verimli çalışmaların yapılabilmesi ve uzman insan yetiştirilmesi bakımından ileri derecede Arapça bilgisine sahip ilim adamlarına ve istihbaratçılara Türkiye'de büyük gereksinim vardır. Fakat ne ilginçtir ki bugün ülkemizde bu dili en ince ayrıntılarıyla çok iyi düzeyde bilen ve onu her alanda kullanma yeteneğine sahip olan sadece birkaç kişi bulunmaktadır. Özellikle üç kişi, bu konunun üstatları sayılırlar. Bunlardan **Prof Dr. Cemal Muhtar** (artık hayatta değil!) ile **Dr. Osman Zeki Soyyiğit**, büyük bir ihmale uğramışlardır. Bir üçüncüsü daha vardır ki O da yakın geçmişe kadar çok pasif bir mevkide çalıştırılmakta idi. Fakat tarikatçı iktidar sayesinde bu adam, uluslararası bir organizasyonun başına geçmek üzere aday gösterildi ve seçildi; hem de **«intihal»** gibi çok ağır bir ahlâkî kusur nedeniyle geniş bir çevre üzerinde olumsuz etkiler bırakmışken!..

Medrese ve Kur'ân kurslarına gelince bunlar, tarikatçılar tarafından organize edilen odaklardır. Tabir caizse «kitaba uydurularak!» resmi statüye kavuşturulmuş çok az sayıdaki kursların dışında Türkiye'de binlerce kurs ve medrese halen «illegal» olarak faaliyet göstermektedir. Bu çevrelerin tamamı «derin devletin» denetimi ve koruması altındadır. Türkiye'deki bütün medrese ve Kur'ân kurslarında da temelde bilgisizlikten kaynaklanan büyük yanlışlıklar sürüp gitmektedir. Bu yanlışların en büyüğü ise, Kur'ân'ın dilini bilmeden onu anlamanın mümkün olamayacağını önemsememektir. Asırlardır sürüp gelen ve zihinlerde kemikleşmiş bulunan yöntem bozuklukları, telaffuz bozuklukları, müfredatta disiplinsizlikler, kaynaklardan yararlanamama sorunları ve sapkın yorumlar üst üste yığılarak içinden çıkılmaz bir hal almıştır. Bu ise Türkiye'de *–kelimenin tam anlamıyla-* din ve düşüncede anarşik bir ortamın doğmasını sonuçlandırmıştır.

Yukarıda (son satırlarda) özetlenen sorunlar, Kur'ân kurslarını ve medreseleri Türkiye'de *(üfürükçülük, büyücülük, muskacılık, falcılık, mealcilik, cevşencilik, tefriciyecilik, hurafecilik, ölücülük, medyumculuk, Nurculuk ve tarikatçılık)* gibi çok yönlü tehlikelerin kaynağı haline getirmiştir. Bu tehlikelerin her biri, bu çalışmanın sınırlarını aşan ayrı ve son derece önemli birer konudur. Bunları inceleyip araştırmak ise sosyal bilimcilerin işidir.

Bilgisiz, kültürsüz hocaların ve din adamlarının elinde kalmış olan Arapça gibi bir medeniyet ve bilim dilinin Türkiye'de ne büyük engellerle karşı karşıya bulunduğu, işte bu ibret verici kanıtlar ışığında bir nebze ortaya konmuş oldu.

Bu günleri hazırlayan eski dönemlerde de durumun pek farklı olmadığı, mevcut birçok belge ve kanıtlardan açıkça anlaşılmaktadır. Bilhassa Osmanlı Devleti'nin yıkılmak üzere olduğu dönemde **«İlmiye sınıfı»** diye nitelenen **«din adamları»** her bakımdan çok cahil idiler. Nitekim bakınız **Mehmet Akif Ersoy** Safahât'ında (Süleymaniye Kürsüsü bölümünde) onlar için ne diyor; Şairin mısraları aynen şöyle:

Hele ilmiyye bayağdan da aşâ bir turşu,
Bâb-ı fetvâ denilen daire ümmi koğuşu.

Evet, bir Osmanlı aydını olan **Mehmet Akif Ersoy**, yaşadığı dönemin istisnasız bütün din hocalarına **«turşu»** diyor. Bu kanaatini adeta teyit etmek için de *-önemli bir bakanlık statüsüne sahip Şeyhülİslâmlık kadrosunu kuşatan kurumu-* «ümmi koğuşu», yani okuma yazma bilmeyenlerin kampı diye nitelemekten çekinmiyor.

Osmanlı Devleti yıkıldığı sıralarda «din adamları» böylesine belgeli biçimde teşhir edilecek kadar bilgiden yoksun bulunduklarına göre, onların hiç Arapça bilmedikleri de bu tespitten anlaşılmaktadır. Bu tespiti destekleyen bir belge de, -*Pensylvania Dickinson College öğretim üyelerinden*- ünlü araştırmacı-yazar, **David Dean Commins** tarafından yayınlanan, **«İslâmic Reform; Politics and Social Change in Late Ottoman Syria»** adındaki eserde yer almaktadır. Yazar aynen şöyle diyor:

«27 Ocak 1896'da Kasımî ile beş arkadaşı, (sorgulama görevini, ***-herhalde kadı Arapça bilmediği için-*** Manini'nin yüklendiği) Özel Tahkikat Komisyonu önüne çıkar».

Bu belgeden açıkça anlaşılmaktadır ki, Osmanlı Devleti'nin, Arap eyaletlerinde görevlendirdiği kadılar (yani hâkimler) bile kesinlikle Arapça bilmiyorlardı!

Türkiyeli «din adamları», aynen dünkü selefleri gibi, bugün de Kur'ân'ın lisanını bir yaşam dili olarak bilmemekte ve onu yazılı ve sözlü anlatımda hiç kullanamamaktadır. Bu da şu anlama gelmektedir; Onlar her ne kadar Arap dil gramer kurallarını *(en az on yıl kadar)* sırf ezberlemeye çalışıyor olsalar bile, bu dille kendilerini ifade edebilecek beceriye sahip değildir.

Örneğin, Türkçe'ye asla çevrilmesi mümkün olmayan yüzlerce yoğun sözcük vardır; bunlardan her birinin anlamı, ayrıca *Arapça'nın terim ve deyim bilgisi, Arap dil mantığı, klâsik metinler ve cahiliyye şiirleri ile Arap edebiyatının çeşitli üslup ve esprileri hakkında bu şahıslar* hemen hiçbir şey bilmemektedirler. Keza, Türkiyeli hiçbir «din adamı», ya da ilâhiyat profesörü, fesâhat ve belâgat kurallarına uygun biçimde; örneğin gerektiği yerlerde: *(ef'âl-i mukarebeyi, ef'âl-i teaccübü, temenni ve teracci edatlarını; selb ve icâb, hasr, qasr ve îcâz, lef ve neşr)* gibi daha birçok anlatım üsluplarını kullanarak beş on satırlık bir yazı bile yazamaz, beş dakika bile ahenkli ve uyumlu bir konuşma asla yapamaz.

İşte Arapça hakkındaki bilgisizlik sorununun özeti budur.

***

Çarpık Zihniyetten ve Bağnazlıktan Doğan Engeller

Hemen ifade etmek lâzımdır ki bu engel tarikatçılardır ve onların gerici zihniyetidir. Hiçbir zaman hiçbir noktada birleşememiş olan tarikat örgütleri Arapça'nın önünü tıkamak için âdeta omuz omuza vermişlerdir.

Tarikatçılar, başta Ezher Üniversitesi olmak üzere, Arap ülkelerindeki eğitim ve öğretim kurumlarında Türk kökenli öğrencilerin okumasını hiçbir zaman istememişlerdir. Onlara ait tekke ve medreselerde bir süre kalmış, ancak kaçamaklar sayesinde aydınlanabilmiş gençler arasında, Arapça öğrenmek üzere yurt dışına giden öğrenciler, bu cemaatler tarafından «baş belâsı» olarak damgalanmış, âdeta aforoz edilmişlerdir. Bu öğrenciler, *(diplomalarının geçersiz sayıldığı yıllarda)* yurda dönüş yaptıktan sonra *–resmi görev alamadıkları için-* iş bulmak üzere başvurdukları tarikat şeyhleri ve örgütleri tarafından boş çevrilmişlerdir. Ezherlilere ve öbür Arap üniversitelerinden mezun olanlara karşı tarikatçıların koyduğu gizli ambargo son yıllarda işe yaramayınca bu kez bizzat kendileri, beyinlerini yıkadıkları öğrencilerini

bu okullara göndermeye başladılar. Bundan güdülen amaç son derece açıktır. Beyinleri yıkanan tekke öğrencileri sözde «Arapların ve özellikle Vahhabilerin sapıklıklarını aşılanmadan» (!) dillerini öğrenecek ve döndükten sonra yine tekkeye bağlılıklarını sürdüreceklerdir. Üstelik Arapça'yı da mükemmel öğrenmiş elemanlar olarak bu kez öbür aydın öğrenci kesimine karşı bir cephe oluşturacaklardır. Nitekim öyle de olmuştur.

Özellikle Tarikatçıların, Mekke'deki **Ummu'l Qura** ve Medine'deki **el-Camiatu'l-İslâmiye** Üniversitelerine gönderdikleri öğrencilerin çoğu, orada bulundukları sürece takiyye yapmış, Harameyn imamlarının arkasında namaz kılmak zorunda kaldıklarında bile onlara iktida etmemiş, Türkiyeli hacılar arasında yıkıcı propagandalar yapmış ve döndükten sonra da yine tekkede Emsile, Bina, İzhar ve benzeri çağdışı kitaplarla sözde Arapça dersi vermeye devam etmişlerdir. Aynı zamanda, «28 Şubatçılar» tarafından kovulan tarikatçı İlahiyat profesörlerinin hiç biri işsiz kalmamış, onlara, bağlısı oldukları cemaatler tarafından iş bulunmuştur.

Gerek statükocuların bu konudaki politikaları, gerekse tarikatçıların bu politikalarla örtüşen tavırları tamamen ideolojiktir. Türkiyeli Arapça öğrencisinin bilmesi gereken en önemli noktalardan biri de işte budur. Oysa mantıklı bir ilim yolcusuna göre ideoloji, bilimin karşısında engel oluşturamaz. Onun için gerekçesi ne olursa olsun, Türkiye'de Arapça öğrenmeyi yasaklayan bir zihniyet tepki görecektir. Ancak bu haklı tepkiyi gösterebilecek aydın insanlara ihtiyaç vardır. Daha doğrusu şimdiye kadar gizli bırakılmış olan bu sorun hakkında insanları aydınlatma zamanı artık gelip çatmıştır. Bu nedenle başta öğrenciler olmak üzere toplumun aydın kesimleri Arapça'nın önüne dikilmiş olan bütün gizli engeller hakkında bundan böyle bilgi sahibi olabileceklerdir.

Bu esrarlı engellerin temelini oluşturan çok önemli bir noktaya burada kısaca temas etmekte yarar vardır. Tarih boyunca İslâm'ı paylaşmada ilginç hilelere başvuran, bu konuda kıyasıya rekabete girişen ve birbirini ölesiye kıskanan Araplar ve Türkler, İslâm'ın ve onun getirdiği bilim ve uygarlık kurumları üzerinde büyük yıkımlara neden olmuş, sonuç olarak kendileri de tarihin sahnesinde çökmüşlerdir. Üstelik bu iki kardeş millet, geçmişlerinden halen de ibret almamış gibidirler.

Kur'ân'daki arı İslâm'ı, tarih boyunca sırf bir Arap dini olarak damgalayan Türkler, tarikatlarıyla, tekkeleriyle, mezarlık ve ölü kültleriyle, Arapça'ya bakış açılarıyla kendilerine özgü bir din örmüşlerdir. Son bin yıl boyunca Türklerin egemenliği altında yaşamış olmayı zül sayan Araplar da yüzyıl kadar önce gösterdikleri şiddetli tepkilerden biri olarak İslâm'ı sırf kendilerine ait bir kültürel kurum gibi görmeye başlamışlardır. Bu iki farklı tepki birçok alanda yıkıcı sonuçlar verdiği gibi, «Ümmet dili» olarak algılanması gereken Arapça'ya bakış açısını da değiştirmiştir.

İşte tarikatçıların Arapça'ya bakış açısı bundan kaynaklanmaktadır. Nitekim Hint dinlerine dayanan ve Türkistan'da kurulan **Nakşibendi Tarikatı**'nın şeyhleri, medreselerinde, Arap olmayan **Birgili Mehmed Efendi**, **Molla Cami** ve **Cürcâni** gibi yazarların eserlerini okutmaya daha çok ağırlık vermişlerdir. Aynı zamanda eski Arap medreselerine özgü: sınav, ödev, kompozisyon, müzakere ve münazara gibi sistemlerin uygulanmasını; matematik, fizik, kimya ve biyoloji gibi pozitif bilimlerin okutulmasını yasaklamışlardır. Bundan amaç; Arapça'yı bir yaşam dili olarak değil, sadece onu kutsal metinlerin okunmasına yarayan bir ibadet dili olarak akıllara yerleştirmektir. Çünkü onlara göre «Arapça konuşan insan, Araplaşmış demektir. Bu ise bir Türk

insanına asla yakışmaz!» Bu gerçeğin en etkin kanıtını ise Mahmut Toptaş vermiştir. Aynı zamanda bir «din adamı» olan ve «Cantaş Serisi» gibi Arapça kitaplar pazarlayarak geçinen bu şahıs, yazdığı bir sözlüğün önsözünü aynen şu satırlarla bitirmiştir: ***«Bu lügat arab milletinin dilini öğretmek için değil, Rabbimizin kelâmını öğretmek için hazırlanmıştır.»***[14].

İşte bu zihniyetten cesaret alınmıştır ki pervasız bir genelleme ile sık sık Arap milletinin tümüne açık şekilde hakaret edilmiştir. Türkiye'de Araplara yönelik, yaygın aşağılama sözleri arasında özellikle, **«Ben Arabım, ama Arap benden değil»** gibi oldukça seviyesiz bir ifade vardır ki bunu hiç çekinmeden Hz. Peygamber (s)'e mal ederler. Büyük bir ciddiyetle burada bir uyarıda bulunmak gerekir ki bunu söylemeyi göze alanlar, Hz. Peygamber (s)'e büyük bir iftirada bulunmaktadırlar! Bu talihsiz örneği veren insanlara şu soruları yöneltmekte yarar vardır:

1. Yukarıya doğru kaç atanızın adını bilirsiniz?

2. Eğer örneğin dördüncü ya da beşinci atanızdan yukarıdakilerin adlarını, dillerini, dinlerini ve kökenlerini kesin ve belgesel biçimde bilmiyorsanız, sırf bugün Türkiye'de yaşıyor ve Türkçe konuşuyor olduğunuzdan dolayı Türk adını sömürerek Türkler adına Arapları aşağılamayı hangi mantıklı gerekçelerle açıklayabilirsiniz?

3. Hz. Peygamber (s)'e böyle bir iftirada bulunmayı göze aldığınıza göre, bu cesareti kimden alıyorsunuz? Türkleri sömürerek, cinâyet derecesindeki bu suçu Hem Hz. Peygamber (s)'e, hem de O'nun büyük ümmetinin önemli bir parçasını oluşturan Türklere karşı işlediğinizin acaba farkında mısınız?

4. Türklerle Araplar İslâm ümmeti'nin parçaları olarak hiç kuşkusuz kardeştirler. Çeşitli nedenlerle zaman zaman aralarında bazı uzlaşmazlıklar çıkmış olabilir. Nitekim ana-baba bir, öz kardeşler bile bazen kavga ederler. Bu, hayatın cilvelerinden biridir. Fakat şu bir gerçektir ki kardeşler, her zaman kardeştirler. Özellikle İslâm'da iman bağı, öz kardeşlik bağından çok daha güçlüdür. Hal böyle olunca **«Ben Arabım, ama Arap benden değil»** gibi bir sözle Hz. Peygamber (s)'e ağır bir iftirada bulunarak Arap milletini aşağılamaya çalışırken, onların iman kardeşi olan Türkleri memnun edebileceğinizi mi sanıyorsunuz?

Evet, Hz. Peygamber (s)'e böyle bir iftirada bulunmayı göze alabilecek kimselere bu sorular yöneltilebilir. Onun için bu kimselerin çok dikkatli olmaları gerekir!

Tekrar edelim ki, **«Ben Arabım, ama Arap benden değil»**, cümlesi, Hz. Peygamber (s)'in hadisleri arasında kesinlikle bulunmamaktadır. Bu cümlenin Arapça'sı sözde şöyledir; **«Ene Arabiyy'un, ve leyse'l-Arab'u minnî أَنَا عَرَبِيٌّ وَلَيْسَ الْعَرَبُ مِنِّي»...**

Tarih boyunca uydurulmuş ve Hz. Peygamber (s)'e aittir diye ileri sürülmüş çok söz vardır. Ancak hadis âlimleri tarafından bunların çoğu büyük bir firâset ve maharetle bilimsel yöntemler izlenerek ayıklanmışlardır. Bu söz de onlardan biridir. Bu cümle belki, *-iyi niyetle ve duygusallıkla Hz. Peygamber (s)'i övmek için-*, birileri tarafından

[14] Mahmut Toptaş, Arapça-Türkçe/Türkçe-Arapça Lügat (Önsöz), Cantaş y. İstanbul-1991

uydurulmuş olabilir. Eğer böyle bir niyetle söylenmiş ise *(ki ifade pek tutarlı değildir)* ileri sürüldüğü üzere, cümle şöyle olmalıdır: «**Ene Arabiyy'un ve leyse A'rab'u minnî** أَنَا عَرَبِيٌّ وَلَيْسَ أَعْرَبُ مِنِّي». Yani; «**Ben Arabım, ama Arapça'yı benden daha iyi bilen yoktur**». Günümüzde Türkiyeli Arapça öğrencisi, işte bütün bu gerçekleri öğrenmeden ne önündeki engellerin farkına varabilir, ne de onları kaldırmaya çalışanlara yardımcı olabilir.

***

Meâlcilik Engeli

«Meâl» kelimesi Arapça'dır ve çeşitli anlamları vardır. Konumuzla ilgili manâsı ise, kısaca kavram, ya da anlam demektir.

Bu kelime genelde, «Kur'ân-ı Kerîm âyetlerinin Türkçe çevirisi» anlamında kullanılmaktadır.

Kur'ân-ı Kerîm'in, XI. Yüzyıldan beri Türkçe meâllerinin yazılmaya başlandığı ileri sürülmekte ise de 1961 yılından önce hemen hiçbir meâlin topluma inmediğini söylemek mümkündür. Her şeyden önce hatırlatılması gereken en önemli noktalardan biri budur. Çünkü bu tarihten önce (birkaç medrese ve üniversite hocasından başka) Türkiye'de hemen hiç kimsenin evinde Kur'ân-ı Kerîm'in Türkçe açıklaması yoktu.

Yukarıdaki ilgiyle bir sorgulama yapalım; Örneğin Kur'ân-ı Kerîm'in ilk Farsça çevirisi, *(997-999 yılları arasında)* İranlı **Sãmãnoğulları**'ndan **Mansur b. Nuh** zamanında gerçekleştirilmiştir. Bu hükümdarın döneminde Taberî tefsiri bir heyet tarafından Farsça'ya çevrilmiştir. İranlı âlimler dışında, belli sayıda okur-yazar bir kitle tarafından da bu çeviri izlenebilmiştir. Kur'ân-ı Kerîm'in ilk kez Türkçe tercümesi ise ancak 1350 yıllarında gerçekleştirilmiştir. Uygur Türkçe'sine yapılan bu çeviriden ise Türk toplumu hiçbir zaman haberdar olamamıştır. Bu tarihten yaklaşık iki yüz yıl sonra Avrupa'da da Kur'ân-ı Kerîm tercüme edilmiş; 1141 yılında Lâtince'ye, 1513'te İtalyanca'ya, 1616'da Almanca'ya, 1647'de Fransızca'ya ve 1648'de de İngilizce'ye çevrilmiştir. Hıristiyanlık dünyasında bu dönemde din adamları dışında, okur-yazar birçok kimse de bu çevirilerden haberdar olabilmiştir.

Yukarıdaki karşılaştırmadan çıkarılabilecek önemli sonuçlardan biri de herhalde şu olmalıdır: Kur'ân'daki İslâm, Türkiye toplumunun tabanı için çok yeni bir şeydir. Şu halde meâlcilik ile Arapça arasındaki ilişki de dâhil, Türkiye'de İslâm'ı ilgilendirecek hemen bütün konularda bu önemli noktayı hatırda tutmak gerekecektir.

***

Konuya tekrar dönecek olursak, kaydedilecek önemli gerçeklerden biri de şudur; bugünkü dile yakın bir Türkçe ile Kur'ân-ı Kerîm, ancak 1927 yılında Osman Raşit adında birinin yönettiği bir grup tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir. Toplum bundan da habersizdir. Daha sonra Muhammed Hamdi Yazır tarafından **«Hak Dini-Kur'ân Dili»** adı altında dokuz cilt tutan bir Türkçe tefsir yazılmıştır. Bu tefsir ise sadece ilim erbabını ilgilendirmiştir. Diyânet İşleri Başkanlığı tarafından bugünkü Türkçe ile yaptırılan ilk tercüme için 1956'da girişimler başlatılmış ve ancak 1961 yılında bu amaç

gerçekleştirilebilmiştir. Tabiatıyla bu nokta, Türkiye'de eskiden beri Arapça bilenlerin sayısı hakkında da insanı düşündürmektedir.

Onun için, Diyanet İşleri Başkanlığının 1961 yılında üç cilt halinde bir meâl yayınlamasından sonra bazı kimseler heveslenerek meâl yazmaya başlamışlardır. Bu heves o kadar astronomik tablolar içinde ortaya çıkmıştır ki hiç Arapça bilmeyen insanlar bile bu ülkede meâl yazmaya kalkışmış ve bu arzularını yerine getirmişlerdir!

Önceleri, kendini yavaş hissettiren bu faaliyet, son yıllarda oldukça hızlanmıştır. Ama bu gelişmenin hayra yönelik olması tartışılabilir. Çünkü bu çalışmaların yetkili ve yeterli bir otorite tarafından denetlendiğini söylemek mümkün değildir. Bu ise ehil ve yeterli olmayan birçok kimseyi cesaretlendirmiştir. Her dileyenin, Kur'ân-ı Kerîm gibi önemli bir kitabı Türkçe'ye çevirmeye kalkışması Türkiye'de İslâmî konularda öteden beri yaşanan kaosu körüklemiş, tehlikeli boyutlara doğru her gün biraz daha tırmanan din anarşisini azdırmıştır.

Şimdiye dek yayınlanmış bulunan iki yüzün üzerindeki Türkçe meâl, kalite bakımından, birbirlerinden epeyce farklıdırlar. Bu farklar, kuşku yok ki toplumu olumsuz etkilemektedir. Gerçek şu ki, Kur'ân-ı Kerîm'i Türkçe'ye güzel yansıtabilen meâllerin yanında bu işlevi yerine getiremeyen meâl örnekleri de vardır. Hatta bunlar sayıca daha çoktur ve daha yaygındır.

Bütün bu meâllerin, temelde iyi niyetle yazıldıklarını kabul etsek bile, yapılan araştırmalara göre, yazarlarının kişiliği, Kur'ân'la meşgul olmaya onları iten sebep ve ilgiler, bağlısı bulundukları cemaat ve örgütler, öğrenim ve eğitim düzeyleri, esas meslekleri ve çalışma alanları, bu şahıslardan birçoğunun, gerçek anlamda birer meâl yazarı olmadığını göstermiştir. Bunlar bir yana, onların hiç biri Arapça'yı bir yaşam dili olarak kullanamamaktadır. Meselenin en vahim yanı da işte budur. Evet hiçbir Türk meâl yazarı, Arapça'yı konuşma ve yazı dili olarak kullanamamaktadır!... Bu gerçeği test edip belgeli olarak saptamak, hiç de zor değildir. Örneğin KPSS için hazırlanmış olan Arapça bir metnin Türkçesini bu şahıslara dağıtıp onu yeniden Arapça'ya çevirmeleri istense, bunu *(bir kaynağa bakmadan)* asla başaramayacaklardır! Türkiye'de İslâm'a karşı her gün gittikçe artan tehlikelere bir de bunu eklediğiniz zaman bu ülkede yaşanan din anarşisinin meâlcilik yüzünden yakında hangi boyutlara tırmanabileceğini ve tabiatıyla Arapça'nın önündeki engellerin büyümesine de ne kadar hız vereceğini tahmin etmek güç değildir.

Mealciliğin Türkiye'de Arapça eğitimine vurduğu darbe, yukarıdaki veriler ışığında ele alındığı zaman çok daha iyi anlaşılacaktır. Örneğin;

Meâl yazarı, hemen hiç eğitim görmemiş, sıradan bir Arap ile anlaşabilecek kadar Arapça konuşma ve dert anlatma becerisine bile sahip değilken, Kur'ân gibi edebiyat mucizesi bir kitabı nasıl Türkçe'ye çevirebilecektir?

Bunun cevabı çok basittir. Türkçe meâllerin hemen tamamı, aslında birbirinin kopyasıdır. Fakat meselenin içinde önemli bir hile vardır: Meâl yazmayı göze alan şahıs, önce piyasada ne kadar meâl varsa bunlardan birer örnek edinir. Ondan sonra bunları harmanlayarak kendince âyetlere birer karşılık bulur. Her âyetin meâlini tespit ederken de mecbur olmadıkça mevcut nüshalardaki hiçbir cümleyi aynen alıp kopyalamaz. Buna özellikle çok dikkat eder. Tabiatıyla işin sonunda -sözde- tamamen

bağımsız ve özgün bir meâl ortaya çıkar (?!) Evet, mevcut meâllerin hemen tümünün bu şekilde «kes-yapıştır» yöntemiyle yazıldığını söylemek mümkündür.

Peki, bunun, Türkiye'de Arapça eğitimine ne gibi zararı vardır? Bu soruya yanıt ararken, her şeyden önce Arapça'yı öbür bütün yabancı dillerle karşılaştırmak gerekir. Çünkü Arapça ile ilgilenen insanın amacı ile örneğin İngilizce, Fransızca ve Almanca ile ilgilenen insanın amacı arasında çok büyük fark vardır. Avrupa dilleri ile ilgilenen insan, daha çok, hayatını kazanmak, popüler olmak ve yurt dışına çıkarken bu sayede yabancılarla rahat iletişim sağlamak ister. Fakat Türkiye'de Arapça ile ilgilenen insan, genelde Kur'ân-ı Kerîm'in içeriğini anlamak amacıyla bu dili öğrenmek ister. Bu çok yaygın bir anlayıştır. Onun için Arapça öğrencisi, bir meâl aracılığıyla bu amacını gerçekleştirdiği inancına eğer kapılırsa Arapça'ya karşı tutumu büyük ölçüde değişebilir. Tabiatıyla böyle bir kimse için Arapça artık bir dil olmaktan çıkar. Dolayısıyla bir ilim yolcusuna, bu dile ne kadar muhtaç olduğunu anlatmak oldukça zorlaşır.

Popüler Müslümanlığı kışkırtan ve spekülatif bir meslek haline getirilmiş bulunan meâlciliğin, bu yıkıcı etkisinden başka Türkçe'ye de ayrıca büyük zararı dokunmuştur Çünkü meâlciler, çok sık ve yaygın bir şekilde Türkçe'yi Türk dil mantığına aykırı formlarda kullanırlar. Sözde Kur'ân-ı Kerîm'in metnine sadık kalmak gibi bir bahane ile izledikleri bu tutum, ne yazık ki ilim çevreleri tarafından şimdiye kadar ele alınıp irdelenmemiştir. Devleti kötüye kullanan statükocular bu durumdan çok iyi haberdar olmalarına rağmen, sırf Arapça dil eğitimi üzerindeki yıkıcı etkisini sürdürmesi için meâlciliğe hep göz yummuşlardır.

Elinize herhangi bir meâli alıp, içinden herhangi bir âyetin çevirisine bakacak olursanız, okuduğunuz cümlenin, eğitim görmüş bir Türk tarafından kurulduğuna kolay kolay inanamazsınız. Bunun doğru olup olmadığına inanmanız için meâlleri dikkatle tarayabilirsiniz. Düzgün kurulmuş, akıcı ve güncel bir Türkçe cümleye bu meâllerde çok ender olarak rastlayacaksınız.

Dilerseniz çeşitli meâllerden rastgele aşağıya alınmış birkaç örneğe bakalım ve Türk dil normlarına göre ortaya koydukları kaliteyi inceleyelim.

Örnek-1: Diyânet İşleri Başkanlığı'nın Dr. Hüseyin Atay ve Dr. Yaşar Kutluay'a hazırlattığı Meâl.

Kehf Sûresi âyet: 23-24;

«Herhangi bir şey için, Allah'ın dilemesi dışında: "Ben yarın onu yapacağım" deme!»

Bu cümlede oldukça arı Türkçe kullanmaya özen gösterilmiş olmasına rağmen, siz bu söz diziminin Türk dil mantığına uygun, akıcı ve doyurucu olduğuna kendinizi inandırabilir misiniz?! Acaba bu meâlin anlamını, *-global olarak verebilecek-* daha uygun ve anlaşılır bir söz dizimi yok muydu?

Önce ciddiyetle şunu ifade etmek gerekir ki, salt kelimelere tutunarak, Arap dil mantığı çerçevesindeki anlamıyla yukarıdaki âyetleri Türkçe'ye çevirmek hemen hemen mümkün değildir. Bunun ayrıntılı açıklamasına burada girmek de yine mümkün değildir. Çünkü *(yukarıdaki meâl de dâhil)*, onun yerine, *-daha anlaşılır gibi gözüken-*

, örneğin aşağıdaki meâllerin hemen hiç biri, yukarıdaki âyetlerin anlamlarını Türkçe'ye aktaramamaktadır:

a) «Eğer Allah dilememişse, şu işi yarın yapacağım deme!»;
b) «Falân işi, yarın yapacağım deme Allah dilemedikçe»
c) «Bir işi, yarın yapacağım deme, ancak Allah dilerse hariç...»

Örnek-2: A. Fikri Yavuz Meâli.

Tevbe Sûresi âyet : 10

«Bir mü'min hakkında ne bir yemin gözetirler, ne de bir zimmet (sözleşme). İşte bunlar mütecâvizlerdir»

Müşriklerin, m'üminlere karşı tutumunu özetleyen bir âyetin Türkçe karşılığı olarak yukarıdaki cümleye baktığımızda şöyle bir eleştirel açıklama yapmak gerekecektir:

Her şeyden önce Türkiye'de, *–kimlik kartında **İslâm** sözcüğü yazılı olsa bile-* İslâm'a yabancı ve Kur'ân'la hiç tanışmamış milyonlarca insan yaşamaktadır. Meâl yazarları, bu gerçeği hiçbir zaman hesaba katmamışlardır. Türkiye'de Hanefist dindar azınlığın okumuşları arasında yer alan meâl yazarları da her gün yüksek sesle okunan ezanlara aldanarak bütün Türkiye halklarının ortodoks Sünni ya da dindar oldukları zehabına kapılmış, dolayısıyla da hemen herkesin bu ülkede Kur'ân'la çok yakından ilgilendiği kanaatiyle meâllerini hazırlamışlardır. Bu yaklaşım, Türkiye'de yaşayan yirmi milyon Alevi'yi görmezlikten gelerek, *-sattığı çayın reklamını yapmak için-* avazı çıktığı kadar **«Tavşan kanı»** diye bağıran kahveci garsonunun tıpkı basit kafa yapısına benzemektedir. Oysa Türkiyeli hiçbir Hanefist Sünnî, doğan erkek çocuğuna, örneğin, *-meftuniyet derecesinde sevdiği ve saydığı-* Muaviye'nin adını vermeye şimdiye kadar cesaret edememiştir!

İşte bu basit zihniyet, meâl yazarlarının, yaşadıkları ülkenin sosyolojisi hakkında ne kadar bilgisiz olduklarını öncelikle ortaya koymaktadır. Örneğin yukarıdaki âyetin meâli, onların bu konudaki bilgisizliğini güçlü bir şekilde kanıtlamaktadır.

Çünkü bugün Türkiye'de, **«Mü'min»** ile **«Muslim»** kavramlarını bile birbirinden ayırt edebilecek insan sayısının, birkaç bini aşmayacağı kesindir. Özellikle **«Muslim»** ile **«Müslüman»** kavramlarını birbirinden ayırt edebilecek kadar din sosyolojisinde birikim sahibi olmuş bir kimseye rastlamak hemen hemen mümkün değildir. Onun için İslâm'ın, adetâ her kişiye göre başka bir anlam taşıdığı Türkiye'de, Kur'ân gibi olağanüstü bir kitabı tercümeye kalkışmak çok iddialı bir iştir. Tabiatıyla Arapça bilmedikleri için, bu konudaki büyük sorumluluğun da farkına varamadıklarından, birkaç kelimeden oluşan bir âyeti, yine birkaç kelime Türkçe ile açıklamaya çalışan meâl yazarları hem çok bocalamış, hem de insanların kafasını karıştırmışlardır. Yukarıdaki meâl, bu gerçeği çok açık şekilde ortaya koymaktadır.

Çünkü dikkat ederseniz, pek de ağdalı olmamasına rağmen, yukarıdaki meâlde kullanılan; ***«Bir mü'min hakkında ne bir yemin gözetirler, ne de bir zimmet»*** sözlerinden, hemen hemen hiç bir şey anlaşılmamaktadır. Bugünün kültürsüz okumuşu,

hele yarı okumuşu, bu meâli nasıl anlayacaktır?! Dilerseniz, İslâm'la henüz tanışmamış Türkiye'li yüz binlerce üniversite mezununa bu meâli göstererek yorumlarını alabilirsiniz. Göreceksiniz ki bunların bir kısmı, bu sözlerden hiçbir şey anlamadıklarını söyleyecek, büyük çoğunluğu ise rastgele çeşitli yanlış yorumlarda bulunacaklardır. Peki öyle ise meâl yazmanın, hele Arapça bilmeden, Arap ve Türk dil mantığı arasındaki farklar üzerinde yıllar alabilecek bir özel eğitim ve formasyon almadan böyle bir işe kalkışmanın, bu suretle de Kur'ân gibi yüce ve saygın bir kitap etrafında, milyonlarca insanın zihin ve vicdanında kuşku uyandırmanın ne hikmeti olabilir?!

Acaba A. Fikri Yavuz'un, yukarıdaki sözlerinin yerine şu örneği denesek, âyetin karşılığına daha anlaşılır bir biçim vermek mümkün olur mu?

Putlara tapanlar, (Kur'ân'a) inanan bir kimseye karşı, ne sözleşmelerine bağlı kalırlar, ne de verilen emanete...

Tabiatıyla bu sadece bir deneme... Önemli olan, Kur'ân'ın anlaşılmasını sağlamaktır. Ancak bunu da güzel ve akıcı bir Türkçe ile yapmak gerekir. İşte meâlciler bunu başaramamışlardır. Çünkü genelde, her Arapça kelimeye karşılık, belki de sözlük yardımıyla bir Türkçe kelime bulup meâl yapmaya kalkışmışlardır. Bu suretle de her kelimenin mutlaka karşılığını kullanmaya kendilerini zorlayarak hem sözü çetrefil ve anlaşılmaz hale getirmişlerdir, hem üstelik Arapça'nın da yolunu tıkamışlardır.

A. Fikri Yavuz'un, özellikle Vakıa Suresi"nin 75'inci âyetine yakıştırdığı anlam, onun, ne kadar Arapça bildiğini ortaya koymaktadır. Bu noktayı merak edenler, gidip uzman birine meseleyi sormadan bile sözü edilen meâli, çeşitli meâllerle karşılaştırarak gerçeği öğrenebilirler.

Örnek-3: Elmalılı M. Hamdi Yazır Meâli.

Beyyine Sûresi, âyet: 1.

«Kitab ehlinden ve müşriklerden kâfir olanlar, kendilerine apaçık delîl gelinceye kadar ona iman edeceklerine dair verdikleri sözden ayrılmadılar!»

Önce okuyucuya şunu sormak gerekir:

Sözde bir âyetin Türkçe açıklaması diye kurulmuş olan yukarıdaki cümleden siz bir şey anlıyor musunuz?

Arapça bilip, vaktiyle Kur'ân'ı Kerîm'i inceleme imkânına sahip bulunmuş olanlar hariç, bu soruya evet diyebilecek birinin ortaya çıkması, mucize gibi bir şeydir. Neden mi?

Dikkat ederseniz çevirmen, «Kitab ehlinden ve müşriklerden kâfir olanlar» diye bir söz etmiş bulunmaktadır. Bu ne demektir? Hem «Kitap ehli», yani hem (Hıristiyanlar ve Yahudiler), hem de müşrikler zaten kâfir değil midirler? Bunlardan bazıları, *-esasen kâfir iken-* nasıl yeniden kâfir olabilirler? Oysa âyetin orijinalinden açıkça anlaşılmaktadır ki, «Kitab ehlinden ve müşriklerden kâfir bulunuyor olanlar» amaçlanmıştır. Dolayısıyla eğer çevirmen; **«Kitab ehli ve müşrik kâfirler»**, ya da

«Kâfirlerden, Kitab ehli ve müşrikler» demiş olsaydı, zihinler karışmayacaktı. Mesele bu kadar basit.... Peki şimdi bu, nasıl açıklanmalıdır? Acaba, M. Hamdi Yazır, Türkçe'yi iyi kullanamıyordu mu demek lâzım; hayır, Arapça bilmiyordu mu demek lâzım; yoksa, Kur'ân'ı Kerîm'i anlayamıyordu mu demek lâzımdır? Bu sorulara kim, nasıl cevap verecektir?

Meâlin bundan sonraki devamı da bundan pek farklı değildir. Bakınız çevirmen ne diyor:

«(...) kendilerine apaçık delîl gelinceye kadar ona iman edeceklerine dair verdikleri sözden ayrılmadılar!»

Siz, bu sözlerden de bir şey anlayabiliyor musunuz? Buna ihtimal vermek güçtür. Çünkü gerçekten, bu sözlerden bir anlam çıkarmak mümkün değildir. Ve çünkü âyetin gerçek anlamını öğrendiğiniz zaman bu tespitin ne kadar doğru olduğunu göreceksiniz.

Sözde Türkçe açıklaması bu şekilde verilmiş olan âyetin, aslında anlatmak istediği şey özetle şudur: «**Yahudiler de Hıristiyanlar da puta tapanlar da *-kendilerine apaçık delil gelinceye kadar-* inançlarından vazgeçmediler**»

Anlamı bu kadar açık olmasına rağmen tutup, âyeti ***«Kitab ehlinden ve müşriklerden kâfir olanlar, kendilerine apaçık delîl gelinceye kadar ona iman edeceklerine dair verdikleri sözden ayrılmadılar!»*** şeklinde çevirmesi, dolambaçlı ve anlaşılmaz olduğu kadar âyet-i Kerîme'yi bu derece karmaşık ve tamamen alâkasız bir söz kalabalığı içinde aktarmış olması acaba nasıl açıklanabilir?

Gördüğünüz gibi topluma «Allâme» olarak tanıtılan insanlar, «meâl yazarım» derken, göz kırpmadan Allah'ın kitabı üzerinde nasıl tasarrufta bulunmuşlardır. Bu sorunun, belki konumuzla doğrudan ilişkisi yoktur; fakat bilgisizlik ve eğitimsizlik yüzünden toplumda meâlcilere karşı duyulan güven, Arapça'nın Türkiye'de yolunu tıkamıştır. İşte konumuz budur. Çünkü meâl izleyerek, Kur'ân'ı Kerîm'in içeriğinden haberdar olmak isteyenler, meâlcilerin gerçekten Arapça bilmediklerini hiçbir zaman ne öğrenebilmişlerdir, ne de bu önemli noktayı araştırmışlardır! Bu nedenle, Arapça'nın Kur'ân'ı Kerîm'i keşfetmek için ne kadar önemli bir dil olduğunu Türkiye'de meâlcilerin etkisini yaşayan kalabalık bir kesime anlatmak mümkün değildir.

Baştan beri söylenenlere bakıldığında görüldüğü üzere, aslında Türkçe, Arapça'yı taşımaya yetmemektedir. Üstelik bu yetersizliği, Türkçe anlatmak da oldukça zordur. Bu da ayrı bir sorundur. Çünkü bu sorun karşılaştırmalı «DİL MANTIĞI» konusudur. Bu nedenle Arapça'yı Türkçe ile kelime kelime karşılaştırabilecek kudrete sahip olmayan kimsenin meâl yazmaya kalkışması büyük cürettir ve önemli derecede manevi yıkımlara neden olabilir!

Dil mantığı ise yeni bir bilim dalıdır. Batılıların «Linguistics» adı altında geliştirdikleri bu branş, birkaç dil bilenleri ve özellikle tercüme sanatını meslek edinenleri yakından ilgilendirmektedir.

Bu münasebetle mutlaka burada işaret edilmelidir ki dünya dilleri, anlatım kapasitesi bakımından çok farklıdırlar. Arapça ve Fransızca gibi oldukça zengin ve doğurgan dillerin yanında çok fakir ve kısır diller de vardır. Onun için bir dilden öbür dile tercüme

yaparken bu noktaya özellikle dikkat etmek gerekir. Çünkü bir dilin her kelimesinin ve her deyiminin tam karşılığını başka bir dilde bulmak her zaman mümkün değildir. İlginçtir ki bazen en fakir bir dilin kelimelerinden birinin tam karşılığı, en zengin bir dilde bile bulunmayabilir. Örneğin; Türkçe'deki **«kaçıncı»** sözcüğünün tam karşılığı, Arapça gibi zengin bir ilim ve medeniyet dilinde yoktur. Evet, Arapça'da **«kaçıncı»** anlamına gelen bir kelime bulamazsınız. Sıra sayısını öğrenmek için Türkçe'de kullanılan bu kelimenin yerine Arapça'da **«hangi»** kelimesinin karşılığı olan **«Eyyu** أَيُّ**»** kullanılır. Örneğin siz bir Arap öğrenciye; Kaçıncı sınıfta olduğunu sormak için **«hangi sınıftasın?»** demek zorundasınız! Onun için muhatabınız eğer örneğin **«üçüncü sınıftayım»** yerine **«şu sınıftayım»**, derse şaşmamalısınız! Keza, Türkçe'deki **«caydırmak»** ve **«kurcalamak»**[15] sözcüklerinin *(tek kelime olarak)* tam karşılıkları yine Arapça'da yoktur. Aynı şekilde Türkçe'deki **«merak»** sözcüğünün karşılığı Arapça'da belirsizdir. Bu kelimenin Arapça'daki karşılıkları, kullanacağınız cümleye göre farklılık gösterir.

İşte bu ilgiyle, Türkçe ile Arapça arasındaki dil mantığı farkı hakkında burada özet bilgiler sunmak yararlı olacaktır.

Bilindiği üzere dünyada konuşulan her dilin kendine özgü kuralları vardır. Bu kurallar hemen hemen bütün diller için üç gruptur:

1. Gramer kuralları,
2. Edebî kurallar
3. Mantıksal kurallar.

Bir ifadede bunların her üçü de aranır. Çünkü bir anlatım, gramer kurallarına uygun olduğu halde zevk sahibi insanların kulağına yine de hoş gelmeyebilir. Bu durumdaki ifadenin yavan olduğu anlaşılır. Bu tür anlatımlar insan üzerinde etki yaratamadığı için edebî incelikten yoksundur diye eleştirilir. Aynı şekilde bir anlatım bazen hem gramer kurallarına uygundur, hem de az çok etkileyicidir; buna rağmen anlatımda aklın, zekânın, ya da genel kabulün onaylayamayacağı bazı kusurlar bulunur. Onun için de ifade her bakımdan olgun sayılmaz. Özellikle bir dilden başka bir dile çeviri yapılırken ikinci dilin mantık kurallarına öncelik verilir ve bu kurallara harfiyyen uyulur. Nitekim, bir ifadenin tercümesinde yabancı dil ile ana dilin sözcükleri ve kavramları arasında semantik açıdan büyük ölçüde uygunluk sağlanmalıdır ki esasen bu nokta üzerinde yoğunlaşırken birinci dilin mantık kuralları da ihmal edilmemelidir. Ancak birinci dilin ifade içindeki mantığı ikinci dilin mantığı ile uzlaştırılmalıdır, daha doğrusu ona uydurulmalıdır.

Yukarıdaki kurallardan ilki *(yani gramer kuralları)*, hemen hemen bütün dillerde ortak kavramlar ve ortak terimlerle açıklanır. Dolayısıyla bütün diller, bu kurallarda belli düzeylerde ortaktırlar. Örneğin her dilde özne, yüklem, tümleç, zarf, nesne, edat, takı, fiil, isim, geçmiş zaman, şimdiki zaman ve gelecek zaman gibi kavram ve terimler kullanılır. Her dilin anlaşılabilir biçimde kullanılması için bu kurallar öğretilir okutulur.

Edebi kurallar da bir dilin, daha güzel, daha düzeyli, -*dinleyici ya da okuyucu üzerinde*- daha etkili olabilmesi için öngörülmüş disiplinlerdir. Mecazlar, istiâreler ve teşbihler

---

[15] Bu ilgiyle ifade etmek gerekir ki Arapça; عبث kelimesi, Türkçe **«Kurcalamak»** sözcüğünün tam karşılığı değildir!

gibi... İfade, bu disiplinler sayesinde estetik bir derinlik kazanır, çok daha çarpıcı ve hayranlık uyandırıcı olur. Okuyan ve dinleyen kişiye bir hayâl zenginliği yaşatır.

Mantıksal kurallar da oldukça önemlidir. Birden fazla dil bilenler için özellikle dil mantığı konusu hayati bir önem taşır. Bir dilden öbürüne çeviri yaparken ifadelerin olabildiğince örtüşmesini sağlamak, mütercimin, bildiği dillerin mantığını çok iyi kavramış olmasına bağlıdır. Bu münasebetle şimdi biraz da dil mantığı üzerinde durmak yararlı olacaktır.

***

Dil Mantığı

Yabancı dil eğitiminde **«dil mantığı»** konusunu behemehal hesaba katmak gerekir. Çünkü her dilin kendine özgü bir karakteri ve mantığı vardır. Buna bağlı olarak verilen yabancı dil eğitimi sırasında, öğretilmekte olan dil ile ana dil arasında sık sık tercüme pratikleri yapılırken her iki dilin çeşitli yönlerden uzlaştırılması gerekecektir. Bunlardan biri de iki dilin aykırı mantıkları arasında uzlaşma sağlamaktır. Bunda başarılı olabilmek ise her iki dilin mantığı arasındaki farkları bilmekle mümkündür.

Bu ilgiyle ifade etmek gerekir ki; tarihsel kök ve kaynak bakımından Türkçe ve Arapça gibi birbirine son derece yabancı ve aykırı iki dilin tercümeler sırasında uzlaştırılması oldukça zordur. Çoğu kez, kelimelerin her iki dildeki karşılıklarını bularak değil, onların mantıkları arasında uzlaşma temin ederek ancak ifade aktarılabilir.

Dil mantığının özüne gelince; bu da kullanılan ifadelerin aklın ve bilimin ölçüleriyle ya da genel kabule uygunluğunu sağlamada öngörülen arka plan ölçüleridir. Dil mantığını derinlemesine incelemek ve bu kavramın bize ne anlattığını çok iyi öğrenebilmek için önce onu gramatik ve edebi uzlaştırma kalıplarıyla karşılaştırmak gerekir.

Dil mantığını önce gramerle karşılaştıralım. Örneğin, **«Ali üç gün önce geldi»** cümlesi gramer kurallarına uygun biçimde kurulmuştur. Çünkü bu cümleyi oluşturan her sözcük, fonksiyonuna göre ait olduğu uygun yere yerleştirilmiştir. Sonuç olarak cümle açık şekilde anlaşılmakta ve ondan kesin bir hüküm çıkarılabilmektedir.

Gramerde uygunluk, iki ilkenin varlığı ile ölçülür:

1. Cümlede kullanılan her ögenin, dizimde uygun olan yerlerden birine yerleştirilmesi;
2. Cümlede mantıklı ve kesin bir hükmün bulunması.

Nitekim bu iki ilke, yukarıdaki cümlede vardır. Örneğin bu cümlede özne ve yüklem, ait oldukları uygun yerlere yerleştirilmişlerdir. Ayrıca bu cümleden, mantıklı ve kesin bir hüküm çıkarılabilmektedir.

Gramer açısından kusursuz olan bu cümle, dil mantığı bakımından da kusursuzdur. Bu cümle ve benzerleri çok basit oldukları için, bunlarda pek yüksek bir edebî incelik aranmaz. Çünkü her cümlenin edebî olması gerekmez. Dolayısıyla bu tip cümlelerin, edebî düzeyleri hakkında bir şey söylemek de gerekmez.

Yukarıdaki cümlenin Arapça karşılığı olan:

جَاءَ عَلِيٌّ قَبْلَ ثَلاَثَةِ أَيَّامٍ.

Cümlesi için de aynı şeyleri söylemek mümkündür. Eğer yukarıdaki cümlede bazı kelimelerin yerlerini değiştirecek olursak onun gramatik düzenini bozmadıkça anlamında bir mantık bozukluğu ile karşılaşmayız; sadece vurgulanan kesit değişir.

Örfî ve edebi kurallar da dil mantığı konusunda çok önemli ölçülerdir. Bir ifade, gramer kurallarına ne kadar uygun olursa olsun eğer örfî ve edebi kurallara aynı zamanda uymuyorsa kusurlu sayılır. Bu nedenle muhatap tarafından kavranması zorlaşabilir veya yanlış anlamalara da neden olabilir.

Örneğin, Arapça'da öğrenci anlamına gelen iki sözcük vardır: (Tâlib: طَالِبٌ) ve (Tilmîz: تِلْمِيذٌ). Şâyet öğretmen, bir öğrencisini göstererek muhatabına: Bu benim öğrencimdir, demek için: «Hazâ tâlibî:هَذَا طَالِبِي» diyecek olsa büyük bir dil mantığı kusuru işlemiş olur. Çünkü «Tâlib» kelimesi böyle bir cümlede **«öğrenci»** anlamında kullanılamaz. Nitekim «Hazâ tâlibî:هَذَا طَالِبِي» cümlesi: **«Bu beni arayandır»**, anlamına gelmektedir. Dolayısıyla öğretmenin, yukarıdaki cümle yerine **«Hazâ tilmizî: هَذَا تِلْمِذِي»** demesi gerekir.

Konunun çok daha iyi kavranabilmesi için özellikle Arapça ve Türkçe'de global olarak aynı anlama gelen fakat sözcük bazında tamamen farklı anlamlar veren kesitlerden örnekler vermekte yarar vardır.

Meselâ Arapça'da **«ehlen ve sehlen أَهْلاً وَسَهْلاً»** cümesi, Türkçeye, öteden beri **«Hoş geldiniz»** şeklinde tercüme edilir. Bu çeviri global olarak doğrudur. Ancak **«Ehlen ve Sehlen»** cümlesi içinde ne **«hoş»**, ne de **«geldiniz»** anlamına gelen bir kelime vardır. Öyle ise bu cümle global olarak aynı manâya gelen **«Hoş geldiniz»** cümlesi içinde Türkçeye aktarılmıştır. Yani bu iki cümle, gramatik ya da edebî açıdan değil, sadece mantık bakımından uzlaştırılmıştır. Bu bir zarurettir.

Şimdi eğer **«ehlen»** ve **«sehlen»** kelimelerinin Arapça'daki anlamlarını öğrenir ve yukarıdaki Arapça cümleyi Türkçe'deki, **«Hoş geldiniz»** cümlesiyle karşılaştırırsanız, çeviride dil mantığı konusunun ne kadar büyük önem taşadığını daha iyi kavrayacak, biraz da hayret edeceksiniz. Çünkü **«ehlen»**: *«sen yabancı değilsin, bizdensin»*; **«sehlen»** ise: *«kolay anlaşıp ağırlanacağın bir yere geldin, sıkıntı duymayacaksın»*, anlamlarına gelmektedir.[16] İşte bu kadar zengin ve farklı anlamlar veren yukarıdaki ifadeyi Türkçe'ye ancak **«Hoş geldiniz»** şeklinde aktarabiliyoruz. Buna da mantıksal uzlaştırma diyoruz ki bu nokta tercüme işlemlerinde oldukça büyük önem taşımaktadır.

Sadece farklı dillerde değil, aynı zamanda aynı dilin içinde de ayrı sözcüklerden örülmüş, fakat aynı anlama gelen bileşik ifadeler vardır. Örneğin; **«yardım etmek»**,

[16] Muhammed Muhammed Hasan al-Sharrab, Moujam al-Shawarid al-Nanwiyya/136. Daar al-Ma'moun Li-Tourath-Beyrout.

«destek olmak» ve **«elinden tutmak»** gibi tabirler tamamen ayrı sözcüklerden örülmüş olmalarına rağmen global olarak aynı anlama gelmektedirler. Oysa bu ifadelerden herhangi biri, diğerine özellikle tercüme edilmiş değildir. Dolayısıyla bu eşanlamlı mürekkep ifadeler için tercümede olduğu gibi bir mantıksal uzlaştırma sözkonusu olmaz. Bunlar dilin olgunlaşma süreçleri boyunca doğal olarak ortaya çıkmışlardır. Bu ifadelerin her birini oluşturan kelimelerin karşılıklarını öbür ifadelerin içinde elbette ki aramazsınız ve buna hiç bir zaman ihtiyaç da duymazsınız. Olabilir ki bunları *–birer atf-ı tefsir olarak-* bir önceki tabirin daha rahat anlaşılabilmesi için peşpeşe söylersiniz. Bu ise tercüme değil, bir çeşit açıklama ve teyittir.

Fakat bir dilden ötekisine çeviri yapmak istediğiniz zaman genelde kelime bazında aktarım yapmayı düşünürsünüz. Akla ilk gelen yöntem budur. Bu, çevirmenlik formasyonuna ve profesyonel niteliklere sahip bulunmayanların yöntemidir. Bu gibi kimseler, ellerindeki metnin *(ya da zihinlerindeki düşünce yumağının)*, önce her kelimesinin karşılığını bulup tercümeyi böylece gerçekleştirmek eğilimindedirler. Bu yöntemde ısrar etmek ise insanı çok yanlış sonuçlara götürebilir. Çoğu zaman bu, o kadar büyük açmazlara neden olur ki *–işin sırrını biraz kavrayabilmiş olan-* çevirmen ister istemez kelimeyi bir kenara atıp bileşik ifadenin karşı dilde global olarak ne anlama geldiğini aramak zorunda kalır. İşte bu arayış çeviri mesleğinde profesyonelliğin ruhunu oluşturmaktadır.

Örneğin Arapça'da: **«Zeyd'un etlaqa sâqa'yhi li'r-rîhi زَيْدٌ أَطْلَقَ سَاقَيْهِ لِلرِّحِ»** cümlesi, kelime bazında şöyle bir anlam vermektedir: **«Zeyd iki bacağını rüzgâra attı»**. Bu çeviriden ise mantıklı bir şey anlamak hemen hemen mümkün değildir. Şu halde, bu tercümede büyük bir dil mantığı kusuru vardır. Oysa yukarıdaki Arapça cümle ile anlatılmak istenen şey şudur: **«Zeyd tabanları yağladı»**. Yani hızla koşup gitti.

Başka bir örnek:

Türkçe'deki **«biliyorum»** sözcüğünün Arapça'da birkaç karşılığı vardır. **أَعْلَمُ، أَعْرِفُ، أَدْرِي** gibi... **«Bilmedim»** demeniz için: **مَا عَلِمْتُ، مَا عَرَفْتُ،** diyebilirsiniz. Fakat: **مَا دَرَيْتُ** örneği, her ne kadar gramer kuralları bakımından doğru ise de kullanılmamaktadır. Dolayısıyla eğer siz; **«bilmedim»** cümleciğinin karşılığı olarak **مَا دَرَيْتُ** tabirini kullanırsanız tuhaf karşılanabilirsiniz. Ama örneğin; **لَمْ أَدْرِي مَاذَا قُلْتَ** yani: ne dediğini anlayamadım, diyebilirsiniz.

Yüzyıllar önce Arap aydın ve âlimlerinin kullandığı anlatım üslûbu ile bugün kullanılan üslup arasında da *–Arapça ile Türkçe'deki-* dil mantığını karşılaştırırken ayrıca yine bir takım farklar görürüz. Şunu da hemen eklememiz gerekir ki Kur'ân-ı Kerîm'deki anlatım tarzına da klasik Arapça'nın özellikleri egemendir. Bu nedenle, Türkiye'de, Arapça'yı İslâm'ın dili olarak algılayan geniş çevrenin bakış açısı ve bu çevrenin din eğitiminde izlediği kitapları göz önüne alarak kadîm Arapça'daki dil mantığı ile Türk dil mantığı arasında da bir karşılaştırma yapmamız yararlı olur.

Bu cümleden olarak; Arapça'da, geçmiş zaman kiplerinin geniş zaman anlamında kullanıldığını burada vurgulamamız isabetli olur. Aşağıdaki bir âyet ve bir hadis örneğinde bunu görebiliriz.

Âyet ve meâli (kelime bazında) şöyledir;

وَإِذْ قَالَ اللهُ ياعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ أَأَنتَ قُلتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ إِلَهَيْنِ مِن دُونِ اللهِ؟! (المائدة/116)

O zaman ki Allah şöyle dedi; **«- Ey Meryemoğlu İsa, sen mi insanlara; beni ve annemi Allah'tan başka ilâh edinin dedin?!».**

Halbuki bu âyetteki diyalog, kıyamet gününde sahnelenecektir. Dolayısıyla, yukarıdaki mealde; **«O zaman ki Allah şöyle dedi»** cümlesinin anlamı aslında: **«O zaman ki Allah şöyle der»** olmalıdır.

Hadis örneğine gelelim. Ezanla ilgili bu hadis, müezzinin sesini duyan kişinin ne söyleyeceğini belirlemektedir. Hz. Ömer'den rivâyet edilen ve Müslim'de yer alan hadis şöyledir:

إِذَا قَالَ الْمُؤَذِّنُ : اللهُ أَكْبَرُ اللهُ أَكْبَرُ، فَقَالَ أَحَدُكُمْ: اللهُ أَكْبَرُ اللهُ أَكْبَرُ. ثُمَّ قَالَ: حَيَّ عَلَى الصَّـــلاَةِ، فَقَالَ: لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ، ثُمَّ قَالَ: حَيَّ عَلَى الْفَلاَحِ، قَالَ: لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ،، مُخْلِصًا مِنْ قَلْبِهِ، دَخَلَ الْجَنَّةَ.

Türkçe kaba anlamı şöyledir:

«Ne zaman ki müezzin Allahuekber Allahuekber dedi, biriniz dedi ki; Allahuekber Allahuekber. Sonra dedi ki; Hayye alessalah, o da dedi ki; lâ hawle welâ quwwete illâ billâh. Sonra dedi ki; Hayye alelfelâh, o da dedi ki; lâ hawle welâ quwwete illâ billâh, samimiyetle ve kalbinden... cennete girdi».

Görüyorsunuz, ifade oldukça karmaşık, Türkçe anlatım disiplinine uymayan ve pek de anlaşılmayan bir niteliğe sahip.

Oysa hadiste anlatılmak istenen şudur:

«Ne zaman ki müezzin Allahuekber Allahuekber der, siz de; Allahuekber Allahuekber dersiniz. Sonra o; Hayye alessalah, deyince siz de; lâ hawle welâ quwwete illâ billâh, dersiniz. Sonra o; Hayye alelfelâh, deyince; siz de lâ hawle welâ quwwete illâ billâh, dersiniz. Kim samimiyetle bunu içinden söylerse cennete girer».

İşte bu iki bariz örnekte gördüğümüz şey, kadîm *(klasik)* Arapça'daki anlatım ile bugünkü Türkçe anlatım mantığı arasındaki farktır. Aynı zamanda görüldüğü üzere Arapça mazi fiil *(yani geçmiş zaman kipi)*, Türkçe'ye geniş zaman olarak aktarılmıştır. Doğrusu budur.

Şimdi de Arapça ile Türkçe arasındaki dil mantığı farkına çeşitli örneklerle bakalım:

Aşağıdaki tabloda *(soldan sağa doğru)* dört hane görüyorsunuz. Bunlardan, birinci sütunda bir Arapça cümle örneği vardır. İkinci hanede onun salt kelime kelime karşılığı, üçüncü hanede Türkçe'deki kaba karşılığı, dördüncü hanede ise Türkçe'deki en uygun karşılığı verilmiştir. Bu son üç tablodaki farklı çevirileri karşılaştırmak suretiyle Türkçe ile Arapça arasındaki dil mantığı farklarını karşılaştırmalı biçimde görmek mümkün olacaktır.

Arapça cümle	**Türkçe'deki salt kelime kelime karşılığı**	**Türkçe'deki kaba karşılığı**	**Türkçe'deki uygun karşılığı**
فَاتَتْنِي الصَّلاَةُ.	Geçti beni namaz.	Namaz beni geçti.	Namazı kaçırdım.
كَمْ عِنْدَكَ مِنَ الأَقلاَّمِ	Kaç var yanında den kalemler	Kalemlerden kaç var yanında?	Sende kaç kalem var?
لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ	Yok ilâh hariç Allah	Yoktur ilâh başka Allah	Allah'tan başka hiç bir ilâh yoktur.
خمسٌ وثلاثونَ مدينةً في تُرْكِيَا لم أَزُرْهَا بعدُ.	Otuzbeş kent içinde Türkiye yok ziyaret ettim onları henüz	Otuzbeş kent Türkiye'de etmedim ziyaret onları henüz	Türkiye'de 35 kenti henüz görmüş değilim. (henüz ziyaret etmediğim Türkiye'de 35 kent var)
قَوْلُهُمْ: تَقَرَّحَ الجِلْدُ، أيْ عَلَتْهُ قُرُوحٌ.	Onların sözü: deri yaralar çıkarmış, yani yükselmiş üzerinde yaralar.	Söylüyor olmaları: deri yaralar çıkarmış, yani üzerinde yaralar yükselmiş.	Deride yaralar çıkmış tabiri: deri üzerinde yaralar yaygınlaşmış demektir.
قَاتَلَهُ اللهُ مَا أَظْرَفَهُ!	Allah onunla savaşsın, ne çok zariftir!	Allah canını alsın, ne çok zarif adamdır!	Allah canını almasın, ne şakacı adamdır.
عَلِيٌّ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ خَالِدٍ	Ali daha sevgilidir bana den Halit	Ali, bana Halit'ten daha çok sevgilidir.	Ali'yi Halit'ten daha çok seviyorum.
مَنْ كَانَ مِنْكُم لَدَيْهِ اقْتِرَاحُ فَلْيَقْتَرِح.	Kim oldu sizden yanında yeni bir fikir ortaya atmak, yapsın fikir ortaya atmak.	İçinizden kimin varsa yanında yeni bir görüşü, görüşünü yapsın	Aranızda kimin yeni bir teklifi varsa ortaya atsın.
مَا مِنْ أَحَدٍ مِنْكُم يُرِيدُ سُوءًا بغَيْرِهِ إلاَّ لَقِيَ سُوءًا	Yoktur den kimse sizden istiyor bir kötülük başkasıyla ondan hariç karşılaştı bir kötülük.	Sizden biri yoktur ki başkasına bir kötülük yapmak ister, illâ ki karşılaşır bir kötülükle	Aranızda, kim birine bir kötülük yapacak olursa, mutlaka cezasını görecektir.

مَن عَمِلَ مِنكُمْ سُوءًا بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِن بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَأَنَّهُ غَفُورٌ رَّحِيم (الأنعام/54)	Kim işledi den siz bir kötülük bilgisizlik ile sonra tövbe etti den sonra onun ve ıslah oldu, O ise çok bağışlayıcı ve çok acıyandır.	Sizden kim bilgisizlik ile bir kötülük yaptı, sonra tövbe etti ondan sonra ve ıslah oldu, O ise çok bağışlayıcı ve çok acıyandır.	Sizden kim, bilmeyerek bir kötülük yapar, sonra ardından tövbe edip davranışlarını düzeltecek olursa, bilsin ki Allah çok bağışlayan, çok merhamet edendir.
إِنَّ اللَّيْمُونَ يُحْدِثُ ارْتِكَاسًا غَرِيزِيًّا عِنْدَ الإِنْسَانِ	Gerçek şu ki: bilinen limon meydana getirir bir refleks içgüdüsel bilinen insanın yanında	Şu bir gerçektir ki: limon meydana getirir bir refleks içgüdüsel olarak insanda	Gerçekten limon, insanda içgüdüsel olarak bir refleks uyanmasına neden olur.
ثَكَلَتْكَ أُمُّكَ	Kadın yitirdi seni, anan sen	Kaybetti seni annen	Anan öle senin! Öksüz kalasın!
يَكَادُ الْخَرَابُ يَنْزِلُ بِهِ	Neredeyse bozulmak ona iniyor	Yıkılmak üzeredir.	Yıkımın eşiğine gelmiş bulunmaktadır.
فَأَخَذَ الْوَرَقَةَ تِلْكَ	Aldı kâğıdı o		O kâğıdı aldı
إِنَّ الرَّجُلَ هَذَا	Muhakkak ki belli bir adam bu	Gerçekten şu adam	Bu adam var ya!

Mesele sadece bu noktalarla da sınırlı değildir. Ayrıca her milletin eğilimleri, gelenek ve görenekleri, zevkleri ve dünya görüşleri ile o milletin dili arasında güçlü ilişkiler vardır. Bu yüzdendir ki bir dile ait bazı fıkraları, atasözlerini, özdeyişleri ve birçok argo ya da edebi tabirleri başka bir dile aktarmak mümkün olamaz. Nitekim Nasrettin Hoca'nın ve Bektaşilerin bazı fıkralarını *–İngilizce'de ne kadar mahir olursanız olunuz-* bir İngiliz arkadaşınızla paylaşamazsınız. Ona bu fıkralardaki incelikleri ve esprileri anlatamazsınız.

Türkiyeli meâlciler, işte bu önemli noktaları hiç hesaba katmamış, dolayısıyla çok büyük sorumluluk yüklenmişlerdir.

***

Irkçılık Engeli

Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılışı üzerine Arapların bir kesiminde kendini gösteren ırkçılık eğilimi, Türkiye'de karşıt bir eğilimin azmasına yol açmıştır. Bu ise Türkiye'de Arapça'nın karşısına çıkan engelleri biraz daha sarp hale getirmiştir. Bilindiği üzere bilhassa çağımızda en ufak bir bahane bile ırkçılığın tahmin edilemeyecek sınırlarda kabarmasına neden olabilir. Onun için özellikle eğitimli kesimin, başka ırk, millet ve etnik kitle mensupları karşısında çok dikkatli olması gerekmektedir. Başka bir milletin,

bir etnik kitlenin, ya da bir inanç grubunun saygı duyduğu bir anlayışı, bir değeri, bir kutsalı küçümsemek, bu anlamda basit bir ihtiyatsızlıkta bulunmak bile beklenmedik olumsuz gelişmelerin, fitne ve kavgaların yaşanmasına neden olabilir. Çünkü ırkçılıkla beyni yıkanmış bir insan, ne kadar eğitimli olursa olsun, onun en ufak bir gerçekle *-anî biçimde-* yaşayacağı temas şoku, muhatabını savunmasız halde yakalayabilir ve bu tür durumlardan beklenmedik sonuçlar patlak verebilir!

Türkiye'de ırkçılığın yakın tarihteki süreci, *-bilindiği üzere-* İttihat ve Terakki Partisi'nin kuruluşu ile başlar. Osmanlı Devleti'nin çöküş trendine girdiği yıllarda iktidara gelen İttihat ve Terakki Partisi'nin gerek yöneticileri, gerekse üyelerinin çoğu Yahudi kökenli Sabetaistlerden ve Musevi Karay Türkleri'nden oluşmakta idi. Bu azınlık tarafından İslâm'a, Kur'ân'a ve Kur'ân'ın dili olan Arapça'ya karşı amansız bir savaş başlatıldı.

Araplara karşı özellikle 1910'dan sonra girişilen Türkleştirme hareketi çok büyük tepkilere yol açmıştır. Türkleşmeye karşı direnen «Genç Araplar» örgütü, özellikle Arapça'nın, Osmanlı Arap eyâletlerinde resmi dil olarak kullanılması için büyük mücadeleler vermiş, bunların çoğu, bu uğurda idam sehpalarına gitmişlerdir. Bu gençler arasında yer alan **Avni Abdulhadi**, **Nadra Matran**, **Abdulgani el-Uraysî**, **Şukri Gânim**, **Cemil Ma'lûf**, **Muhammed el-Muhammasânî**, **Charles Debbâs** ve **Cemil Merdum** Arap bağımsızlık hareketinin «lâik öncüleri» olarak tarihe geçmişlerdir.

Bu cesur gençlerin girişimleri sayesinde 13-18 Haziran 1913 tarihleri arasında Paris'te düzenlenen Birinci Arap Konferansında, özellikle Arapça konusu ele alınmış, *-Arapların binlerce yıldır kullandıkları ana dillerini, aynı zamanda resmi dil olarak da kullanabilmeleri için-* Osmanlı yönetiminden istekte bulunulmuştur. İlginçtir ki bu haklı istek, Osmanlı Devletini yöneten Yahudi ve Musevî[17] İttihatçılar tarafından şiddetle reddedilmiştir. Yani bu adamlar, çok daha güçlü oldukları günümüzde, devleti kendi ideolojileri doğrultusunda kullandıkları gibi, henüz işin başında ve çok zayıf durumdayken, o gün bile aynı tutumda ısrar etmişlerdir.

Yine çok ilginçtir ki, İmparatorluğun yıkılışından sonra kurulan yeni Cumhuriyet'in yönetim ve denetimi de bu iki kesim tarafından ele geçirilerek paylaşıldı. Çünkü Osmanlı Devleti, dış güçlerle işbirliği yapan bu iki ortak kampın, *-içerideki faaliyetlerinin sonucu olarak-* ancak yıkılabildi. Ve yine ilginçtir ki köken bakımından Türk olmakla birlikte Yahudilerle aynı din ve inancı paylaştıkları için Selânikli Musevi Türkler, hiçbir zaman «müslüman» soydaşları olan Anadolu Türklerinin din ve inançlarına saygı göstermemişlerdir. Bu gerçeğin en güçlü belgesini görmek isteyenler Şemseddin Güler tarafından derlenen BEYAZ KİTAP adlı bir çalışmanın 63'üncü sayfasına bakabilirler. Bu sayfada Hz. Muhammed hakkında sarf edilen şu cümle çok önemlidir:

«- Evet Karabekir, Arap oğlunun yavelerini Türk oğullarına öğretmek için Kur'ân-ı Türkçe'ye çevirttireceğim»

---

[17] **«Musevî»** sıfatı Yahudiler için kullanılıyor olmakla birlikte, burada; ırk olarak Yahudi olmayan, ancak herhangi bir sebeple Yahudileşmiş kimseleri gerçek Yahudilerden ayırt etmek için kullanılmıştır. Bunlardan amaç, **«Karaim Yahudileri»** olarak bilinen, Hazarlar'ın soyundan gelen Kırımlı melez Yahudilerdir. Ancak gerek Yahudiler, gerekse bu melez Museviler, hakiki manada Hz. Musa'ya mensup değildirler ve onun ümmetinden sayılmazlar.

Hz. Muhammed'i sırf bir Arap olarak görmek ve Kur'ân-ı Kerîm-i O'nun yaveleri (yani O'nun saçmalıkları) olarak nitelemek, Türkiye'de belli bir zümrenin niyetini açıkça ortaya koymaktadır. Onun için bunlar, devletin çok önemli stratejik mevki ve köşelerini daha o günlerden beri ele geçirmiş bulunduklarından, Kur'ân'daki İslâm'dan epeyce uzak ve onun son derece yozlaştırılmış zayıf bir yansıması olan Türk Sünniliği üzerinde bile inanılmaz baskılar kurmuş, bu cümleden olarak Kur'ân'ın dili olan Arapça'yı da 1924 de hemen yasaklamışlardır.

Bu gelişme gerek mantık açısından, gerekse konjonktür açısından esasen normaldir. Çünkü her şeyden önce Yahudi ve Musevi için, İslâm en önemli hedeftir. Bu konuda eğer bir kuşkunuz varsa Kur'ân-ı Kerîm'in, Mâide sûresi'nin 82'inci âyetine bakabilirsiniz. Bu âyet, yaklaşık 1500 yıl önce indiğine göre Kur'ân'a hiç inanmayan bir insan bile bu âyetin içeriğine bakarak en azından Araplarla Yahudiler arasındaki bin beş yüz yıllık uçurumu tahmin edebilir! İşte bu nedenledir ki günümüzde İsrail, sırf stratejik açıdan duyduğu ihtiyaç üzerine, Arapça'ya ne kadar önem vermek istiyorsa, Osmanlı Devletini, son günlerinde yöneten Yahudiler ve Museviler de Arapların ve Arapça'nın o gün için kökünü sırf stratejik sebeplerle kazımak istemişler ve bu konuda ellerinden geleni de geri bırakmamışlardır. Hatta bunu Cumhuriyet döneminde de acımasız bir şekilde sürdürmüşlerdir.

Örneğin, Suriye'de Dördüncü Ordu Komutanlığı'na tayin edilen ve 05 Aralık 1914 günü Şam'a giren Türk kökenli (Musevi) bir paşa, bölgede, yüzyıllar sonra bile unutulamayacak bir terör estirmiştir. Bu şahıs, tanınmış yerli Hıristiyan Araplardan, **Nakhla Matran**, **Yusuf el-Hâni** ve **Petro Pavli**'nin, Fransızlarla sözde gizli işbirliğini bahane ederek Suriye'de yaşayan ünlü Arap-İslâm aydınlarından birçok şahsiyeti göz kırpmadan idam ettirmiştir. Bunlar arasında özellikle, 21 Ağustos 1915 tarihinde idam edilen **AbdulKerîm el-Khalîl**, **Salih Haydar**, **Muslim Abidin**, **Muhammed el-Muhammasanî**, **Mahmud el-Muhammasanî**, **Selim Abdulhadî** ile 06 Mayıs 1916 tarihinde idam edilen; **Şeyh Abdulhamid ez-Zehrawî**, **Şukri el-Aselî**, **Ruşdi Şam'â**, **Refiq Rızq**, **Abdulgani el-Uraysî** ve **Şeyh Ahmed Hasan Tabbara** gibi ünlü şahsiyetler, geniş bilgi ve kültürleriyle, cesaret ve yapıcı girişimleriyle yaşadıkları dönemde yerleri doldurulamayacak önder insanlardı. 1948 yılında kurulan İsrail Devleti'nin temelini daha o günlerde hazırlamış olan bu Musevi paşanın, Suriye ve Filistin'de öldürttüğü Arapların sayısının yirmi bin kişiden az olmadığı söylenmektedir. Yüz yıl önce işlenmiş olan bu cinâyetlerden dolayıdır ki Türkiye, -*Filistinlilere yardım perdesi altında*- bu günlerde günah çıkarma şovları sergilemektedir!

Türkiye toplumu tarafından, içyüzü henüz ayrıntılarıyla bilinmeyen işte bu ve benzeri olaylar, Arap toplumu arasında önemli bir kesimi tahrik etmiş, Türkiye aleyhinde milyonlarca Arabın bilinçaltına nefret yerleştirmiştir. Oysa bu cinâyetleri Türkler adına işleyen kişi, esasen Türk kökenli olsa bile, temelde Yahudi ırkçılığı duygusuyla hareket etmiştir. Dolayısıyla, bu paşanın Musevi olduğu ve dindaşları olan Yahudilerin inançlarını paylaştığı için Araplardan nefret ettiği ve Türk milliyetçiliğini sömürerek bu cinâyetleri işlemek suretiyle Müslümanları birbirine düşürmek istediği hakkında, esasen Araplar Türkleri bilgilendirmeliydiler. Oysa Araplar büyük bir yanlışlık yaparak bu cinâyetlerden daima bütün Türkiye'yi sorumlu tutmak gibi anlaşılmaz bir yaklaşım sergilemişlerdir. Bu konudaki duygular, yüz yıla yakındır zaman zaman herhangi bir ilgiyle dile getirildikçe, Türkiye'de de ağır misillemelerle karşılık bulmuştur. Tuhaftır ki bu misillemenin en büyük hedefi Araplardan çok, Arapça olmuştur. Nitekim, Arapça'nın, çok geri, kirli ve «Türk düşmanı» bir milletin dili olduğu yolunda onlarca

yıldır sürekli biçimde yıkıcı propagandalar yapılmıştır. Oysa Arapça, *-en az Türkçe ve Kürtçe kadar-* mevcut dünya dillerinden biri olarak masum ve dokunulmaz bir değerdir.

Türk şovenizminin tarihsel sürecine baktığımızda bu eğilimi, en erken dönemlerinde kışkırtan ilk sebebin de yine Arap ırkçılığı olduğunu görürüz. Dolayısıyla bugün, Kur'ân'ın önüne, en tehlikeli engellerden biri olarak çıkmış bulunan Türk ırkçılığının, temelde *-Muaviye tarafından başlatılan-* Arap ırkçılığının ürünü olduğunu söylemek mümkündür. Arnavut kökenli ünlü şair, Mehmet Akif Ersoy bunu çok iyi kavramış ve bundan son derece acı duymuş olduğu için, iki tarafa da şu çarpıcı öğütlerde bulunmaktadır:

Türk Arapsız yaşamaz, kim yaşar der delidir,
Arabın Türk ise hem sağ gözü hem sağ elidir.

Veriniz başbaşa zira sonu hüsran-ı mübin,
Ne hükûmet kalıyor ortada billahi ne din.

Medeniyyet size çoktan beridir diş biliyor,
Evvela parçalamak, sonra da yutmak diliyor.

Arnavutlar size ibret olacakken hâlâ,
Ne bu şûrîde siyaset, ne bu fâsit dâvâ.

Görmüyor gittiği yanlış yolu zannım çoğunuz,
Size rehberlik eden haydudu artık kovunuz.

Bunu benden duyunuz, ben ki evet Arnavud'um
Başka bir şey diyemem işte perişan yurdum.

Türk ve Arap şovenizminin etkileşim sürecini eğer başından beri ele alır ve kronolojik bir sıra ile incelersek Türkler'in tarih boyunca (Arapça'ya değil), Araplara tepki gösterdiklerini açık biçimde görürüz. Bu tepkinin sebepleri elbette ki önemlidir. Ancak konuyu bu yönüyle tarihçilere bırakmak gerekir.

Fakat bir soru vardır ki buna cevap arayanlar kolayca ve isabetli bir açıklama bulamayabilirler. O da şudur:

- Türkler bin yıl kadar uzun bir süre Arap alfabesini kullandıklarına göre onların Arapça'dan nefret ettiklerini nasıl açıklayabiliriz?

Önce şunu vurgulamak gerekir ki Türkler Arapça'dan hiçbir zaman nefret etmemişlerdir ve şimdi de nefret etmemektedirler. Son yıllarda (esasen Türk olmadıkları açıkça bilinen) egemen azınlığın, Arapça'ya karşı olumsuz tutumu bütün Türk halkına elbette ki mal edilemez. Nitekim saygın bir Türk ilim adamı olan Osman Öztürk, Seha Neşriyat tarafından yayınlanan «Arapça ve Diğer Lisanlar» adlı eserinin önsözünde Arapça hakkında aynen şunları söylemektedir:

«Yüce Allah insanı şerefli bir varlık olarak yarattı. Ona konuşma kabiliyeti verdi. İnsanı diğer yaratıklara karşı faziletli kıldı. Arap lisanını da diğer bütün dillere

karşı üstün eyledi; buna şeref olarak Kur'ân-ı Kerîm'i Arap lisanı üzerine göndermesi yeterlidir».

Evet, tekrar etmekte fayda vardır ki Arapça'ya Türkler değil, tam tersine «TC» karşı çıkmıştır! Yoksa Türkiye halkları, tarih boyunca ve günümüzde de sürekli olarak Arapça ile ilgilenmiş, hatta ona, «Kur'ân'ın Dili» diyerek saygı göstermiştir.

Arapça konusunda, Türk ilim adamlarıyla yapılan ve Maverâ Dergisi'nin, 1983 Haziran sayısında yayınlanan röportajlardan bazı kesitleri bu münasebetle nakletmekte yarar vardır:

Kahire Üniversitesi eski öğretim üyelerinden Ali Yakup Cenkçiler, Arapça hakkındaki düşüncelerini şu şekilde açıklamaktadır:

«Hakiki manada bir Arapça öğrenimi, önce Arapça'nın lüzum ve ehemmiyetini kavramakla olur. Bunca asır, İslâm âleminin müşterek ilmî lisanı olan bir dilden nasıl uzak kalabiliriz. Asıl bu konuya devletin önem vermesi gerekmektedir. Bugün ticari ve siyasi münasebetler sebebiyle daha çok ihtiyaç duyulan bir dil halindedir. Arapça, dün beynelmilel bir lisandı. Bugün de buna cevap verecek durumdadır. Hem bir milletin bütün geçmişe ait bir kültürü, kütüphanelerimizdeki kültür mirasına dayanmaktadır. Yabancılar bunu bizden daha iyi kavramışlar. Onlar araştırma yapıyorlar, biz duruyoruz. Maarif, nasıl diğer yabancı diller üzerinde duruyorsa, buna da ehemmiyet vermeli...»

«Dinî ilimler tahsili yapılan okullara gelince, görüyoruz okutulan Arapça'yı ve programı. O kitapla, o programla ancak tezgâhtarlık öğrenilir. O da öğrenilmiyor. (...)»

«Sadece Türkler değil, bütün yeryüzündeki Müslüman milletler Arapça eserler yazmışlardır, kendi dilleri dururken. Bu beynelmilel bir dildir. Bir dinin dilidir. Arapça eğer fasih bir dil ise, Kur'ân ve Hadis sayesindedir. Bundan 1400 sene önceki Türkçe nasıldı acaba? Bir Kutadgu Bilig'i kaç kişi okuyup kavrar! Fakat kısa zamanda cahiliye şiirine vâkıf olunuyor. Kur'ân, Hadis ve Arapça olmasaydı Arap dili de bugünkü Türkçe gibi bozulurdu. Elbette, en üstün bir ilâhî kitabın dili de en üstündür.»

Gazeteci Fehmi Koru da şunları kaydetmektedir:

«Son yıllarda, toplumumuzda Arapça'ya karşı duyulan yakın ilgi gerçekten şaşılacak boyutlara ulaşmıştır. Bunun dinî olmayan sebepleri olsa da, sonunda Arapça bilen insanların sayısının artmasına, Müslümanlar arasında daha yakın ilişkilerin doğmasına yol açacağı için bu gelişmeyi hayırlı bir gelişme olarak kabul etmek gerekir.»

Marmara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mehmet Maksudoğlu ise Arapça'ya ilişkin görüşlerini şu sözlerle dile getirmektedir:

«Arapça, bir Müslüman için, benimsediği dinin kutlu kitabının ve son elçisinin sözlerinin (Kur'ân-ı Kerîm ve Hadis-i Şeriflerin) dilidir ve anadilinden sonra öğrenmesi gereken ilk dildir, bir de Batı dili öğrenirse, dünyada neler olup bittiğini, kültür sanat ve fikir hareketlerini yakından takip etmek imkânına kavuşur. Arapça'nın dinî ehemmiyetinin yanında, günümüz dünyasında, petrole dayalı Arap zenginliği de Arapça'nın öğrenilmesini, Japonya'dan İtalya'ya Güney Amerika'dan, Demirperde

gerisi ülkelerine kadar bütün milletlere gerekli kılmıştır ve bu dil, dünyanın her tarafında öğrenilmektedir. İşin, bizim için, bir de yerleşmiş, teşekkül etmiş değerler ve kültürümüz açısından başka hiçbir milletle kıyas kabul etmez bir ehemmiyeti vardır. Kökü Arapça olup da bin yıldır kullandığımız kelimelerin günümüzde okumuşlarımız arasında bile yanlış telâffuzu, korkunç bir kültür çöküşünün ve sür'atle düşen zevk seviyesinin göstergesidir. Dilimizdeki birçok kelime, çok eskiden, Arapça'dan girmiştir. Ama, artık bizimdir.Bizim zevkimize göre telâffuz ve kullanım kazanmıştır. Sırtımızdaki elbisenin kumaşı İngiltere ve Fransa'dan geldi diye elbisemizi çıkarıp atmıyoruz. Kültür çıplaklığı daha da çarpıcıdır. Özetlersek, Arapça, biz Türkler için; İslâmî, kültürel ve ticari olmak üzere, üç boyutlu bir ehemmiyet arzetmektedir.»

Yazar, Ali Nar'ın sözleri de şöyle:

«Arapça, İslâm medeniyetinin müşterek bir dili ise, okullarda mecburi ders olarak okutulması şart olur. Yaygınlık ancak böyle sağlanır. Ülkemiz eğitimindeki programlar hiç de yeterli değildir. Bizim kültürümüz dine, dolayısıyla Arapça'ya dayanır. Din eğitimi yapılan okullarda üzerinde hassasiyetle durulması gereken meselelerimizden biridir.»

Marmara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Bekir Topaloğlu'nun ise Arapça'ya ilişkin sözleri oldukça önemlidir. Topaloğlu'nun sözleri şöyledir:

«Arapça, din; felsefe, ilim, san'at, edebiyat, tarih... sahalarında kaynak dil vasfını taşıyan sayılı dillerden biridir. İnsanlığa sunuluşundan bu yana, on beş asırdır değişikliğe uğramamış, yegâne dinî metinlerin dili olmaktan başka bu dine yani İslâmiyete bağlı bir milyar civarındaki insanın müşterek dilini de teşkil etmektedir. Bugün dünyada Kur'ân-ı Kerîm'den başka, asliyetini muhafaza edebilmiş ilâhî bir kitap bulunmadığı gibi büyük Müslüman nüfusunun dışında aynı dinî lisana bağlı kalan kalabalık kitleler bulmak da mümkün değildir. Mukaddes Kur'ân metninin bütün kelime ve harflerine kadar aynıyla kalması, hayatiyetini sürdürmesi, ezanın orijinal kelimeleriyle bütün İslâm beldelerinde, yerleşim merkezlerinde günde beş defa tekrar edilmesi, ibadetlerin çoğu, dua ve dinî merasimlerin din lisaniyle yapılması, Arapça'yı, bir milyarın müşterek dili haline getirmiş, ve ona fevkalade bir güç ve hayatiyet kazandırmıştır. Ayrıca ticaret, turizm ve milletlerarası münasebetler açısından da, Arapça, ehemmiyetini gittikçe artırmaktadır.»

«Bütün bu gerçekler karşısında halkın yüzde doksan dokuzu Müslüman olan, İslâm tarihinin askerlik, siyaset, ilim ve sanat sahalarında büyük başarılar elde etmiş bulunan milletimiz arasında ve ülkemiz içinde Arapça öğretimine gereken önem verilmemektedir.»

Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mehmed Said Hatiboğlu oğlu, Arapça'nın zarureti başlığı altında düşüncelerini şöyle dile getirmektedir:

«Hem Kur'ân, hem de Peygamberimiz "Kur'ân-ı okuyun" diye Arapçayı bilen, anlayan kimselere hitap ediyor. Yoksa Arapça bilmeyen kimselere değil. Biz burada yanılmışız. Ve bu yanılgının sonucunda Kur'ân-ı sadece hatmetmeyi "okumak" diye anlamışız. Hâlbuki bahsettiğim gibi bu son derece yanlıştır. Kur'ân'ın zihniyetine aykırıdır. Birinci yanlışımız bu. İkinci yanlışımız, Kur'ân-ı anlamadan okuduğumuz için

Kur'ân'ın mesajını yanlış anlamamızdan kaynaklanıyor. Kur'ân-ı anlamadan nasıl tatbik edebilirsiniz? En büyük kabahatimiz bu.»[18]

Son olarak 04 Nisan 2010 tarihinde Yeni Şafak gazetesinde yayınlanan köşe yazısında Prof. Dr. Hayrettin Karaman da şunları yazıyor;

« Arapça Öğretme Heyecanı;

Kur'ân-ı Kerîm ve Peygamberimizin dili Arapça. Dini vahyedildiği dilden anlayabilmek için bu dili iyi bilmek de gerekiyor.

Ülkemizde yıllardan beri orta öğretimde yabancı dil dersleri vardır, ama bazı özel okullar dışında başarılı olduğu söylenemez.

İmam Hatip Okulları için Arapça'nın önemi, herhangi bir orta öğretim için yabancı dilden farklıdır. Esasen bütün Müslümanların imkân buldukları takdirde Arapça öğrenmeleri tavsiye edilir.

Tek başına bir cemaat gibi çalışan, gayret eden ve etkili olan sevgili Ahmet Ağırakça (Prof. Dr.) ve arkadaşları, bilhassa İmam Hatip Okullarında Arapça'nın öğrenilmesi için yeni bir hamle başlattılar.

Ağırakça'nın kurucuları arasında bulunduğu, bünyesinde Türkiye'nin en büyük Arapça dil eğitim merkezini barındıran Akademistanbul Yurt Dışı Eğitim Danışmanlık Hizmetleri, bu yıl itibariyle İstanbul'daki 25 İmam-Hatip Lisesi'nde Arapça öğretimini yaygınlaştırmak adına birtakım projeler yürütmektedir.

İstanbul'un 3 ayrı noktasında öğretmenlere yönelik Ürdünlü, Mısırlı ve Filistinli hocalardan ücretsiz Arapça pratik dersleri verilmiş, bu derslere yaklaşık 500 Arapça ve meslek dersi öğretmeninden 1/3'ü kadarı devam etmiştir.

İmam-Hatip Lisesi ve İlahiyat ön lisans müfredat programlarına göre Arapça Yaprak Testi çalışması başlatılmış, İslâm dünyasında modeli olmadığı ifade edilen bu projeyle 10.000 civarında soru ile öğrencilere modern Arapçanın öğretilmesi hedeflenmiştir.

Bütün İmam-Hatip Liselerine kazandırılmak istenen "Model Arapça Dil Kütüphanesi" hazırlanmıştır. Bu projede 500 Arapça hikâye seviyesine göre ayrılmış, 100 adet öğretici Arapça film CD'si ile 100 adet özel hazırlanmış büyük ebatlarda Arapça eğitim afişleri yer almaktadır.

Gerek yukarıdaki projelerin, duyurulması gerekse okullarımızda yıllardan beri bir türlü öğretilemeyen Arapça'nın artık öğretilebileceğini kamuoyuyla paylaşmak adına 23 Mayıs 2010 Pazar Günü Saat 17.00'da Sütlüce Kongre Merkezi'nde bir ödül töreni düzenlenecektir.

Bu törende İstanbul'daki İmam Hatip Liseleri arasında yapılmakta olan Arapça Bilgi ve Etkinlik Yarışmalarının ödülleri takdim edilecektir. Şu an itibariyle 25 İmam-Hatip Lisemizde 450 öğrenci ve 125 öğretmen yukarıda adı geçen kurumun organizesi

[18] Bk. Türkiye'nin Birikimleri, İâhiyatçılar, 1. Basım S.177. İlke yy. İstanbul-2013

çerçevesinde Arapça Şiir, Arapça Hitabet, Arapça Tiyatro ve Arapça Ezgi alanında öğrencilerini yarışmalara hazırlamaktadır.

Ağırakça, yukarıda özetlediğimiz bilgiyi verdikten sonra şöyle diyor:

"Sizlerden, okullarımıza büyük bir heyecan getiren bu etkinlikleri maddi ve manevi olarak desteklemenizi, yarışmanın heyecanını bulunduğunuz ortamlarda dile getirmenizi ve davetimize icabet edip programa teşrif ederek öğrencilerimizi ödül töreninde yalnız bırakmamanızı istirham ediyorum".

Türk bilim adamlarının Arapça'ya ilişkin bu görüşlerinden sonra, Türkiye halklarının Arapça'dan nefret ettiklerini ileri sürmek mümkün müdür? Elbette ki hayır! Fakat bu soruya gerçekçi ve doyurucu bir yanıt bulabilmek için Türklerin «Müslümanlaşma» sürecini, bilimsel ve belgesel verilere dayanarak çok iyi izlemek lâzımdır. Türklerin «Müslümanlığa» girdiği tarihten başlamak üzere onların İslâm'a ve Arapça'ya karşı izledikleri tutuma bile baktığımızda çok ilginç bulgularla karşılaşırız. Ancak rastladığımız bu bulguların çoğu onları, insaf, adalet ve mantık ölçüleri karşısında haklı çıkarmaktadır. Çünkü Türklerin ne «Müslümanlığa» girdiği günlerde, ne de o tarihten şimdiye kadar Kur'ân'daki İslâm'ı hiçbir zaman anlayamamış olmalarının temel nedeni Arap ırkçılığıdır.

İslâm'ın mesajını kimden aldıkları, İslâm'ı ilk başlarda kimlerden öğrendikleri, İslâm'la nasıl tanıştıkları bile belli olmayan Türklere eğer daha o günlerde Kur'ân ve onun dili esaslı biçimde öğretilse idi bu sorun, hiç değilse bugünkü şiddetiyle karşımıza çıkmayacaktı. Fakat görüyoruz ki Türkler, daha bin yıl önce Kur'ân'ın ilk mesajını **«İslâm»** değil, **«Müslümanlık»** olarak ancak algılayabilmişlerdir. Bu ilk sapma çok önemlidir. Çünkü bu olay, onları Kur'ân'a ait evrensel gerçeklerden, daha ilk adımda uzaklaştırmıştır. Onun içindir ki tarih boyunca Türkler İslâm adına, **«Müslüman»** ve **«Tarikatçı»** olarak tarih sahnesine çıkmışlardır. Bu nedenle son bin yıllık tarihlerini, Kur'ân'a tamamen yabancı olan **«Müslümanlık»** ve **«tarikatçılık»** doğrultusunda örmüşlerdir. Bu ilgi ile hemen vurgulamak gerekir ki **«Müslüman»** ve **«Tarikatçı»** insan tipi, İslâm'ı algılayıp anlayabilecek bir yetenek ve kavrayış gücünü kolay kolay elde edemez. Dolayısıyla Kur'ân'ın dili olan Arapça'yı da kavrayamaz. Tabiatıyla bir şeyi kavrayamamak ile onu sevmemek arasında çok yakın bir ilgi yoktur. Genelde kavranamayan, anlaşılamayan şey sevilmez, diye tahmin ederiz. Ancak bu tahminden yola çıkarak tarih boyunca Arapça'yı öğrenememiş olan Türklerin bu dilden nefret ettikleri sonucunu çıkarmak mümkün değildir.

Temelde **«İslâm»**'dan çok farklı bir anlam taşıyan **«Müslümanlığa»** gelince, bu iki kavram arasındaki uçurum hakkında eğer biraz bilgilenmek isterseniz, ünlü araştırmacı, **Prof. Dr. Ahmet Yaşar Ocak**'a ait aşağıdaki satırlardan yararlanabilirsiniz. Yazar; **«Türkiye'de Tarihin Saptırılması Sürecinde Türk Sufiliğine Bakışlar»** adıyla kaleme aldığı eserinin önsözünde aynen şunları kaydetmektedir:

«İşte iyi bilmediğimiz bu Türkler ve İslâm konusunun, bilgisizlik ve ciddi bir tarih perspektifi yoksunluğu veya maksatlı hareket yüzünden Türkiye'de yarattığı, belki bazı ideolojik kesimler tarafından da özellikle manipüle edilen, henüz iyi algılanamamış birtakım meseleleri vardır. Bunların bir kısmı terminolojik alana da yansımakta, iyi anlaşılmadığı için, değişik kesimler tarafından çok farklı biçimlerde yorumlanması sebebiyle kargaşalara sebep olmaktadır.»

«Bunlardan –bu kitapta da sık kullanılan- bir grup, İslâm, İslâmiyet, Müslümanlık terimleridir. Türkiye'de yayımlanan pek çok araştırmada bunlar çoğu zaman birbiri yerine kullanılmakta, bu yüzden önemli bir fikrî karmaşa yaratılmaktadır. Oysa Türkçe'de kullandığımız bu terimlerin arasında çok belirgin ve önemli nüanslar vardır. Batı dillerinde bu üç kelime bir tek İslâm kelimesiyle karşılanır. Bir de "Müslüman" anlamında kullanılan Muslim veya Musulman kelimesi vardır. Fakat Türkçe'de özellikle bilimsel araştırmalar söz konusu olduğunda İslâm, İslâmiyet, Müslümanlık kelimeleri farklı şeyleri ifade ederler.»

«İslâm, doğrudan doğruya esasları Kur'ân-ı Kerîm'e dayalı olup Hz. Muhammed tarafından insanlığa bildirildiğine inanılan ilâhî mesajı belirleyen bir terimdir ki bu bizzat Kur'ân'da da bu çerçevede kullanılmıştır. İslâm ilâhiyatı, bu teorik çerçeve üzerinde uğraşır. İslâmiyet ise, bu ilâhî mesajın Müslümanlar tarafından pratiğe geçirilmesi sonucu yaşanılan, kültürleşen biçimidir. Bu biçim, zamana, mekâna uyularak bu zaman ve mekân içindeki daha eski kültürel altyapıların etkisiyle değişik yorumlar, uygulamalar ve zihniyetler yaratır ki işte buna da Müslümanlık denir.»

Günümüz Türkiye'sinde, kendi alanında önemli bir otorite kabul edilen bir ilim adamının yukarıdaki tespitlerine bakılacak olursa; İslâm'ı: Kur'ân'da tanımlanmış şekliyle; **EVRENSEL BİR YÖNETİM, İNANIŞ VE YAŞAM BİÇİMİ** olarak anlamak zorunlu iken, **«Müslümanlığa»**, tek ve net bir tanım bulmak mümkün değildir. Onun içindir ki inanış biçimi **«İSLÂM»** olan kişi, Kur'ân'ı bir bütün olarak kabul edebilmektedir. Oysa *(ister Sünnî, ister Şii, ya da başka bir mezhep ve tarikat bağlısı olsun),* hemen hiçbir «Müslüman», Kur'ân'ın bütünlüğüne inanmamaktadır. Bu durum ise, İslâm akâid ilkelerine göre çok önemli sorumluluklar getirmekte, çok yönlü sosyolojik bir sorunun ortaya çıkmasını sonuçlandırmakta ve hanîf mü'minlerin çok büyük sıkıntı çekmelerine, hatta hayati tehlikelerle karşı karşıya gelmelerine neden olabilmektedir!

Bu ilgiyle hemen vurgulamak gerekir ki burada değinilen sorun, temelde yine Arapça'ya önem vermemenin doğrudan bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Buna rağmen, ne çoğunluktaki **«Müslüman»** Sünniler, ne de başta Şiiler olmak üzere Sünnilerin **«fırak-ı dâlle»**, ya da **«sapkın inanç grupları»** diye niteledikleri, suçlayıp aşağıladıkları hiçbir kampın bağlısı Arapça'ya, Kur'ân'ın bölünmez bir parçası olarak bakmamıştır ve bakmamaktadır! Oysa bütün İslâm din bilginlerinin üzerinde görüş birliğine vardıkları ilkelerden biri de şudur: ***«Kur'ân hem söz, hem de anlam olarak vahiydir»***. Bugünün Türkiye'sinde çoğunluğu oluşturan «Müslümanların» azınlıktaki Mü'minlerden farklı olarak bu ilkeye inanmıyor olması çok önemli bir sorun oluşturmaktadır. Türkiye'yi belki de İslâm dünyasından koparan en büyük sorun işte budur.

Türklere özgü bir din formülünde peydahlanmış olan **«Müslümanlık»**, tarihin akışı içinde Arap ırkçılığına karşı bir tepkinin ürünü olarak her muhit ve her döneme göre türlü şekiller ve içerikler kazanarak günümüze kadar gelmiştir. Dıştan ılımlı gözüken Sünniliği bile aşarak Hanefizm'e dönüşen, hatta onu da dejenere ederek onlarca tarikat şeklinde ortaya çıkan **«Müslümanlık»**, Türkleri Kur'ân'a ve İslâm'a ait bütün temel değerlere karşı yabancılaştırmıştır. Bu şekillerin geçerli olduğu hiçbir dönemde ve hiçbir muhitte Arapça, ne bir yaşam dili, ne de bir bilim dili olarak ön plana çıkmıştır. Arap alfabesinin Türkler tarafından bin yıl kadar kullanılmış olması, onların, -

Arapça'ya sempati duymuş olsalar bile- onu tam anlamıyla bir ilim ve medeniyet dili olarak *(özellikle İslâm'ın dili olarak)* benimsemiş bulundukları anlamına gelmez. Bu alfabenin vaktiyle Türkler tarafından bilinçli olarak seçilip seçilmediği de pek iyi bilinmemektedir. Nitekim Türkler, Arapça'yı her ne kadar «Kur'ân'daki İslâm'ın» dili olarak algılamamış olsalar bile, onu *(kendi düşüncelerine uyarlayarak kurguladıkları **«Müslümanlığın»** dili)* biçiminde değerlendirdikleri muhtemeldir. Ancak şu kadarını söylemek mümkündür: O gün için, zaman ve mekânın belirlediği şartlarda Arap alfabesini kullanmaktan başka çareleri de yoktu. Onun için böyle bir tercihte bulunmuşlardır. Çünkü Türklere özgü bir alfabe ve yazı şekli yoktur. Eğer olsaydı, mutlaka kendi yazılarını kullanarak Araplara karşı duydukları tepkiyi ortaya koyacaklardı. Bu, çok güçlü bir kanıttır. Çünkü Türkiye, Arap Alfabesinden vazgeçtiği zaman bu kez Lâtin Alfabesini almıştır. Bu da öteden beri ileri sürüldüğünün tam tersine, Türklere ait bir alfabenin ve yazı şeklinin mevcut olmadığını açıkça ortaya koymaktadır.

Olabilir ki Türkiye'de bugün bir azınlık arasında Arapça'ya karşı tedirginlik yaratan ve ırkçılığı azdıran nedenlerden biri de budur. Çünkü son zamanlarda okumuş, kültür almış ve kendini yetiştirmiş olan bazı kimseler; «Arap alfabesi yüzünden Türklerin kendilerine özgü bir yazı şekli geliştiremedikleri, bu nedenle erken dönemde eser veremedikleri ve sonuç olarak Türkçe'yi bir bilim dili haline getiremedikleri için» Arapça'yı sorumlu tutmaktadırlar. Bu duyguyu hissedilir bir kompleks biçiminde dışa vurmamak ve küçülmemek için bu konu üzerinde hiç durmak istemezler. Ancak ortaya atıldığı zaman çok rahatsız oldukları hemen anlaşılır. Çünkü bu sorun, Türkiye'de ırkçılığı kışkırtan kimlik bunalımının önemli nedenleri arasında yer almaktadır.

Nitekim Türkiye'deki egemen «Gizli Yahudi Polit Bürosu», Masonik odaklar ve onların emrindeki «derin devlet» zaman zaman yüksek tirajlı Yahudi gazetelerinde kalem oynatan köşe yazarları aracılığıyla bu meseleleri deşerler. Türkiye toplumu arasında Arap düşmanlığını körüklemek için yapay gündemler oluştururlar. İşte özellikle duyarlı hale getirilmiş böyle havalarda İslâm karşıtı birkaç figüran çıkıp örneğin, ***«ezanın ve ibadetlerdeki dualaların Türkçe okunması gerektiği»*** hakkında ulu orta konuşarak zihinleri bulandırmaya çalışır. Birkaç gün bu dedikodular devam eder ama Arapça üzerinde hiç kimsenin yoğunlaştığı görülmez. Bu durum çok ilginçtir. Çünkü Arapça üzerinde durmak, kimlik bunalımı yarasını kaşımak demektir. Kur'ân'daki İslâm'dan uzak bir Türk'ün bu sızıya dayanması ise kolay değildir. Çünkü bu sancı ile birlikte onun aklına, *-yanıtları oldukça sıkıntı veren-* birçok soru daha gelir! Şimdilik bu soruların üzerinde durmak doğru olmayabilir!

Türkiye'de Arapça'nın önüne engel çıkaranlar, ona hangi suçları yüklüyorlarsa aslında bu konuda mertçe açıklama yapmalıdırlar. Çünkü bu tutum eğer sırf ırkçılıktan kaynaklanıyorsa ikna edici değildir. Hatta bugün İslâm'ı düpedüz bir **«Arap dini»** olarak algılamaya ya da onu böyle nitelemeye kendini zorlayan binlerce insan bile bu suskunluk karşısında bir zaman gelir, sıkılabilir. Çünkü bu bir çözümsüzlüktür. Ve Arapça eğer suçlu ise onun suçları açıkça dile getirilmeli ve **«insanlar bu dili, şu veya bu zararından dolayı öğrenmemelidirler»** denmeli; yok eğer böyle bir durum söz konusu değilse bu ülkede gizli ve yanlış yollarla Arapça öğrenmeye devam eden öğrenciler artık bu dili ehlinden, serbest ve doğru yollarla öğrenme imkânına kavuşmalıdırlar; artık rahat bir nefes almalıdırlar. Dolayısıyla Milli Eğitim Bakanlığı da 20 Mart 1992 tarih ve 21177 sayılı Resmi Gazete'de 92/2789 numarayla yayımlanan

Bakanlar Kurulu kararı doğrultusunda, Arapça okutmak isteyen dershanelere artık ruhsat vermelidir.

Irkçı kaygılarla Arapça'yı suçlamanın hiçbir mantığı yoktur. Arapça'ya yüklenen sorumluluğu Araplara yüklemek daha doğru olur. Çünkü Türkleri tarih boyunca sırf bir askeri güç olarak görmüş olan Araplar, bu kavmin, -*vaktiyle*- bilim merkezlerine ve bilimsel çalışmalara yönelmesini bilerek veya bilmeyerek engellemişlerdir. Oysa İslâm bir bilim nizamıdır. Türkler, tarih boyunca daima bilim alanları dışında kaldıkları için İslâm yerine **«Müslümanlık»** adı altında kendi zevk ve anlayışlarına uygun bir din şeklini geliştirmiş, hatta bu dinle yetinmemiş, birer bağımsız din haline gelen onlarca tarikat kurarak gittikçe Kur'ân'dan ve onun mesajlarını gerçek anlamda seslendiren Arapça'dan uzaklaşmışlardır.

Arap ırkçılığı, günümüzde de sürmektedir. Arap dünyasının, Türkiye'yi yöneten Sabetaistlere ve Selânik Yahudilerine duyduğu tiksintiyi, -*bu iki kesimle hemen hiçbir bağı bulunmayan*- Türkiye halklarının tümüne yöneltmesi insaf, adalet ve mantıkla bağdaşmaz. Türkiye halkları, tarikatçılarla laikçiler arasında; Yahudilerle Araplar arasında sıkışmamalıdır. Ne yazık ki Türkiye halkları, Filistinlilerin yaşadığı dramın bir başka türlüsünü iki katıyla yaşamaktadır! Şunu çok iyi bilmek gerekir ki Araplara ve Türklere yönelik Yahudi zulmü, bu iki millete bir tek farkla yansımaktadır; o da şudur: Yahudiler Filistinlileri imha etmeye çalışıyor, fakat onların yüzüne karşı mertçe **«Biz Yahudiyiz!»** diyorlar; Türkiye halklarının karşısındaki Selânik Yahudileri ise Türklere ait değerleri imha ediyor, ancak onlara **«Biz Müslümanız ve Türküz!»** diyorlar. Araplar bu nazik durumu hiçbir zaman anlamak istememişler, çok yanlış bir genelleme yapmışlardır. Üstelik günümüz Türkiye'sinde Kur'ân'ın bütünlüğüne inanan yaklaşık elli bin kadar insan da yaşamaktadır. Bu hayırlı topluluğu hiç hesaba katmamak büyük bir gaflettir.

Ayrıca 1975-1985 yılları arasında Arap ülkelerinde çalışan ve sayıları yüz binleri geçen Türklere Arapça'yı öğretmek konusunda da Arapların hiçbir ciddi çalışması olmamıştır. Bu kayıtsızlık da onların büyük bir kusuru olarak tarihe geçmiştir.

Araplar, Osmanlı döneminden kalma sorunları unutarak sahip bulundukları imkânlardan eğer son yıllarda Türkiye halklarını da yararlandırma yoluna gitselerdi bugün birçok sorunun yanında Kur'ân'a ve onun diline karşı güdülen yanlış tutumlar da belki zaman içinde düzelebilirdi.

***

Dincilik Engeli

Dinci yaklaşımın, Türkiye'de Arapça'yı nasıl etkilediğini anlayabilmek için önce din kavramının ve dinciliğin ne olduğunu bilmek gerekir. Önemle belirtmek lâzımdır ki «din» kavramı, Türkiye'de *–akılcı tanımı içinde*- henüz bilinmemektedir. Bu münasebetle hemen eklemek gerekir ki İslâm'ın dine bakış açısı da akılcıdır. Ancak bu ülkede dinin (özellikle İslâm'ın) çağrıştırdığı hemen her şey, rûhânîlikle ve mistisizmle açıklanmaktadır. Türkiye'de dincilik bu iki akımdan beslenmektedir. Oysa İslâm'ın ibadetler dışında rûhânî hiçbir cephesi yoktur. Onun, yaşam alanlarına ilişkin tüm kural ve yasaları tamamen dünyasaldır. Dolayısıyla Arapça, akılcı yaklaşımla ne ise İslâm'a göre de odur. İslâm'ın Arapça'ya bakış açısı, aklın ve bilimin bakış açısından farklı

değildir. Arapça, – *Kur'ân'ın organik bir parçası olmasına rağmen* - bu bakışa göre kutsal bir özellik taşımaz. Ancak Kur'ân'ın dili olması bakımından büyük bir öneme sahiptir. Arapça, İslâm'a göre rûhânî bir araç da değildir, ama önemli bir bilişim ve iletişim aracıdır. Bununla birlikte sınırlı da olsa belli ibadetlerin değişmez dilidir. Farklı kültürlerden İslâm'a mensup milletler ve kitleler arasında birlik ve beraberliği amaçlayan önemli bir ölçüt sayıldığı için İslâm, Arapça'ya böyle özel bir statü tanımıştır. Bu da tamamen akılcı bir yaklaşımdır. Çünkü birlik ve beraberlik özlemi kimlerce ve dünyanın neresinde savunulduğuna bakılmaksızın sağduyu tarafından daima kabul görmüş ve görecek olan evrensel bir eğilimdir.

Arapça, Kur'ân-ı Kerîm'de övülmüş gibi gözüküyorsa da bu onun «gerçekleri yansıtmada yeterli» bir dil olduğunu ifade etmekten öteye gitmez. Ne var ki kutsal kitabın dili olduğu için Arapça'ya kutsal bir araç olarak bakmaya kendilerini alıştırmış kalabalık zümreler vardır. İşte dinci yaklaşımın temeli bu alışkanlığa dayanmaktadır. Ancak bu alışkanlığın hangi nedenlerle ve ne zaman ortaya çıktığını öğrenmeden dinciliğin Arapça'ya karşı nasıl bir engel oluşturduğunu anlamak güçtür. İşte bu ilgiyle önce dini, ondan sonra da dinci yaklaşımın ne olduğunu açıklamakta yarar vardır.

«Din» sözcüğü Arapça'dır. Türkçe'de de kalıp olarak aynen kullanılmaktadır. Ancak bu kelimeye, Kur'ân'ın yüklemiş bulunduğu anlamlar zaman içerisinde yozlaştırılarak din kavramı, tam anlamıyla bir inanç ve düşünce anarşisinin ekseni haline getirilmiştir. Türkiye'de dinciliği kolaylaştıran ana nedenlerden biri de budur.

«Din» kelimesinin Kur'ân'da belirgin olarak taşıdığı anlam, onun; rejim, yasalar zinciri ve evrensel yaşam tarzı olduğudur. Oysa Türkiye'de «din»; çeşitli mistik seremonileri, ibadet ritüellerini, ve rûhânî yaşam tarzını çağrıştıran karmaşık ve çelişik anlamlar içinde algılanmaktadır. Din bu şekilde algılanınca, onun hayata yansıması hiç kuşkusuz dincilik olarak ortaya çıkar. Dinciliğin ise üç belirgin özelliği vardır: bilgisizlik, bilinçsizlik ve disiplinsizlik... Türk dinciliğinde, bu üç özelliğe samimiyetsizliği eklemek doğru olmasa gerektir. Örneğin bütün tarikatçılar dincidirler. Ancak bu kalabalık kitlelerin tamamının, inançlarında ikiyüzlü olduklarını ileri sürmek gerçekle bağdaşmaz. Nitekim hiçbir akıl hastası, «deli» olduğuna inanmaz. Çünkü akıl hastası, bu gerçeği kavrayabilecek kadar reşit değildir.

İslâm tarihinde dincilik epeyce eskilere dayanır. Çünkü İslâm'ın ancak ilk kırk yılı içinde din tam anlamıyla doğal bir yaşam tarzı olarak uygulama imkânını bulabilmiştir. İlk Emevî hükümdarı Muaviye tarafından bu evrensel yaşam tarzına son verilmiştir. Ondan sonra din, hep mistik bir inanç ve anlayışla yaşama yansımıştır. İlginçtir ki Türklerin ilk kez İslâm'la tanışmaları bu döneme rastlamaktadır. Dolayısıyla bu kavim, İslâm'ın doğal biçimde hayata geçirildiğine hiçbir zaman tanık olamamıştır. İslâm tarihinde (ilk kırk yıl hariç), Araplar arasında ve baştan beri Türkler arasında dincilik ilginç bir tarihi kavganın başlamasını hazırlamıştır. Bu kavgaya «İslâm'ı paylaşamama kompleksi» diye bir ad yakıştırabiliriz. Evet Araplar ve Türkler tarih boyunca İslâm'ı birbirinden kıskanmışlardır. İslâm ümmetinin çökmesini ve tarih sahnesinden çekilmesini hazırlayan bu kavganın önemli konularından biri de Arapça'dır. Fakat bu kavgaya Arapça'nın özellikle II. Mahmut döneminden sonra konu oluşturduğunu söylemek yanlış olmaz.

Arap dinciliğinde; «Arapça İslâm'ın milli dilidir». Türk dinciliğinde ise «Arapça İslâm'ın kutsal dilidir». Oysa Arapça bu ikisi de değildir. İslâm'a göre Arapça –

dünyasal anlamda – Kur'ân'ın dilidir, aynı zamanda dünya mü'minlerinin ortak bilişim ve iletişim dilidir. Ayrıca belli bazı ibadetlerin dilidir, denebilir. Arapça'yı, dinciliğin bakış açısından değerlendirdiğimiz zaman bu eğilimin temelde ırkçı olduğunu sezmekte gecikmeyiz. Çünkü - *Arap dinciliğine göre* – bu dil, İslâm için bir milli iletişim aracı niteliğinde algılanmaktadır. Buna göre İslâm da Araplara özgü milli bir din anlamını taşımaktadır. Ortaya çıkan bu sonuç ise hiç kuşkusuz dünya İslâm birliği için önemli bir tehlikedir!

Türk dinciliğinde Arapça'ya kutsal dil olarak bakılmasına gelince, bu eğilim Arapça'nın bir bilişim ve iletişim aracı olmaktan çıkarılarak ruhsuzlaştırılmasına yol açmıştır. Ancak bu tutumun yüzyıllar öncesinden beri, bilinçli ve amaçlı olarak sürdürüldüğünü ileri sürmek doğruyu asla yansıtmayacaktır. Çünkü İbni Sina, Zehebî ve Muhammed Abduh gibi daha birçok Türk kökenli bilgin ve aydınlar, tarih boyunca eserlerini hep Arapça yazmışlardır. Esasen başka bir tercih de yapamazlardı. Çünkü neredeyse 1900'lerin başına kadar, Arapça, genelde dünyadaki tüm müslim ve müslümanlarının ortak dili olarak kabul görmüştür. Türkçe ise, – *Osmanlılar zamanında yönetim ve bürokrasi dili olarak kullanılmış ise de* - son elli yıl hariç, tarihin hiçbir döneminde bilim ve literatür dili olarak kullanılmamıştır. Ancak milliyetçiliğin kızışmaya başladığı XVII. yüzyıldan sonra bu coğrafyada Arapça'ya karşı ciddi tepkiler ortaya çıkmıştır. Bu tepkiler, son otuz kırk yıl öncesine kadar sadece laik ve pozitivist çevreler tarafından gösteriliyordu. Ancak son yıllarda Türkiye'de yaşanan radikal sosyolojik değişimler laiklerle tarikatçıları özellikle iki şeye karşı birleştirdi. Bunların birincisi Kur'ân'daki İslâm'dır, ikincisi de Arapça'dır. Bu değişimlerden sonra tarikat cemaatleri bir yandan arı İslâm'a, öbür yandan Arapça'ya karşı geçit vermez sert bir engel oluşturdular. Özellikle Amerikancı Nurculuğun ve Irkçı Nakşibendiliğin bu konuda üstlendiği rol çok büyüktür. Bu önemli tespitin burada belgesel bir kanıta dayandırılması büyük bir anlam taşıyacak ve baştan beri sergilenen önemli gerçeklerin inandırıcılığını pekiştirecektir. Bu belgesel kanıt; 07 Ocak 2005 tarihli Zaman Gazetesi'nin 17. sayfasında, (Sabah Gazetesinden alıntılar yapılarak Hüseyin Gülerce'ye ait köşede) yayınlanan yazının kısa bir bölümüdür. Aşağıda yorumsuz olarak sunulan bu alıntı, şimdiye kadar anlatılanları özetler mahiyettedir. Söz konusu makalenin bir kesiti aynen şöyledir:

«Gülen ve arkadaşları postmodern imaj çağının gereğine uygun bir taktik uyguluyorlardı. "tebliğ" değil, "temsil" etmek. Yani İslâmi değerleri anlatmak, propagandasını yapmak yerine iyi, mütevazı, sorumluluk sahibi, inançlı, yardımsever bir Müslüman-Türk olmak.

Burada Türk kavramı çok önemli. Çünkü olup biteni kulaktan dolma bilgilerle ve ideolojilerin "at gözlüğü" ile değerlendirenler Fethullah Gülen'i bir Suudi, bir İran türü Müslümanlıkla aynı kefeye koyabiliyor. Halbuki Gülen her ikisine de karşıdır. Tekrarlamayı sevdiği sözlerden biri de özetle; "Dünya şimdiye dek Arap ve Acem Müslümanlığını tanıdı ve sevmedi. Artık Türk Müslümanlığını tanıyacak ve sevecek" şeklindedir».

Yukarıdaki alıntıda Arapça ile ilgili hiçbir şeye rastlamıyoruz. Oysa son satırlarında "Arap Müslümanlığı" nın aşağılanması Arapça'dan dolayıdır. Bu açıdan biraz da Arap dinciliği üzerinde durmak gerekir. Çünkü bu tepki üç şeyi çağrıştırmaktadır: Kur'ân'daki İslâm'ı, Arap dinciliğini ve Arapça'yı...

Arap dinciliğinin İslâm'a ve elbette ki sonuç olarak Arapça'ya verdiği zarara gelince – *yukarıdaki örnekte olduğu gibi*- doğrudan değil, dolaylıdır. Bu akımın da Arapça'yı iki şekilde olumsuz etkilediğini söylemek mümkündür. Birincisi; Arapça'ya, İslâm'ın milli dili olarak bakılmasının özellikle Türk dincilerinde uyandırdığı tepkidir. Hatta sadece dinciler üzerinde değil, Arap ülkelerinde öğrenim gören ya da iş ve ticaret için bu ülkelerde bulunan samimi ve bilinçli Türk mü'minleri bile huzursuz eden ifadelerin her münasebette kullanılması, Türklerden geniş kitlelerin de bu tepkiye katılmalarını sonuçlandırmaktadır. Hemen her Türk insanına; Arap ülkelerinde; «Sen Müslüman mısın, o halde neden Arapça konuşmuyorsun?» sorusunun sıkça yöneltilmesi, Arap dinciliğinin – *dolaylı da olsa* - İslâm'a olduğu kadar bu dile de büyük zarar verdiğini söylemek yanlış olmaz.

Arap ülkelerinde Arapça'yı olumsuz etkileyen hatta bu etkinin Türkiye'ye kadar yansımasına neden olan ikinci faktör de şudur: Dünya İslâm birliği için Arapça'nın ne kadar önemli olduğunu bilen Batı dünyası, bu dilin saygınlığını sarsmak ve orijinal İslâm kültürünü dejenere etmek için öteden beri oryantalistler aracılığıyla zihinleri bulandırmaya çalışmaktadır. Bu cümleden olarak gramatik Arapça'nın çok zor olduğu, dolayısıyla bürokraside, akademik çalışmalarda, basın ve yayında «ammice» nin, (yani sokak Arapça'sının) kullanılması doğrultusunda propaganda yaptırmaktadır. Bu yıkıcı propagandalara Arap ülkelerinde militan bir kitle kanmış bulunmaktadır. Bu kitle, gramatik Arapça'nın her Arap için zorunlu olduğunu savunan fanatik bir çevreye tepki göstermektedir. Bu ise formel Arapça etrafında başlamış olan tartışmaların, genel üzerinde huzursuzluğa neden olacak gelişmeler gösterebileceği anlamına gelmektedir. Ne var ki bu itirazcı kitle hem çok az, hem de Arap dünyasını etkileyecek bir güce – *şimdilik* - sahip değildir. Buna rağmen ileride bu tartışmaların Türk dincilerinin zihnini de bulandırabileceği ihtimali vardır. Ancak İslâm'ı, evrensel bir inanış, yaşayış ve yönetim biçimi olarak gören Arap çoğunluğun her alanda ağır basıyor olması, (ırkçı Türk dinciliği ile karşılaştırıldığında) Arabist Arap dinciliğinin, çok daha sönük kaldığını gözlemek mümkündür. Nitekim salt bir başvuru kaynağı olan ve Arap Birliği Teşkilatı tarafından yayınlandığı için aynı zamanda resmi bir belge niteliğini de taşıyan Arapça bir sözlükte bile bu gerçeğin dikkat çekici kanıtları bulunmaktadır. Bunlardan birkaç tanesinin Türkçe karşılığı aynen şöyledir:

«Dünya Müslimlerinin birlik ve beraberliğinden doğacak güç, Arapların birlik ve beraberliğinden doğacak güçten elbette ki çok daha muazzam olacaktır».[19]

«Irkları ve dilleri arasındaki farklara ve ülkeleri arasındaki mesafelere rağmen Müslimler bir tek ümmettirler».[20]

«Müslim kişinin, dininin düşmanına boyun eğmesi ve ona sığınması beklenemez.»[21]

Türkiye'de, üstelik – *dünyadaki bilim çevrelerine hitap eden* - resmi bir belge şöyle dursun, «İslâmcılar» tarafından hazırlanan herhangi bir sözlükte bile böyle masum ve saygıdeğer bir ifade kullanmak bugün bir cesaret işidir. Çünkü bu ülkede, «Türk'ün Türk'ten başka dostu yoktur» sloganı ile geniş zümreler üzerinde etki bırakılmış ve Türkiye yalnızlaştırılmıştır. Onun için, yukarıda (Zaman Gazetesi'nden yapılan) belgesel alıntıda sergilendiği üzere bu ülkedeki dinci kalabalık yığınlar faaliyetlerini

[19] Madde: Hasale (Ha, sad, lâm)
[20] Madde: Beyne (Ba, ya, nun)
[21] Madde: Hama (Ha, mim, waw veya ye)

serbestçe devam ettirdikleri sürece, dünya İslâm birliğinin en büyük sembolü olan Arapça'nın öneminden Türkiye'de söz etmek daima tehlikeyi davet edecektir!

***

Statüko Engeli

Arapça deyince ülkemizde bu kelimenin çağrıştırdığı o kadar önemli sorunlar vardır ki bazılarını gündeme getirmek bile cesaret işidir! Örneğin Arapça dediğiniz zaman bu sözcüğün, bir bakıma İslâm'ı çağrıştırıyor olması, belli bir kesimi huylandırmaktadır. Oysa Arapça Kur'ân'ın orijinal dili bile olsa -*seküler açıdan*- İslâm'la özdeşleştirilemez. Ne var ki onu İslâm'la özdeş gibi görmeye alışmış bir zihniyet, -*sekülarist devlet iddiasına rağmen*- İslâm'ı Türkiye'de mahkûm etmeye kalkışırken Arapça'yı da onunla birlikte cezalandırmaya çalışmıştır. Bu ise önemli bir mantık bozukluğunu ortaya koymaktadır. Türkiye'nin, Arapça konusunda Cumhuriyet'in başından beri ısrarla sergilediği ilginç çelişkilerden biri de işte budur. Bu çelişkinin en büyük kanıtı ise Arapça'nın 1924 yılından 20 Mart 1992 tarihine kadar yasaklanmış olmasıdır.

Ancak, sözü edilen tarihte yasağın kaldırılması Arapça'nın tamamen legale çıkmasını sağlayamamıştır. Nitekim özel dershanelerde okutulması için yapılan ısrarlı başvurulara rağmen, merciler şimdiye kadar (2016) gerekli izni bir türlü vermemişlerdir. Bu da Arapça'nın statükocu zihniyet tarafından hâlâ İslâm'ın organik bir parçası sayıldığını ortaya koymaktadır.

Arapça, bazı ilgilerle İslâm'ı hatırlatıyor olsa bile, onu aslında seküler bakımdan salt bir dil olarak ele almak gerekir. Çünkü gerçekte İslâm başka, Arapça da başka şeydir. Dolayısıyla İslâm'dan ötürü Arapça'yı cezalandırmanın mantıksal hiçbir açıklaması yoktur. Unutmamak gerekir ki dünyada İslâm'ı hedef almış birçok odaklar, kendi ideolojilerini ve felsefelerini, aynı zamanda Arapça'yı da kullanarak yaymaktadırlar. Örneğin vaktiyle Sovyet Rusya, Arap dünyasında komünizmi yaymak için, buradaki halklara hitaben Arapça yayın yaptırıyordu. Arap ülkelerindeki İslâm karşıtı Baas Partisi ve benzeri örgütler, propagandalarını, kendi ana dilleri olan Arapça olarak yapmışlardır. Bütün bunlar bir yana, bugün Arapça, bir dil olarak porno filmlerinde bile kullanılmaktadır. Bu ise İslâm düşmanlığının, mutlak surette Arapça düşmanlığını gerektirmediğini kesin biçimde kanıtlamaktadır.

Bu bilgilerin bize verdiği mesaj doğrultusunda Türkiye'de Arapça'ya ilişkin olarak yapılacak kapsamlı bir araştırma sayesinde son derece ilginç gerçeklerin saptanabileceğini söylemek mümkündür. Bu gerçeklere ulaşabilmek için kendimize örneğin şu soruları yöneltebiliriz:

1. Arapça'yı yasaklamak, Türkiye'ye ne kazandırabilir?

2. Arapça'yı yasaklamak, tarikatçıların onu yanlış ve gizli yollarla milyonlarca gence sözde öğretmeye çalışmalarını acaba önleyebilecek midir?

3. Arapça'yı yasaklamak, Türkçe'yi koruma kaygısından kaynaklanıyorsa; başta Batı dilleri olmak üzere Farsça'dan Kürtçe'ye kadar birçok dilin Türkçe üzerindeki baskın etkileri nasıl önlenebilecektir? Nitekim günümüzde Batı

dillerinin etkisi birçok mağaza, dükkân, şirket ve ajansın levhalarına ve antetli kâğıtlarına kadar taşmış bulunmaktadır. Bunu önlemek ise, -*hele Avrupa Birliğine girdikten sonra*- hem mümkün olamayacaktır; hem de Türkçe gibi yabancı kelimelerle dolu bulunan bir dili kısa zamanda yozlaştıracaktır.

Bu sorular çoğaltılabilir; ancak bunların yanıtları üzerinde durmaya değmez. Çünkü bu yazı boyunca sergilenen bilgiler, İslâm düşmanlığından yola çıkarak Arapça'yı yasaklayan zihniyetle cedelleşmeyi amaçlamamaktadır. Bu çalışmanın tek hedefi, Türkiye'de Arapça'nın önüne çıkan engelleri deşifre etmektir. Ne var ki bu işlevi yerine getirirken bazı ilgilerle zihinlerde beliren birtakım soru işaretlerini ortadan kaldırma lüzumu da doğmaktadır. Çünkü Arapça'yı bir yaşam dili olarak öğrenmek isteyenlerin önüne o kadar büyük engeller çıkmaktadır ki bu insanlar, ister istemez karşılaştıkları bu sorunları irdeleme ve tabiatıyla yasakçılığı sorgulama gereğini duymaktadır. Onları elbette ki bu noktada da aydınlatmak gerekir.

Türkiye'de gerek tarikatçılar ve Nurcular tarafından sürdürülen gerici yer altı eğitim şekilleri, gerekse statükocuların stratejik merkezler olarak kullandığı İmam-Hatip Okulları ve İlahiyat Fakülteleri gibi engeller, öğrencilerin Arapça'ya giden bütün yollarını tıkamıştır. Onun için bu dili akılcı yollarla öğrenmek isteyenler, sözü edilen engelleri elbette ki kolaylıkla aşamazlar. Fakat Arapça'yı bilimsel yollarla öğrenmeye azmetmiş olan gençler, en azından İngilizce'yi Bilkent ve Boğaziçi Üniversitelerinde öğrenenler kadar bilinçlenmek zorundadırlar. İşte bu yazı size böyle bir bilinci aşılamaktadır. Dolayısıyla eğer Arapça'yı **«doğrudan sistem»**le öğreniyorsanız, doğru yoldasınız. Nerede olursanız olunuz, eğer bu yola girmişseniz, çizginizden asla sapmayınız ve yolunuza devam ediniz.

Bu münasebetle çok önemli bir noktaya burada işaret etmekte yarar vardır: Türkiye'de öğrenim gören bazı Arap öğrencilerden aydın Türk gençleri zaman zaman Arapça ders almak isterler. İşte bu çok tehlikeli bir yoldur. Çünkü derin devlet bunları tespit etmekte ve bu Arap gençleri, bir örgüte bağlı oldukları suçlamasıyla hemen göz altına almaktadır. Tabiatıyla bunlar, çok ağır cezalara çarptırılırlar. Şimdiye kadar bu tür şanssızlıklarla karşılaşmış olan Arap öğrencilerin hiç birinin herhangi bir örgüte bağlı oldukları, kesin kanıtlarla saptanamamıştır. Çünkü bu öğrenciler aynı zamanda kendi ülkelerinin istihbarat örgütleri tarafından da çok sıkı biçimde izlendikleri için sürekli bir korku ve panik içinde yaşarlar. Kaldıkları pansiyonlarla okulun dışında bir yere gitme şansları yoktur! Dolayısıyla bunlardan ders almak hem onlar için hem de Türk öğrenciler için son derece tehlikelidir!

***

İllegal Baskı Engeli

Bundan amaçlanan, «Derin Devlet»'in Arapça'ya karşı giriştiği faaliyetlerdir.

«Derin Devlet» kavramı, son yıllarda Türkiye medyası tarafından üretildi. İçyüzü hakkında açıkça görüş beyan edilemeyen, **-deyim yerinde ise-** mafyalaşmış resmi bir

örgüte isim olmak üzere bu tabir kullanıldı. Bu esrarengiz yapının ne olduğu hakkında merak edenler, birikimli ve tarafsız bir gazeteci yazarla özel bir sohbet imkânını bulurlarsa çok önemli şeyler öğrenebilirler!

Bilindiği üzere Arapça yasağı, 20 Mart 1992 günü sözde kaldırıldı. Fakat eğer bugün siz bir dershane açar ve burada Arapça tarih, coğrafya, matematik, fizik, kimya ve biyoloji gibi pozitif bilim konularında öğretim yaptırmak isterseniz ilgili bakanlıktan asla izin alamazsınız. Yok eğer yapmak istediğiniz şeyin, hiç kimseye zarar vermediğine, üstelik gençlere hem bir yabancı dil, hem geniş bir kültür kazandırdığına bakarak girişiminizde ısrar ederseniz, başınıza neler gelebileceğini, daha önce böyle bir olayı yaşamış birinin yakınlarından öğrenebilirsiniz! Ama eğer 300, 500 yıl önce çoğu acemler tarafından yazılmış; Emsile, Bina, Avamil, Zuruf, İzhar ve Molla Cami adındaki sarı yapraklı kalabalık kitapları gidip **-bir bedevi ile iki lakırdı etmesini bile beceremeyen-** tarikatçı mollalardan okumak ve hatta on yıl sırf Arapça gramer kurallarını ezberlemek isterseniz, ne size, ne de hocalarınıza kimse dokunmayacaktır!

Bunun nedenlerini şöyle açıklamak mümkündür:

Siz eğer tarikatçılar gibi Arapça gramer kurallarını ezberlemezseniz; tam tersine bütün duygularınızı ve isteklerinizi bir Arap aydını düzeyinde başarıyla ifade edebilecek şekilde bu dili eğer kullanır duruma gelirseniz; Kur'ân-ı Kerîm'in tamamını aracısız olarak anlayacak ve onu insanlara aktaracak güce erişmiş olacaksınız. Fakat bu niteliği ve olgunluğu elde etmekle Türkiye'de başınıza dertler açabilirsiniz. Çünkü şirkin her çeşidine, hurafeye, batıl inanışlara, tarikatçılığa, kerametçiliğe, efsaneye, fala, büyüye, üfürükçülüğe, Cevşenciliğe, cenaze alkışlamaya, mumyacılığa, evliyacılığa, türbeciliğe mumlara, heykellere, çaputlara, ölülere tapmaya, onları tanrılaştırmaya, onların karşısında lâikçi ayinlerine katılmaya, onlara dilekçe yazmaya, özetle dinciliğe ve din ticaretinin her türlüsüne karşı mutlaka konuşmak zorunda kalacaksınız! Çünkü evrensel düşünceniz, doğru ve geniş bilgileriniz, size bu sorumluluğu yükleyecektir. İşte o zaman da bu işlere bulaşmış olan bütün çevreleri ve onların oylarıyla iktidara gelen sağcıları, solcuları, putçuları ve lâikçileri de aleyhinize kışkırtmış olacaksınız. Ondan sonra da nelerle karşılaşabileceğinizi tahmin etmelisiniz!

Evet, acı gerçeği ifade etmek gerekirse; Arapça'nın karşısındaki en tehlikeli engel, ***-Balkan Yahudilerinin egemenliğini korumak için-*** Türkiye'de din mafyasını kullanan «Derin Devlet»tir!

«Derin Devlet», üfürükçülere, büyücülere, cincilere, falcılara, medyumlara, cevşencilere, tarikatçılara, Nurculara ve bütün gerici topluluklara ait hurafe dolu sarı yapraklı kitaplara vize verir. Bu kitapların okutulduğu medrese ve kurslar, ***–ruhsatlı ya da ruhsatsız-*** hiçbir engelle karşılaşmadan harıl harıl işlemekte, dolup taşmaktadır. Buralara hiçbir jandarma ve polis girmez, buraları hiçbir güvenlik gücü aramaz. Hatta tam tersine bu odakların bazılarına (örneğin Güneydoğu'da önemli bir tarikat odağına) mürit ve softa sağlamak için emekli astsubaylardan bir ekip bile oluşturulmuştur! Keza İstanbul'da ırkçı Nakşibendi cemaatlerinden birinin liderliğini yapan ve yakın geçmişte ölen bir Albay emeklisi, **«Arvasiler»** adıyla bilinen Doğulu bir şeyh ailesinin ününü sömürerek gerici tekke eğitimine büyük destek vermiş ve Arapça'nın Türkiye'de bilimsel yollarının tıkanmasında büyük rol oynamıştır. **«Derin Devlet»** bunlara hiç karışmaz. Tam tersine bu çevrelere el altından yardım bile eder.

Bu cemaatin desteklediği Doğulu Nakşibendî şeyhlerine ait medreselerde okutulan kitaplar, günümüzün şartlarına cevap vermekten oldukça uzaktır. Bu kitaplar Türkiye'de serbestçe basılmakta ve satılmaktadır. Bu konuda hiçbir denetim, hiçbir sorgulama ve soruşturma yürütülmez. Oysa bu kitaplarla yapılan eğitim, rejimin «tevhid-i tedrisat» kanununa aykırı olduği gibi öğrenciyi de her bakımdan olumsuz etkilemektedir; Onun, Arapça'yı bir hayat dili olarak algılamasına ve kullanmasına engel olmakta, bununla birlikte köhne medrese ortamında ufkunu daraltmaktadır. Bu durum, büyük bir zaman ve emek kaybının ardından öğrencinin yıllar sonra suskun, sinmiş, becerileri körelmiş, kültürsüz ve fanatik bir din adamı olarak otaya çıkmasına neden olmaktadır. Sözü edilen cemaat, desteklediği bu ilkel eğitim biçimiyle birçok gencin, topluma ağır bir yük ve çoğu zaman zararlı birer unsur olarak yetişmesine önayak olmaktadır.

İşte bundan cesaret aldıkları içindir ki binlerce üfürükçü, muskacı, cinci, büyücü, falcı, cevşenci, Nurcu ve tarikatçı serbestçe faaliyet göstermektedir.

Fakat bütün Türkiye'yi geziniz, Arapça resimli bir tarih, coğrafya, matematik, fizik, kimya, biyoloji ve benzeri bilim kitaplarından bir tek nüsha bile bulmanız mucizedir. Bu da lâikçi egemen Yahudilerin, *-İsrail'deki dindaşlarının tersine-* Türkiye'de Arapça'dan ne kadar çekindiklerini göstermektedir. Çünkü Türk insanı eğer Arapça öğrenecek olursa Arapla doğrudan anlaşabilecektir. Bu ise Yahudilerin Türkiye üzerindeki egemenliğini tehdit edecektir.

Arapça'nın yasalarla değil, «Derin Devlet» aracılığıyla böylesine baskı altına alınmış olması elbette ki insan haklarına ve özgürlüklere aykırıdır. «Derin Devlet» gibi illegal aracıları devreye sokmak hem şeffaflığa ve dürüstlüğe aykırıdır, hem de tam anlamıyla bir aczin belirtisidir. Zira Arapça, derin devletin takibine havale edilecek bir şey değildir. Arapça öğrenen insan, bu dili aynen İngilizce, Fransızca ve Almanca gibi masum bir iletişim aracı olarak kullanacaktır. Arapça'ya bir uyuşturucu gibi bakmak, bir ülkenin uygar dünya karşısında onurunu zedeler. Çünkü böyle bir yasağın açıklaması yoktur. Üstelik bugün Türkiye'de artık (mollaca değil), gerçek Arapça öğrenmek isteyen binlerce idealist genç, bu taleplerinin masum, hatta kutsal olduğuna inanmaktadırlar. Bu ise yasakçılığı, onların nazarında insani ve kutsal değerlere karşı saygısızlıkla eşdeğer hale getirmektedir.

Hiç kuşku yok ki onlar kutlu hedeflerine ulaşmak için ellerinden geleni yapacaklardır. Üstelik bu gençlerin sayısı, gün geçtikçe çığ gibi büyümektedir. Umutla ve kıvançla belirtmek gerekir ki onlar, türban mağdurlarının tersine tarikatçıların ve lâikçilerin tuzaklarına düşmeyeceklerdir. Ancak «Derin Devlet», Türkiye'de Kur'ân'ın dili karşısında yine de en tehlikeli engeldir. Onun için Arapça öğrenmek isteyen gençler bütün imkânlarını harcayarak yurt dışında ve saygın ilim merkezlerinde bu dili öğrenmeye gayret edeceklerdir. «Derin Devlet»'in yurt dışı faaliyetlerine karşı da bu gençler oldukça duyarlı ve tedbirlidirler.

***

ARAPÇA'NIN TÜRKİYE'DE ÇAĞRIŞTIRDIĞI ÇELİŞKİLER

Bu konuda zor sayılabilecek kadar çelişkiler mevcuttur. Bunlardan aşağıda sadece dokuz örnekle yetinilmiştir:

1. Türkiye'de kültürsüzlük çok yaygın olduğu için halk birçok şeyi birbirine karıştırmaktadır. Örneğin günümüzde Türkiyeli birçok üniversite mezunu bile hâlâ İran'ı bir Arap ülkesi olarak bilmekte, İran'ın resmi dili olan Farsça'yı Arapça ile karıştırmaktadır.

2. Yine bu kültürsüzlüğün bir sonucu olarak Türkiye'de halkın büyük çoğunluğu, Arapça'ya **«Eski Türkçe»** demektedir. Oysa bu adın yakıştırılabileceği sözde bir dil vardı. Bu dil birkaç yüz yıl zorla yaşatılmıştı. Çünkü kısa dönemlerle birçok değişikliğe uğramıştı. Ve çünkü doğal bir dil değildi. Nihâyet **«Harf Devrimi»**nin **«kanla irfanla»!** gerçekleştirildiği 03 Kasım 1928 günü hemen ortadan kayboldu. Sanki bu dille hiç konuşulmamış, bu dille hiçbir kitap yazılmamıştı! Bu dilin adı **«Osmanlıca»** idi. Osmanlıca ise, çok az Türkçe ve binlerce Arapça ve Farsça kelimeden oluşan son derece karmaşık bir dildi. Cumhuriyet dönemi boyunca Arapça hep bu dille karıştırıldı. Nerede Arap harfleriyle bir yazı, bir kitap görüldü ise ona hep **«Eski Türkçe»** adı verildi!

   Bu dil, sadece saray, devlet ve bürokrasi dili olarak kullanılıyordu. Halk bu dili hemen hiç anlamıyordu. Onun için devletle vatandaş arasında bu dil bir uçurum oluşturmuştu. Çünkü bu dil, Arap alfabesiyle Türkçe yazmak ve Arap sözlüğünden alınıp, başka anlamlar yüklenmiş binlerce kelime ile sözde Türkçe konuşmak gibi tarifi güç bir iletişim aracı idi. Bu kelimelerin birçoğu, günümüzde de *–Arapça'daki anlamlarından farklı olarak-* kullanılmaktadır. Örneğin sıkça kullandığımız **«ithalât»** ve **«ihracat»** kelimeleri bunlardandır. Bu iki sözcük Arapça'da, **«sokmalar»** ve **«çıkarmalar»** demektir. Araplar, **«dışalım»** anlamında **«İstîrâd اسْتِيرَاد»**, **«dışsatım»** anlamında da **«tasdîr تَصْدِير»** terimlerini kullanırlar. Bu anlamda, **«İthalât ve İhracat»** diye bir tabir, Arap ülkelerinde kullanılmamaktadır. Bu da Arapça kelimelerin Türkçe'de ne kadar rastgele kullanıldığını yansıtmak bakımından ilginçtir.

   Bu tuhaf dil, nihâyet tarihe karıştı. Halk zaten bu dili hiç anlamıyordu. Onun için toplum, **«Eski Türkçe»**'yi hiç özlemedi ve hiç aramadı. Böylece Türkler kendi öz dillerine biraz yakın olan Anadolu Türkçesi ile konuşma imkânına kavuştular.

   Ne var ki Osmanlıca'yı Arapça ile karıştırma yanlışlığı hâlâ devam etmektedir. Çünkü Türkiyeliler Arapça'yı, Farsça'dan ve Osmanlıca'dan ayırt edebilecek kültüre sahip değildirler.

3. Bütün büyücüler, üfürükçüler ve şarlatanlar yaptıkları türlü türlü büyü ve muskalarda, hemen her zaman Arap alfabesini ve Arapça metinleri kullanmaktadırlar. Bu insanların hepsi de eğitimsiz oldukları için kopya yolu ile muska ve büyülerini hazırlamaktadırlar. Onun için hemen hiç bir büyücünün

muskası okunamaz. Bu ilginç çelişkinin Arapça ile ne ilgisi olabilir? Çünkü Arapça bir dildir. Kur'ân'ın dili olması, onun, bu illegal ve zararlı amaçlar uğruna kullanılması için bir gerekçe oluşturamaz. Üstelik bu husus, Arapça'yı yukarıdaki amaçlarla kullanmayı imkânsızlaştırır. Çünkü Kur'ân'a göre büyücülük, falcılık, medyumluk, şarlatanlık ve her türlü sahtekârlık ağır suçlardan sayılmıştır.

4. Türkiye'nin içinde, tren, vapur ve otobüs gibi toplu ulaşım araçlarından biri ile yolculuk yaparken veya büyük kentlerimizden birinde örneğin bir parkta, bir çay bahçesinde çantanızdan, önce İngilizce, Fransızca veya Almanca bir gazete veya dergi gibi bir yayını çıkarıp içinizden okurken, arada bir, göz altından etrafınıza bakınız; kimsenin fazla dikkatini çekmediğinizi göreceksiniz. Buna karşın eğer elinizdeki gazete Arapça ise, durum hemen değişir, yüzlerdeki ifadelerin hemen değişiverdiğini fark edersiniz. Etrafınızdaki insanların âdeta rahatsız olduklarını görürsünüz. Aslında onları rahatsız eden siz değilsiniz. Tam tersine, onlar bilerek veya bilmeyerek sizi rahatsız etmektedirler. Nitekim o gazeteyi çantanıza koyuncaya kadar *(belki daha sonra da),* uzun süre göz hapsinde sessiz bir işkence yaşarsınız. Dilerseniz bunu bir deneyiniz, fakat bu sırada merakından dayanamayıp sizinle iletişime geçen kimselere karşı çok dikkatli olunuz!

5. İlk kez *(örneğin Hac münasebetiyle)*, Türkiyeli tarikatçı medrese hocalarından birini, Arap ülkelerinden birine ayak basarken görürseniz, unutamayacağınız sahneler yaşayabilirsiniz.

   «Hoca Efendi»nin, meselâ bir Arapla konuşmak için *-âdetâ cama tırmanırcasına-* nasıl zorlandığını, kelimeleri nasıl gevelediğini, kullandığı yanlış sözcükler ve bozuk aksanı yüzünden Arap muhatabını nasıl tuhaf bir manzara karşısında bıraktığını gözlerinizle görür ve Arapça bilmediğiniz halde hoca ile birlikte nasıl bir işkence yaşadığınızı çok iyi anlarsınız.

   Bu durum, Arapça bildiğini ileri süren bir Türk gazeteci için de aynen söz konusudur. Fakat gazeteci, medrese hocası gibi gözü kapalı ve yabani olmadığı için, Arapça bilmediğini size sezdirmeyecek nice hilelere başvurarak nice şaklabanlıklar sergileyerek sizi yanıltabilir; ta ki onun oyunlarını bozabilecek biri çıkıp kendisini mahcup edinceye kadar... Tabi eğer onun kızaran bir yüzü varsa!

6. Türkiye'nin İstanbul, Ankara, İzmir ve Konya gibi büyük kentlerinde Bayram ve Cuma ya da kandil gecelerinde büyük bir camiye girerseniz kürsüde, *-binlerce insana karşı-* va'z eden koca kavuklu, cüppeli, havalı bir adam görürsünüz. Bu şahıslar; âyet, hadis, kitap, sünnet, din, iman, ahlâk diye birçok şeyi saatler boyu anlatır dururlar. İşin iç yüzünü bilmeyenler bu kişilerin, Kur'ân'ın dilini çok iyi bildiklerini; onu, bir sözlü ve yazılı anlatım dili olarak da başarıyla kullandıklarını sanırlar. Oysa mümkün olsa da bunların karşısına örneğin Mısırlı bir çöpçü bile çıksa o sırada ne ilginç manzaralar yaşanacağını tahmin etmelisiniz!

7. Halkı Arap olmayan; Endonezya, Malezya, Pakistan, Bangladeş ve Nijerya gibi ülkelerde bile yüz milyonlarca «müslim» ve mü'min, «Esselâmu aleykum» diye

selamlaşırlar. Fakat Türkiye'de, bu her iki kelime de hem sentaktik, hem de fonetik olarak çarpıtılmıştır. Nitekim bu selâm şeklini tercih edenler, bu iki kelimeyi **«Selâmün aleyküm»** şeklinde telâffuz ederler. Oysa Arapça'da **«Ü»** sesi hiç yoktur. Ne dersiniz, acaba **«Kem küm etmek»** tabiri, bu yanlışa ilk karşı çıkanların hatırası olarak mı kaldı?!

8. **«İlâhiyât Fakültesi»** yerine, neden örneğin, **«Din Bilimleri Fakültesi»** ya da **«İslâmî İlimler Fakültesi»** gibi çok daha uygun ve anlaşılır Türkçe bir isim kullanılmadığını biliyor musunuz? Eğer bilmiyorsanız, Türkiye'nin dışında, tarafsız ve birikimli ilim adamlarına bu soruyu yöneltiniz, ülkemizde yaşanan din anarşisini deşifre edecek çok ilginç cevaplar alabilirsiniz; çünkü **«İlâhiyât Fakültesi»**, aslında **«Papaz Okulu»** demektir ve tabiatıyla Papaz okulunda Arapça öğrenmek şart değildir!!!

9. Arap ülkelerine ait haberler verilirken, ya da Arap devlet adamlarının katıldığı toplantılardan söz edilirken televizyonunuzu bundan sonra dikkatle seyrediniz; ekranınıza hemen hiçbir Arapça yazının yansıdığını göremezsiniz. Çünkü kameramanlar bu konuda o kadar çok uyarılmışlardır ki altında ezildikleri tehditlerin etkisiyle, üstünde Arapça yazı bulunan herhangi bir levhayı ekrana yansıtmamak için olağanüstü çaba harcarlar. Bu görüntüler içinde eğer örneğin bir caddenin tamamı zorunlu olarak kameraya alınmış ise ancak bu takdirde bazı Arapça yazıları belki görmek mümkün olabilir. Bu tür istisnai görüntüler ise daha çok **Filistin**, **Irak** ve **Suriye**'de yapılan ve ayıklanamayan acil çekimlerde göze çarpabilir. Genellikle bir kamera oyunu ile Arapça yazı görüntüleri bulandırılır!

   Aynı şekilde Arap devlet adamlarının ve misyon şeflerinin Arapça konuşmaları da hiçbir zaman verilmez. Keza Araplara ait bir film verilirken –*genelde adet olduğu üzere, başta ve sonda sunulan filme ait tanıtım (jenerik) yazılarını*- nâdir istisnalar hâriç, yine ekranlarda hiçbir zaman göremezsiniz.

Bu birkaç çelişkinin bile; -***«Türkiye»*** *ile* ***«Arapça»*** *kelimeleri yan yana geldiği zaman*- akla ne kadar şaşırtıcı şeyler getirebileceği, Türkiye'de egemen azınlık çevrelerinde Arapça'ya karşı ne kadar derin bir kin ve düşmanlık beslendiği hakkında yeterli ipuçları vermektedir. Gelecekte, Türkiye'nin geri adım atmak zorunda kalabileceği günlerde bu çelişkilerin bazıları tarihe karışacak olsa bile ülkemizde böylesi tuhaflıkların yaşandığını torunlarımız bu satırlardan okuyacak ve büyük şaşkınlık yaşayacaklardır.

***

SONUÇ

Bu çalışmada, Arapça'nın Türkiye'de karşılaştığı sorunları özetlenmiş olarak okudunuz. Bu konuda yeterli olmasa bile bir fikir edinmiş olmalısınız. Okuduğunuz satırlarda sizi derinden düşündüren birçok düşündürücü gerçek hakkında bilgi sahibi oldunuz. Ülkemizde yaşanan bu acı gerçeklerin ve ilginç çelişkilerin belki daha önce hiç farkında değildiniz. Demek ki insanların çok özgür yaşadığını sandığınız ülkemizde işlenen nice insanlık suçları vardır ki milyonlarca vatandaş bunlar hakkında henüz hiçbir bilgiye sahip değildir. Bu da kuşkusuz halkımızın henüz toplum bilinci kazanamadığını ve bir bilgi toplumuna dönüşemediğini göstermektedir. Bu trajikomik manzara ile ilgili olarak göz ardı edilmemesi gereken bir nokta vardır, o da şudur: Eğer bir toplum özgür değil, ancak bu durumun farkında ise bu toplumun, varlığını sürdürmesi, her şeye rağmen olasıdır. Çünkü yaşadığı ortama az çok alışıktır. Dolayısıyla bu ortamdan kurtulabilmek için soğukkanlı davranacaktır. Fakat eğer bir toplum özgür değil, üstelik henüz bunun farkında da değilse işte o toplumun yaşadığı ülkede *–hemen her şeyi değiştirebilecek-* beklenmedik olaylar bir anda gelişebilir. Çünkü böyle bir ülkede bir gün insanlar ne durumda yaşadıklarını çok ani bir şekilde öğreneceklerdir. Ve işte o zaman *–tabir caizse-* «dananın kuyruğu kopacaktır!»

Şu var ki, Türkiye'de son günlerde, şansın özgürlüklere göz kırptığını da unutmamak gerekir. Çünkü Amerika eğer Ortadoğu'ya tam anlamıyla yerleşecek olursa Türkiye, özgürlük talepleri karşısında geri adım atmak zorunda kalacaktır. Hele Türkiye'nin, Avrupa Birliği'ne eğer girmesine izin verilirse, özellikle Arapça öğrenmek, geniş bilgi ve kültür almak, araştırma yaparak önemli eserler vermek ve kendilerini geliştirip yetiştirmek isteyenler büyük ölçüde hedeflerini artık gerçekleştirebileceklerdir. Çünkü Türkiye'deki (Türk kökenli) Balkan Musevileri diktatoryası artık hükmünü, büyük ihtimalle eskisi gibi sürdürme imkânını bulamayacaktır. Keza bu klik tarafından kullanılan fanatik laikçi-putçu azınlık ile tarikatçılar da artık istedikleri gibi topluma baskı yapamayacaklardır.

İşte o güne kadar başta «Hanif mü'minler» olmak üzere, Arapça öğrenmek isteyen bütün gençler biraz dikkatli, biraz da sabırlı olmalıdırlar. Bakalım göreceğiz, gün doğmadan neler doğar…